

Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj 2016.

Jurlina Alibegović, Dubravka; Slijepčević, Sunčana

Authored book / Autorska knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2016**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:213:406666>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Repository / Repozitorij:

[The Institute of Economics, Zagreb](#)

STUDIJE

Dubravka Jurlina Alibegović | Sunčana Slijepčević

Ocjena učinkovitosti javnih rashoda

u području

suzbijanja zlouporabe droga

u Republici Hrvatskoj

e i z ekonomski
institut,
zagreb

75
GODINA
1939-2014

Vlada Republike Hrvatske
Ured za suzbijanje zlouporabe droga

Ekonomski institut, Zagreb
Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

**Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja
zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj**

Zagreb, 2014.

© Ekonomski institut, Zagreb, 2014.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, 2014.

BIBLIOTEKA "STUDIJE"

IZDAVAČI

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J. F. Kennedyja 7, Zagreb
<http://www.eizg.hr>

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske,
Preobraženska 4/II, Zagreb
<http://www.uredzadroge.hr>

ZA IZDAVAČE

Dubravka Jurlina Alibegović, ravnateljica Ekonomskog instituta, Zagreb
Željko Petković, ravnatelj Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

NARUČITELJ ISTRAŽIVANJA

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

AUTORICE

Dubravka Jurlina Alibegović
Sunčana Slijepčević

RECENZENTI

Anto Bajo
Aleksander Aristovnik

LEKTORICE

Doris Baničević
Marijana Pasarić

TEHNIČKI UREDNIK

Vladimir Sukser

GRAFIČKO OBLIKOVANJE KORICA

Studio 2M

ISBN 978-953-6030-43-9 (Ekonomski institut, Zagreb)

ISBN 978-953-7916-03-9 (Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske)

Predgovor

Knjiga “Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj” rezultat je istraživanja provedenog za potrebe Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. Nastavlja se na rezultate prvog sveobuhvatnog istraživanja javnih rashoda na području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, koji su prezentirani u knjizi “Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj”.

Ova je knjiga jedan od prvih pokušaja u Hrvatskoj da se na sustavan način izmjeri uspješnost u postizanju utvrđenih strateških ciljeva u jednom od područja djelovanja nositelja javnih politika. U knjizi je naglašeno da je preduvjet za mjerenje uspješnosti u postizanju strateških ciljeva postojanje strateškog dokumenta u kojem su ciljevi jasno definirani. Uz utvrđene ciljeve, nužno je postojanje pokazatelja kojima se može mjeriti ostvarenje rezultata provedenih aktivnosti te naposljetku postignutog napretka ili ostvarenog krajnjeg ishoda. Preduvjet za mjerenje postignutih rezultata i ostvarenih ishoda jest da javna tijela, kao i druge institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama imaju programske proračune koji omogućuju praćenje trošenja planiranih rashoda za svaki pojedini projekt, aktivnost i, naposljetku, cjeloviti program.

Rezultati istraživanja opisani u ovoj knjizi poslužit će svim dionicima koji svojim aktivnostima pridonose suzbijanju zlouporabe droga u praćenju postignutih rezultata. Također, nalazi sadržani u ovoj knjizi bit će koristan vodič Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske u izradi godišnjih nacionalnih izvještaja o stanju problematike droga u Republici Hrvatskoj, koji će se pripremati za Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA). Istraživački rezultati prezentirani u ovoj knjizi poslužit će Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske u praćenju ostvarivanja strateških ciljeva, postignutih rezultata, krajnjih ishoda trošenja javnih sredstava u području suzbijanja zlouporabe droga. Na temelju rezultata praćenja, Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske moći će izraditi analitičku podlogu za usmjeravanje javnih politika te efikasnije koordiniranje djelovanja svih dionika kako bi se postigli utvrđeni strateški ciljevi povezani s problematikom droga u Republici Hrvatskoj.

Rezultati ovog istraživanja doprinijet će daljnjem praćenju trošenja javnih sredstava u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj, donošenju ocjene učinkovitosti te će biti važan input u razvoju metodologije za procjenu društvenih troškova u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj.

Dr. sc. Dubravka Jurlina Alibegović

Dr. sc. Sunčana Slijepčević

Sadržaj

	Predgovor	3
1.	Uvod	9
2.	Ciljevi javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj	10
2.1.	Općenito o temi učinkovitosti	10
2.2.	Ciljevi javnih politika	14
3.	Pokazatelji uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj	28
4.	Metodološke smjernice za praćenje ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga	38
4.1.	Izvori podataka	38
4.2.	Utvrđivanje pondera	44
4.3.	Pokazatelji rezultata po aktivnostima	47
4.4.	Analiza ostvarivanja rezultata po aktivnostima	55
5.	Ocjena učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj	72
6.	Zaključci	85
	Literatura	86
	Prilozi	88
	Dodatak: Smjernice za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj	97

Popis tablica

Tablica 1.	Područja, ciljevi, mjere i pokazatelji provedbe mjera za praćenje ostvarivanja ciljeva po područjima	17
Tablica 2.	Nositelji aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga	39
Tablica 3.	Javni rashodi institucija po aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga	41
Tablica 4.	Primjer pravilno popunjenog anketnog upitnika	42
Tablica 5.	Utvrđivanje pondera za pokazatelje rezultata	45
Tablica 6.	Utvrđivanje pondera za pokazatelje ishoda	47
Tablica 7.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost prevencije	57
Tablica 8.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost tretmana	60
Tablica 9.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost socijalne reintegracije	62
Tablica 10.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za programe smanjenja štete nastale uporabom droga	64
Tablica 11.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost kazneno-represivnog sustava	66
Tablica 12.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda ostvarivanja općeg cilja 1.	69
Tablica 13.	Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda ostvarivanja općeg cilja 2.	71
Tablica 14.	Primjer izračuna pokazatelja ishoda za postizanje općih ciljeva	80
Tablica 15.	Ukupni javni rashodi za suzbijanje zlouporabe droga u 2012. godini	82
Tablica 16.	Analiza javnih rashoda po stanovniku	82
Tablica 17.	Analiza javnih rashoda po ovisniku	83
Tablica P 1.1.	Pokazatelji rezultata	83
Tablica P 1.2.	Pokazatelji ishoda	91
Tablica P 1.3.	Osnovni podaci	91
Tablica P 2.1.	Pokazatelji rezultata	92
Tablica P 2.2.	Pokazatelji ishoda	95
Tablica P 2.3.	Osnovni podaci	95
Tablica P 3.	Sudionici u znanstveno-istraživačkom projektu "Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj"	96

Popis slika

Slika 1.	Ocjena ukupne javne politike	81
Slika 2.	Kretanje ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po stanovniku	82
Slika 3.	Kretanje ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po ovisniku	83

Popis shema

Shema 1.	Proces ostvarivanja rezultata i ishoda javne politike	11
Shema 2.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - korak po korak	15
Shema 3.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 2. korak	31
Shema 4.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 3. korak	38
Shema 5.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 4. korak	44
Shema 6.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 5. korak	47
Shema 7.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 6. korak	56
Shema 8.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 7. korak	67
Shema 9.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 8. korak	68
Shema 10.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 9. korak	73
Shema 11.	Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga - 10. korak	84

Popis okvira

Okvir 1.	Primjer izračunavanja pokazatelja rezultata prevencije ovisnosti	50
Okvir 2.	Primjer izračunavanja kompozitnog pokazatelja prevencije ovisnosti	59
Okvir 3.	Primjer analize uspješnosti ostvarivanja pokazatelja rezultata za aktivnost socijalne reintegracije	74
Okvir 4.	Primjer analize uspješnosti u postizanju očekivanog smjera kretanja pokazatelja rezultata za aktivnost prevencije	76
Okvir 5.	Primjer analize uspješnosti u postizanju očekivanog smjera kretanja pokazatelja rezultata za aktivnost tretmana	77
Okvir 6.	Detaljan postupak izračuna pokazatelja ishoda za ostvarivanje općeg cilja 1.	79
Okvir 7.	Detaljan postupak izračuna pokazatelja ishoda za ostvarivanje općeg cilja 2.	79

1. Uvod

Posljednjih nekoliko desetljeća sve je veća važnost praćenja rezultata i evaluacija uspješnosti ostvarivanja ciljeva javnih politika. Preduvjeti za to su da postoje strateški dokumenti u kojima su jasno definirani ciljevi, da su uspostavljeni pokazatelji kojima se može mjeriti što je ostvareno i koliki je napredak postignut ka ostvarenju ishoda, da su proračuni unaprijeđeni na način da se iz njih može jasno utvrditi koliko je javnih rashoda utrošeno za pojedine projekte, aktivnosti ili programe.

Ekonomski institut, Zagreb tijekom 2012. proveo je prvo sveobuhvatno istraživanje u Hrvatskoj o procjeni javnih rashoda namijenjenih suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Istraživanje je provedeno u okviru znanstveno-istraživačkog projekta "Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj".

U okviru ovog istraživanja u Hrvatskoj se prvi put, uz specificirane javne rashode, utvrdila i metodologija za procjenu nespacificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Svrha istraživanja bila je Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske izraditi metodološke osnovice za procjenu ukupnih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga, koja je baza za praćenje uspješnosti ostvarivanja općih i posebnih ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, usmjeravanje javnih politika i koordinaciju djelovanja svih dionika kako bi se postigli utvrđeni strateški ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

Nakon utvrđivanja javnih rashoda, postavlja se pitanje učinaka koji se postižu utrošenim javnim sredstvima. Ovo se istraživanje nastavlja na prethodno te se njime uspostavlja metodologija za praćenje učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. U ovom znanstveno-istraživačkom projektu predlaže se uvođenje sustava zasnovanog na rezultatima što uključuje definiranje niza pokazatelja rezultata i ishoda kojima bi se utvrdilo jesu li ostvareni planirani rezultati i ishodi u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, te opravdavaju li ostvareni rezultati i ishodi utrošena javna sredstva. Strateškim su dokumentima utvrđena dva osnovna cilja u području suzbijanja zlouporabe droga: smanjenje potražnje za drogama i smanjenje ponude droga u Republici Hrvatskoj. No manjkaju tehnike i metode za praćenje rezultata i ishoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama i za praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva nacionalne politike suzbijanja zlouporabe droga. Osim toga, uspostava metodologije omogućava dugoročnije praćenje učinaka promjena u ciljevima javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, te usmjeravanje javnih sredstava k efikasnijim korisnicima.

Cilj je ovog istraživanja uspostaviti metodologiju koja bi omogućila prethodno navedeno. S obzirom na to da se radi o prvom istraživanju učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga, ovim se istraživanjem uspostavlja niz jednostavnih, objektivnih, mjerljivih pokazatelja rezultata i ishoda u području suzbijanja zlouporabe droga u odnosu na javne rashode, te praćenje napretka u ostvarivanju ciljeva smanjenja potražnje za drogama i smanjenja ponude droga u Republici Hrvatskoj.

Ocjena učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga zahtijeva jasno postavljene ciljeve i mjere za ostvarivanje tih ciljeva, javne rashode koji se koriste za provođenje mjera i ostvarivanje ciljeva, te uspostavljenu metodologiju/tehnike za procjenu ostvarivanja ciljeva u odnosu na javne rashode.

Znanstvena se knjiga sastoji od šest dijelova. Nakon uvodnog dijela slijedi analiza temeljnih strateških dokumenata u području suzbijanja zlouporabe droga i identificiranje osnovnih ciljeva javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj. U trećem se dijelu razrađuje postupak za uspostavu pokazatelja rezultata i ishoda te se utvrđuju pokazatelji uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga. U četvrtom se dijelu uspostavlja metodologija za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga. U petom se dijelu na temelju dostupnih podataka daje primjer praćenja ostvarivanja ciljeva te ocjena učinkovitosti ukupne javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Knjiga završava osnovnim zaključcima.

U dodatku knjizi nalaze se Smjernice za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.

2. Ciljevi javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

2.1. Općenito o temi učinkovitosti

Postavlja se osnovno pitanje zašto je važno mjeriti učinkovitost te zašto je važno uspostaviti sustav u kojem su postavljeni realni ciljevi koji se mogu pratiti pomoću mjerljivih pokazatelja i o čijem se ostvarivanju i/ili napretku može izvještavati. Ta su pitanja posebno važna u mjerenju učinkovitosti u javnom sektoru.

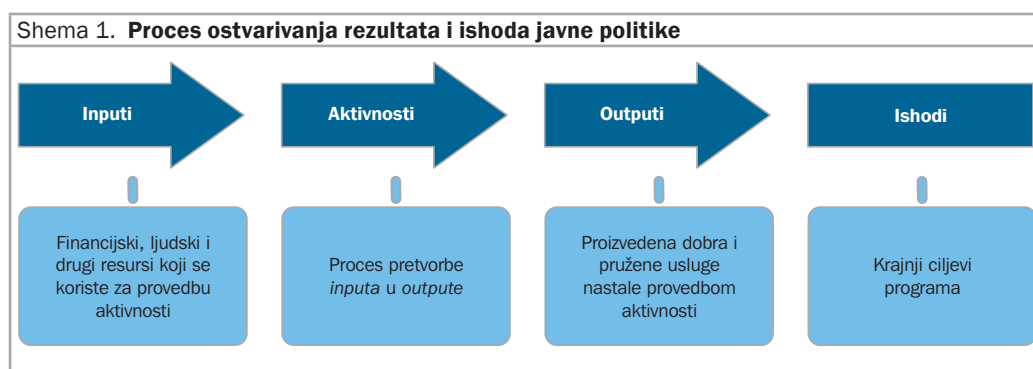
Razvojem modela upravljanja u javnom sektoru poznatog pod nazivom nova javna uprava¹ (engl. new public management), kojem je cilj odgovornost preuzimati slično kao što se to čini u poslovnom sektoru istraživački su naporu istraživača koji se bave analizom javnog sektora usmjereni na unapređenje procesa planiranja, izvršenja, praćenja i nadzora proračunskih rashoda s ciljem povećanja efikasnosti u trošenju javnih sredstava uz istovremeno pružanje javnih usluga po najvišoj mogućoj razini kvalitete. Prvenstveni je cilj svih tih promjena osigurati učinkovitije upravljanje javnim financijama usklađenim s utvrđenim strateškim

¹ Prema Barzelaj (2001) nova javna uprava je model organizacije i ponašanja u javnom sektoru kojem su svojstvene temeljite promjene organizacije i procedura kako bi postao konkurentniji, djelotvorniji i učinkovitiji u korištenju resursa i pružanju javnih usluga. Tri bitne promjene koje novi model uvodi u javni sektor obuhvaćaju: (i) odgovornost, prema kojoj u središte pozornosti dolaze korisnik javne usluge i njegova očekivanja, te odgovornost za pružanje usluga; (ii) orijentacija na rezultate, što znači da se prate rezultati, na primjer, trošenja javnih sredstava, a ne procesi. Naglasak se stavlja na uštedu resursa i povećanje djelotvornosti i učinkovitosti. Praćenje, vrednovanje, izvještaji i revizija pomažu u kontroli, postizanju rezultata, te u ispunjavanju standarda kvalitete; te (iii) liberalizacija i decentralizacija kojima je cilj postizanje lakše kontrole.

prioritetima, ali i povećati razinu informiranosti stanovništva o trošenju proračunskih sredstava².

Suvremeno je doba obilježeno brojnim reformama, a jedno od temeljnih reformskih obilježja s početka 90-ih godina prošlog stoljeća veća je usmjerenost na praćenje i evaluaciju rezultata i učinaka. Nastoji se s manje sredstava postići bolji učinak javnih politika unutar danih proračunskih i financijskih ograničenja. Zbog toga se ponovno intenzivnije koriste pokazatelji uspješnosti u dva međusobno povezana istraživačka područja: u proračunskom planiranju gdje je njihova primjena u planiranju proračuna prema mjerenju ostvarenih rezultata (engl. performance budgeting) i u strateškom planiranju u kojem se pokazatelji uspješnosti koriste pri planiranju i praćenju postizanja strateških ciljeva. Pokazatelji uspješnosti predstavljaju najčešće kvantitativnu, a rjeđe kvalitativnu mjeru koja omogućuje praćenje, izvještavanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenih ciljeva pri čemu se definira opći (globalni) cilj te nekoliko posebnih ciljeva za njegovo ostvarenje (Boyne, 2002; Blank, 2000). To znači da ciljevi trebaju biti mjerljivi kako bi se moglo mjeriti postignute rezultate i ostvarene ishode (Epstein et al., 2006). Mjerenjem rezultata i ishoda ocjenjuje se postignuti napredak u ostvarivanju ciljeva ili, drugim riječima, ocjenjuje se djelotvornost i učinkovitost pojedinog projekta, aktivnosti i programa, mjerenjem utrošenih inputa, obavljenih aktivnosti/procesa/ načina ostvarivanja postavljenog cilja, količine pruženih javnih usluga i postignutih krajnjih ishoda za društvo. Pomoću pokazatelja uspješnosti mjere se ostvareni zadaci ili pružene usluge tako da se kreće od početne vrijednosti i prati napredak u vremenu za postizanje mjerljivog cilja.

Osnovni koncept praćenja, izvještavanja i vrednovanja ostvarenja postavljenih ciljeva, kao i planiranja, izvršenja, praćenja i nadzora trošenja proračunskih sredstava za ostvarenje postavljenih ciljeva, sastoji se od procesa u kojem se polazi od upotrebe utrošaka (inputa) za provođenje aktivnosti nužnih za postizanje određenih rezultata kako bi se realizirali postavljeni posebni ciljevi i željena razina ishoda značajnih za društvo čime se postižu definirani opći (globalni) ciljevi u strateškom razvojnom dokumentu.

Izvor: prilagodeno prema Gertler et al. (2011).

² Znanstvena i stručna literatura koja se bavi područjem nove javne uprave je opsežna: Barzelay (1997, 2001), Falconer (1997), Ferlie et al. (1996), Hood (1991, 1995a, 1995b), Naschold (1996), Pollitt and Bouckaert (2004) itd.

Utrošci (inputi) sredstva su upotrijebljena za provođenje aktivnosti i ostvarivanje postavljenih ciljeva. Oni obuhvaćaju sve ono što je potrebno utrošiti, od rada, financijskih sredstava, kapitala i tehnologije do opreme kako bi se mogle provesti sve aktivnosti neophodne za ostvarivanje postavljenih ciljeva. Najčešće su prikazani kao konkretan iznos određene vrste rashoda izražen u valuti (kunama) i obuhvaćaju sve troškove.

Aktivnosti su načini ostvarivanja postavljenih ciljeva, skupina sličnih zadataka kojima se postižu postavljeni ciljevi. Predstavljaju proces u kojem se utrošci (inputi) transformiraju u rezultate (outpute).

Rezultati (outputi) predstavljaju količinu pruženih javnih usluga i osiguranih javnih dobara kojima se realiziraju utvrđeni posebni ciljevi. Rezultati mogu biti standardizirani kada je svaka javna usluga ili javno dobro isto ili heterogeni kada su usluge i aktivnosti različiti jer su različite potrebe krajnjih korisnika.

Željena razina ostvarenih ishoda (outcomes) predstavlja onu razinu ishoda značajnih za društvo, koji daju odgovor na pitanje što se želi postići trošenjem proračunskih sredstava te koji se strateški prioriteta i/ili strateški ciljevi žele ostvariti. Željeni se ishodi nalaze utvrđeni u strateškim razvojnim dokumentima i u proračunskim dokumentima, a odnose se na ekonomske i/ili društvene promjene koje se postižu ostvarivanjem postavljenih općih ciljeva. Gertler et al. (2011) razlikuju ishode koji se mogu postići u kratkom ili srednjem roku od krajnjih ishoda koji se postižu tek nakon dužeg vremenskog razdoblja. Neplanirani ishodi vrlo su važni za krajnji rezultat ostvarivanja postavljenih ciljeva. Postoje vanjski faktori (pozitivni i negativni) koji utječu na postizanje ishoda. Teško je razlikovati utjecaj određene aktivnosti od utjecaja vanjskih faktora i utjecaja drugih aktivnosti koje pridonose ostvarenju ishoda i realizaciji postavljenih ciljeva. Vanjski faktori glavni su problem u mjerenju ishoda. Ishodi trebaju biti definirani čak i onda kada ih se ne može mjeriti u najskorije vrijeme. U literaturi se pokazatelji ishoda ponekad nazivaju i eksternim ili vanjskim pokazateljima jer pokazuju kako se trošenjem proračunskih sredstava postižu ciljevi od općeg društvenog značaja.

Za mjerenje ostvarenih rezultata i ishoda mogu se, uz kvantitativne, uvesti i kvalitativne ocjene (kvalitativni pokazatelji), kojima je cilj ocjenjivanje ukupne kvalitete programa i izravne koristi od programa za sve sudionike u programu (pružatelji javnih usluga, financijeri i krajnji korisnici usluga).

Upravljanje na temelju ostvarenih rezultata (engl. performance management)³ sustavni je proces kojim neka razina vlasti, tijelo javne vlasti, agencija ili poduzeće uključuje svoje zaposlenike u unapređenje organizacije i učinkovitosti rada u izvršavanju vlastite misije i ciljeva. Upravljanje na temelju ostvarenih rezultata obuhvaća sljedeće komponente:

- planiranje opsega rada i utvrđivanje očekivanja,
- kontinuirano praćenje (engl. monitoring) ostvarenih rezultata,

³ Opširnije vidjeti na internetskoj stranici Ureda za upravljanje kadrovima američke Federalne agencije za ljudske resurse (U.S. Office of Personnel Management). Dostupno na <http://www.opm.gov/perform/overview.asp>.

- stalno zadovoljavanje potrebe za razvojem kako bi se moglo djelovati i ostvarivati rezultate,
- periodičnu ocjenu (engl. rating) ostvarenih rezultata, te
- nagrađivanje zaslužnih za ostvarene rezultate.

Pri tome treba razlikovati planiranje, monitoring i ocjenu učinaka kao tri važna procesa kvalitetnog upravljanja na temelju ostvarenih rezultata. Planiranje predstavlja proces u kojem se određuju ciljevi, formuliraju strategije, određuju potrebni resursi za ostvarivanje ciljeva, te planiraju provedbene aktivnosti u koje su uključeni i planovi za monitoring i ocjenu napretka u ostvarivanju planiranih ciljeva. Kontinuirano praćenje (monitoring) predstavlja proces redovitog praćenja provedbe programa ili mjere, te zahtjeva redovito donošenje odluka. Prema OECD (2002) monitoring obuhvaća kontinuirano prikupljanje podataka o određenim pokazateljima na temelju kojih donositelji odluka mogu dobiti uvid u postignuti napredak u ostvarivanju ciljeva korištenjem resursa. Ocjena učinaka (evaluacija) predstavlja neovisnu ocjenu o aktivnostima kako bi se ocijenilo ostvarivanje planiranih ciljeva.

UNDP (2009) objašnjava međuovisnost planiranja, monitoringa ostvarenih rezultata i evaluacije postignutih učinaka na sljedeći način:

- Monitoring se ne može provesti bez planiranja i jasne identifikacije planiranih rezultata koji se žele postići provedbom pojedine aktivnosti.
- Kvalitetna ocjena učinaka (evaluacija) ne može se napraviti bez planiranja i jasne identifikacije planiranih rezultata.
- Kvalitetna ocjena učinaka (evaluacija) ne može se napraviti bez kontinuiranog praćenja (monitoringa) kojim bi se prikupili potrebni podaci.
- Monitoring je potreban, ali nije dovoljan za ocjenu učinaka (evaluaciju).
- Evaluacija, osim podataka prikupljenih monitoringom, zahtjeva i dodatne podatke i različit okvir za analizu.

Monitoring i evaluacija programa često dovode do promjena i prilagodbe planiranog programa, što može promijeniti podatke koji se prikupljaju za monitoring.

U anglosaksonskoj literaturi mjerenje rezultata označava se s tri slova "E" – effectiveness (učinkovitost), efficiency (djelotvornost) i economy (ekonomičnost). Za potrebe mjerenja rezultata u javnom sektoru i upravljanju javnim sektorom dodaje se još jedno slovo "E" equity (pravednost). Načelo pravednosti odnosi se na osiguranje uvjeta da svi korisnici javnih usluga s jednakim potrebama imaju mogućnost jednakog pristupa javnim uslugama i to po odgovarajućoj kvaliteti. Najvažnije je obilježje ovog načela njegova mogućnost kombiniranja s odgovarajućim načinom mjerenja i unapređivanja.

Sve gore navedeno važno je staviti u kontekst ove knjige kojoj je osnovni cilj uspostaviti metodologiju za mjerenje učinkovitosti u specifičnom području javne politike, odnosno u području suzbijanja droge.

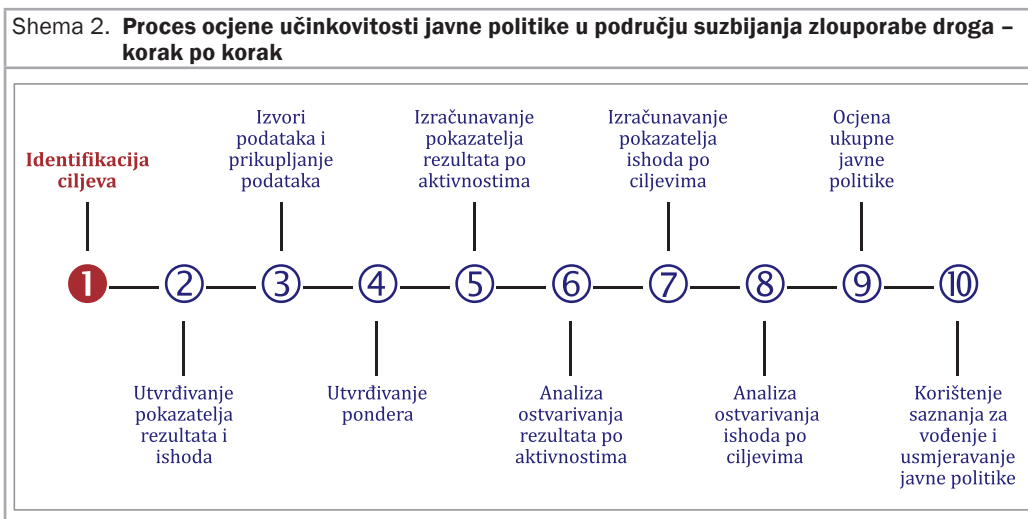
2.2. Ciljevi javnih politika

Pojam učinkovitosti odražava uspješnost javne politike u ostvarivanju ciljeva uzimajući pri tome u obzir utrošena sredstva. Ostvarivanje ciljeva mjeri se (ocjenjuje) pomoću mjerljivih pokazatelja. Stoga se i uspostava metodologije za ocjenu učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga odvija u više koraka. Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga odvija se u 10 osnovnih koraka:

- identifikacija ciljeva javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj,
- utvrđivanje pokazatelja rezultata i ishoda ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj,
- analiza izvora podataka i prikupljanje podataka,
- dodjeljivanje pondera pokazateljima rezultata i ishoda,
- razvoj metodologije za izračun pokazatelja rezultata po aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga,
- uspostava metodologije za analizu ostvarivanja rezultata po aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga,
- razvoj metodologije za izračun pokazatelja ishoda po ciljevima u području suzbijanja zlouporabe droga,
- uspostava metodologije za analizu ostvarenih ishoda po ciljevima u području suzbijanja zlouporabe droga,
- ocjena ukupne javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj,
- korištenje saznanja za vođenje i usmjeravanje javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga.

Shema 2. prikazuje ukupan proces ocjene učinkovitosti javne politike, koji će se pobliže objasniti u sljedećim poglavljima. U knjizi će se korak po korak opisati proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga. U ovom je poglavlju obrađena problematika identifikacije ciljeva javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga što je prvi korak u ukupnom procesu ocjene učinkovitosti. U kasnijim će poglavljima biti detaljno opisani i prikazani svi koraci u procesu, a svaki će novi korak započeti shematskim prikazom.

Temeljni je strateški dokument u području suzbijanja zlouporabe droga Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine, koja se provodi kroz trogodišnje akcijske planove suzbijanja zlouporabe droga. Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i Nacionalnim akcijskim planom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. detaljno su utvrđeni strateški ciljevi i prioriteti u području suzbijanja zlouporabe droga, ali i aktivnosti i mjere za ostvarivanje postavljenih ciljeva.

Izvor: autori.

Da bi se ostvarila vizija postavljena Nacionalnom strategijom, a to je smanjiti ponudu i potražnju droga u društvu, putem integriranog i uravnoteženog pristupa rješavanju problematike droga i pružiti odgovarajuću zaštitu života i zdravlja djece, mladih, obitelji i pojedinaca, te zadržati stanje raširenosti zlouporabe droga u okvirima društveno prihvatljivog rizika kako se ne bi narušile temeljne vrijednosti društva i ugrozila sigurnost stanovništva, u provođenje mjera uključen je niz institucija koje u Republici Hrvatskoj provode aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga. Također su utvrđeni nositelji pojedinih aktivnosti. To znači da se javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga provode na više razina, a njihovi su ciljevi sadržani u nacionalnim strateškim dokumentima, strateškim planovima nadležnih ministarstava i drugih tijela i institucija, te u programima županija, gradova i organizacija civilnog društva. U tim su dokumentima sadržane aktivnosti i mjere za ostvarivanje postavljenih ciljeva.

Glavni ciljevi utvrđeni Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine su:

1. spriječiti i smanjiti zlouporabu droga i drugih sredstava ovisnosti, posebice među djecom i mladima.
2. smanjiti razmjere problema zlouporabe droga i ovisnosti u društvu, kao i vezanih zdravstvenih i socijalnih rizika nastalih zlouporabom droga.
3. smanjiti dostupnost droga na svim razinama i sve oblike kriminala vezanog za zlouporabu droga.
4. unaprijediti, izgraditi i umrežiti sustav za suzbijanje zlouporabe droga i borbu protiv ovisnosti na nacionalnoj i lokalnoj razini.

U skladu s postavljenim glavnim ciljevima Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine definira šest glavnih područja razvrstanih u opće ciljeve:

1. Smanjenje potražnje što uključuje:
 - 1.1. prevenciju ovisnosti djece i mladih na svim razinama (univerzalne, selektivne i indicirane), ali i prevenciju ovisnosti na razini lokalne zajednice
 - 1.2. prevenciju ovisnosti na radnom mjestu
 - 1.3. liječenje i psihosocijalni tretman uključujući mjere tretmana ovisnika u kaznenom sustavu
 - 1.4. smanjenje šteta
 - 1.5. resocijalizaciju i društvenu reintegraciju ovisnika
2. Smanjenje ponude droga što uključuje:
 - 2.1. suzbijanje ponude i dostupnosti droga
 - 2.2. suzbijanje ilegalne proizvodnje i prometa prekursora
 - 2.3. kaznenu politiku u području droga
3. Edukacija
4. Nacionalni informacijski sustav
 - 4.1. praćenje
 - 4.2. istraživanje
 - 4.3. evaluacija
5. Koordinacija
6. Međunarodna suradnja.

Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. detaljnije opisuje ciljeve, aktivnosti, mjere, nositelje provedbenih aktivnosti i suradnike u provedbi aktivnosti, rokove izvršenja, te izvore financijskih sredstava za provedbu aktivnosti koje se temelje na tematskim područjima iz Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2012.-2017. godinu i njena dva glavna cilja, a to su smanjenje potražnje za drogama i smanjenje ponude droga. Pritom smanjenje potražnje uključuje mjerljivo smanjenje uporabe droga, ovisnosti i vezanih zdravstvenih i socijalnih posljedica razvijanjem i unapređenjem učinkovitog i integriranog sveobuhvatnog, znanstveno utemeljenog sustava smanjenja potražnje, uključujući mjere prevencije, rane intervencije, liječenja, smanjenja štete, rehabilitacije i društvene reintegracije ovisnika. Prevencija ovisnosti podrazumijeva i uključuje aktivnosti i programe usmjerene prema ovisnosti o supstancama (alkohol, cigarete, droge) i ovisnosti koje nisu povezane sa supstancama nego s navikama i ponašanjima kao što su ovisnost o kockanju/klađenju, ovisnost o internetu, računalnim igricama, društvenim mrežama i slično. Smanjenje ponude uključuje mjerljivo smanjenje ponude i dostupnosti droga putem unapređenja uspješne, djelotvorne i znanstveno utemeljene primjenjivosti zakona u vezi s proizvodnjom, prometom droga i prekursora te organiziranim kriminalom, uličnom redukcijom i pranjem novca povezanog s organiziranim narko-kriminalom.

Nadalje, Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine, te u skladu s time i Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. definiraju ciljeve, mjere i provedbene aktivnosti za ostvarivanje ciljeva. Detaljniji prikaz sastavni je dio tablice 1.

Tablica 1. Područja, ciljevi, mjere i pokazatelji provedbe mjera za praćenje ostvarivanja ciljeva po područjima		
Područje	Cilj	Mjera
1.1. Prevencija ovisnosti djece i mladih	Cilj 1. Unaprijediti provođenje preventivnih programa primjenjujući tri razine prevencije: univerzalnu, selektivnu i indiciranu i kvalitetu preventivnih programa koji se provode u odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi.	Mjera 1. Dosljedno i kontinuirano provoditi preventivne programe u odgojno-obrazovnom sustavu i sustavu socijalne skrbi, uspostaviti standarde kvalitete preventivnih programa i evaluacije, planirati i provoditi edukacije o prevenciji ovisnosti te podupirati rad organizacija civilnog društva i drugih stručnih organizacija koje provode programe prevencije ovisnosti.
		Pokazatelji provedbe
<p>1. Osigurana kontinuirana provedba preventivnih programa u svim odgojno-obrazovnim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi na području RH</p> <p>2. Osigurana kontinuirana i sustavna provedba programa obaveznog Zdravstvenog odgoja (Modul: Prevencija ovisnosti) u osnovnim i srednjim školama</p> <p>3. Broj drugih programa, projekata i aktivnosti kojima je osnovni cilj smanjiti zanimanje djece i mladih za kušanje droga i drugih sredstava ovisnosti</p> <p>4. Broj održanih stručnih skupova i edukacija učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ostalih stručnjaka u odgojno-obrazovnom sustavu</p> <p>5. Broj provedenih edukacija iz područja prevencije ovisnosti i evaluacije te broj uključenih stručnjaka</p> <p>6. Izrađeni minimalni programski standardi za odgojno-obrazovni sustav</p> <p>7. Izrađen program prevencije ovisnosti za djecu koja su u sustavu socijalne skrbi</p> <p>8. Broj održanih sastanaka sa županijskim koordinatorima u području socijalne skrbi</p> <p>9. Broj provedenih aktivnosti i broj korisnika</p> <p>10. Izrađeni kriteriji za financiranje programa organizacija civilnog društva i provedeni natječaji za financiranje programa</p> <p>11. Uspostavljeni mehanizmi suradnje između lokalne zajednice i odgojno-obrazovnih ustanova na provedbi školskih preventivnih programa i programa prevencije ovisnosti u sustavu socijalne skrbi</p> <p>12. Broj financiranih i broj evaluiranih projekata organizacija civilnog društva koji pridonose prevenciji ovisnosti, promicanju i unapređivanju zdravih stilova života djece i mladih, te projekata i programa usmjerenih na socijalno isključene kategorije i rizične skupine djece i mladih</p> <p>13. Osnovano Povjerenstvo za koordinaciju i praćenje programa prevencije ovisnosti studenata</p> <p>14. Broj financiranih programa prevencije usmjerenih studentskoj populaciji</p> <p>15. Broj programa prevencije ovisnosti koji se provode pri savjetovaštima u sklopu sveučilišta</p> <p>16. Uspostavljene baze preventivnih programa/projekata koji se provode na nacionalnoj i lokalnoj razini u odgojno-obrazovnim ustanovama</p> <p>17. Ustrojen i aktivan portal preventivni.hr</p> <p>18. Broj i vrsta tiskane i distribuirane literature u odgojno-obrazovnim ustanovama</p> <p>19. Ustrojena baza znanstveno-evaluiranih programa prevencije ovisnosti</p> <p>20. Broj provedenih edukacija o bazama i broj uključenih stručnjaka</p> <p>21. Uspostavljeni kriteriji za definiranje programa dobre prakse u području prevencije ovisnosti te povećana razmjena tih programa u različitim sredinama i okruženju.</p>		

1.2. Prevencija ovisnosti na radnom mjestu	Cilj 2. Unaprijediti provedbu preventivnih programa usmjerenih djeci, mladima, obitelji i zajednici te podignuti razinu svijesti cjelokupnog društva o opasnosti zlouporabe droga i drugih sredstava ovisnosti.	Mjera 2. Izraditi i provesti Nacionalnu kampanju borbe protiv ovisnosti o drogama koja će djelotvornije educirati djecu i mlade, roditelje i cjelokupnu javnost o štetnom utjecaju droga, djelovati na promjene stajališta mladih o konzumiranju droga i podizati razinu svijesti javnosti o širini problema ovisnosti te provoditi druge programe i projekte usmjerene obitelji i zajednici.	<p>1. Imenovan stručni tim za izradu medijske kampanje</p> <p>2. Izrađen program aktivnosti medijske kampanje na godišnjoj razini</p> <p>3. Broj i vrsta izrađenih i distribuiranih edukativno-promidžbenih materijala</p> <p>4. Broj i vrsta informativnih aktivnosti provedenih u sklopu regionalnih info-centara za mlade i klubova mladih</p> <p>5. Broj i vrsta preventivnih programa usmjerenih roditeljima</p> <p>6. Broj i vrsta emitiranih edukativnih emisija, radijskih i televizijskih spotova i ostalih aktivnosti u javnim medijima</p> <p>7. Provedene aktivnosti s ciljem obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama i Mjeseca borbe protiv ovisnosti, na nacionalnoj i lokalnoj razini</p> <p>8. Izrađene i provedene posebne preventivne aktivnosti na mjestima masovnijeg okupljanja mladih, posebice za vrijeme ljetnih praznika</p> <p>9. Provedena evaluacija nacionalne medijske kampanje</p> <p>10. Rezultati evaluacije medijske kampanje publicirani u posebnoj brošuri.</p> <p>1. Broj i vrsta pruženih informacija i edukacija djece, mladih i roditelja</p> <p>2. Broj i vrsta pruženih informacija i edukacija vezanih uz prevenciju zlouporabe droga i promicanje zdravih stilova života</p> <p>3. Broj provedenih programa odgovornog roditeljstva i broj korisnika</p> <p>4. Broj i vrsta programa prevencije problema u ponašanju i broj korisnika obuhvaćenih tim programima</p> <p>5. Broj i vrsta savjetodavnih programa i programa modifikacije ponašanja i broj uključениh korisnika.</p>
1.2. Prevencija ovisnosti na radnom mjestu	Cilj 1. Razviti programe sprječavanja zlouporabe ilegalnih i legalnih droga na radnom mjestu, osobito na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada i radnim mjestima s povećanim rizikom zlouporabe droga, te protokole suradnje između poslodavaca i sustava zdravstva u cilju uključivanja zaposlenika u programe savjetovanja, liječenja i tretmana.	<p>Mjera 1. Planirati, provoditi i pratiti provedbu mjera i aktivnosti u području prevencije i suzbijanja zlouporabe droga na radnom mjestu, posebice na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada.</p> <p>Mjera 2. Planirati, pratiti provedbu i uvoditi nove mjere i aktivnosti u području prevencije i suzbijanja zlouporabe droga na radnom mjestu unutar Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske.</p>	<p>1. Broj i vrsta provedenih nadzora nad primjenom odredbi Zakona o zaštiti na radu</p> <p>2. Broj provedenih analiza</p> <p>3. Doneseni protokol suradnje za uključivanje zaposlenika u programe liječenja</p> <p>4. Doneseni protokoli suradnje u cilju prevencije ovisnosti na radnom mjestu i postupovnik provedbe mjera testiranja na droge</p> <p>5. Broj i vrsta održanih edukacija</p> <p>6. Izrađen plan testiranja, broj provedenih testiranja i broj testiranih zaposlenika u zatvorskom sustavu.</p> <p>1. Broj i vrsta provedenih nadzora</p> <p>2. Uspostavljena uspješna koordinacijska struktura svih ustrojstvenih cjelina Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske koje provode programe prevencije ovisnosti</p> <p>3. Broj i vrsta provedenih aktivnosti predviđenih programom</p> <p>4. Usklađeni zakonski propisi i izrađeni protokoli</p> <p>5. Provedene evaluacije postojećih programa i mjera</p> <p>6. Izvješća o rezultatima ispitivanja razmjera ovisnosti</p> <p>7. Broj pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske s dijagnozama bolesti ovisnosti prema važećim pravilnicima</p> <p>8. Izvješća o provedbi programa psihološke prevencije ovisnosti</p> <p>9. Broj i vrsta stegovnih postupaka i broj i vrsta detektiranih droga.</p>

1.3. Liječenje i psihosocijalni tretman	Cilj 1. Unaprijediti sustav i programe za liječenje ovisnika o drogama.	Mjera 1. Poboljšati kvalitetu liječenja bolesti ovisnosti, rada s konzumentima i ovisnicima uključujući nadzor nad provođenjem specifične farmakoterapije, savjetovaniši rad s obiteljima ovisnika i konzumentata i primjenjivati znanstveno dokazane (evidence based) kliničke prakse u liječenju ovisnika.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stručno ekipirane službe i osigurana primjena dobre kliničke prakse u liječenju ovisnika te broj osoba na liječenju i evaluacija provedenog tretmana 2. Poboljšana dijagnostička praksa i uspostavljeni programi liječenja za maloljetnike te broj i vrsta tih programa 3. Broj novih bolničkih kapaciteta za bolničko liječenje ovisnika o drogama i broj novih bolničkih kapaciteta za maloljetnike i ovisnike s dvojnog dijagnozom 4. Unaprijeđene mjere ranog otkrivanja zaraznih bolesti kod liječenih ovisnika i broj provedenih testiranja i analiza rezultata 5. Izmijenjene i unaprijeđene smjernice za farmakoterapiju opijatskih ovisnika i uspostavljen učinkovit nadzor nad njihovom primjenom 6. Izrađeni i/ili nadopunjeni pravilnici za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti ovisnika na supstitucijskoj terapiji, posebice za upravljanje motornim vozilima 7. Izrađen protokol za postupanje ovlaštenih liječnika u slučaju potrebe iniciranja postupka za ponovnu procjenu zdravstvene sposobnosti 8. Izrađene smjernice za psihosocijalni tretman, te osigurano praćenje primjene i procjena njihove učinkovitosti 9. Uspostavljeni učinkoviti mehanizmi suradnje sa zatvorskim sustavom te brojčani pokazatelji o ovisnicima iz zatvorskog sustava uključenim u pojedine oblike tretmana i skrbi.
Cilj 2. Razviti socijalne usluge u skladu sa socijalnim planom i mrežom javne socijalne službe.	Mjera 2. Prati i vrednovati programe rada pružatelja usluga za ovisnike, unaprijediti propise koji reguliraju područje socijalne skrbi o ovisnicima, poticati osnivanje terapijskih zajednica te donijeti programe psihosocijalne rehabilitacije u domovima za ovisnike i terapijskim zajednicama i uspostaviti mrežu ustanova za pružanje pomoći ovisnicima.	Mjera 1. Poduzimati pravodobne i odgovarajuće mjere obiteljsko-pravne i socijalne zaštite radi osnaživanja obitelji i jačanja roditeljskih kompetencija.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izrađen i usvojen Program psihosocijalne rehabilitacije u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi za ovisnike 2. Uspostavljena mreža javne socijalne službe i potrebnih kapaciteta za pružanje pomoći ovisnicima 3. Broj osiguranih kapaciteta u terapijskim zajednicama i domovima za ovisnike za maloljetnike, žene-ovisnice i ovisnike s dvojnog dijagnozom 4. Broj programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi za djecu i mlade te broj obuhvaćenih korisnika 5. Broj korisnika domova upućenih u odgovarajuće oblike odvikavanja i tretmana 6. Broj izvršenih nadzora i broj evaluiranih programa rehabilitacije i resocijalizacije u terapijskim zajednicama i domovima za ovisnike 7. Broj i vrsta provedenih edukacija te broj uključenih stručnjaka i volontera.
1.3.1. Programi rješavanja socijalne problematike	Cilj 1. Osigurati pravodobne i učinkovite intervencije u obitelji i poduzimanje mjera zaštite rizične skupine djece i mladih.	Mjera 1. Poduzimati pravodobne i odgovarajuće mjere obiteljsko-pravne i socijalne zaštite radi osnaživanja obitelji i jačanja roditeljskih kompetencija.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj rizične djece i roditelja uključenih u savjetodavni rad i druge programe 2. Broj i vrsta organiziranih grupnih aktivnosti i broj djece i mladih te njihovih roditelja uključenih u grupne programe 3. Broj izrečenih mjera upozorenja i mjera nadzora roditeljima 4. Broj mladih uključenih u savjetovaništa i programe odvikavanja od ovisnosti 5. Broj i vrsta programa za mlade u riziku osmišljenih u suradnji s organizacijama civilnog društva i lokalnom zajednicom 6. Broj mladih koji su napustili školu i broj mladih koji su uključeni u alternativne oblike školovanja 7. Broj djece na privremenom smještaju čiji su roditelji ovisnici 8. Uspostavljeni modeli suradnje i poboljšana suradnja između službi i centara za socijalnu skrb.

1.3.2 Tretman ovisnika u zatvorskom sustavu	Cilj 1. Smanjiti dostupnost i uporabu droga u zatvorima i kaznionicama.	<p>Mjera 1. Provoditi aktivnosti sprječavanja širenja zlouporabe droga te odgovarajuće zdravstvene, tretmanske i sigurnosne mjere u odnosu na zatvorenike i službenike u kaznenim tijelima.</p> <p>Mjera 2. Unaprijediti posebne programe tretmana zatvorenika i maloletnika u dijelu koji se odnosi na poslijepenalni prihvati i nastavak tretmana otpuštenih zatvorenika i maloletnika, te suradnju s državnim tijelima, zdravstvenim i drugim javnim ustanovama, kao i nevladinim organizacijama radi osiguravanja poslijepenalnog prihvata i nastavka rehabilitacije zatvorenika po izlasku na slobodu.</p> <p>Mjera 3. Dragovoljno utvrđivanje serološkog statusa na hepatitis i testiranje na HIV zatvorenika u sklopu rada Savjetovaništa za virusne hepatitise u kojemu se testiranje provodi i za službenike zatvorskog sustava, te provođenje edukacije, cijepljenja i liječenja ciljane populacije.</p>	<p>1. Broj provedenih kontrola, vrsta i količina zaplijenjenih sredstava i podatci dobiveni u sklopu redovitih poslova službenika tretmana i pravosudne policije</p> <p>2. Izrađen plan testiranja zatvorenika, broj provedenih testiranja i broj testiranih zatvorenika i maloletnika</p> <p>3. Broj i vrsta edukativnih predavanja i broj uključenih zatvorenika i maloletnika</p> <p>4. Broj i vrsta posebnih programa za ovisnike zatvorenike i maloletnike.</p> <p>1. Broj uključenih službi i organizacija civilnog društva u tretman zatvorenika, broj kaznenih tijela gdje su službe uključene te broj uključenih službi i organizacija civilnog društva</p> <p>2. Unaprijeđena suradnja i broj održanih sastanaka</p> <p>3. Izrađene smjernice i osigurana njihova primjena.</p>
1.3.3. Rad s ovisnicima u sklopu probacijskog sustava	<p>Cilj 1. Povećati broj mjera i sankcija koje se u društvenoj zajednici provode prema punoljetnim ovisnicima - počiniteljima kaznenih djela i unaprijediti njihovo izvršavanje.</p> <p>Cilj 2. Poboljšati provedbu liječenja, rehabilitacije i socijalne integracije ovisnika počinitelja kaznenih djela u društvenoj zajednici.</p>	<p>Mjera 1. Provoditi aktivnosti na stvaranju preduvjeta za kvalitetan rad s ovisnicima u društvenoj zajednici u sklopu probacijskog sustava.</p> <p>Mjera 2. Provoditi mjere/sankcije izrečene ovisnicima, punoljetnim počiniteljima kaznenih djela, a čije je izvršavanje u djelokrugu probacijskog sustava.</p>	<p>1. Broj provedenih testiranja na HIV i broj zatvorenika koji su testirani</p> <p>2. Broj i vrsta održanih edukacija</p> <p>3. Broj zatvorenika testiranih i cijepljenih na virusni hepatitis i broj liječenih zatvorenika u sklopu savjetovaništa</p> <p>4. Broj zatvorenika u registru.</p> <p>1. Broj održanih seminara i broj službenika obučvanih seminarima</p> <p>2. Broj održanih sastanaka vezanih uz uspostavljanje i razvoj suradnje</p> <p>3. Broj ovisnika uključenih u obavljanje probacijskih poslova.</p> <p>1. Broj nadziranih mjera/obveza liječenja osuđenika u zajednici</p> <p>2. Broj ovisnika pod nadzorom probacijskog sustava uključenih u liječenje tijekom uvjetnog otpusta i godišnja evaluacija provedenog s osvrtnom na potrebna poboljšanja.</p>

<p>1.4. Programi smanjenja štete nastale zlouporabom droga</p>	<p>Cilj 1. Unaprijediti programe smanjenja štete i kontinuirano provoditi postojeće programe smanjenja štete.</p>	<p>Mjera 1. Razvijati nove pristupe i programe smanjenja štete, njegovati integrativni pristup u pružanju usluga te poticati suradnju svih relevantnih partnera u provedbi programa.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izvršene analize rasprostranjenosti programa smanjenja štete i proširenje pokrivenosti pojedinih područja tim programima 2. Uspostavljeni novi programi smanjenja štete namijenjeni konzumentima droga koji posjećuju noćne klubove 3. Broj uspostavljenih integrativnih programa smanjenja štete i broj prihvatilišta za ovisnike 4. Unaprijeđena suradnja s organizacijama civilnog društva koje provode programe smanjenja štete, broj i vrsta financiranih programa koje provode organizacije civilnog društva i iznos utrošenih financijskih sredstava 5. Broj podijeljenog čistog pribora, broj uključenih ovisnika u programe i broj novih drop in centara 6. Broj savjetovanja i izvršenih anonimnih testiranja 7. Broj provedenih testiranja na HIV i hepatitis.
<p>1.5. Resocijalizacija i društvena reintegracija ovisnika</p>	<p>Cilj 1. Poboljšati uključivanje bivših ovisnika u društvo na svim područjima, posebno s ciljem razvijanja radnosocijalnih vještina, poticanja obrazovanja i zapošljavanja te uključivanja u različite kulturne, sportske i edukativne aktivnosti.</p>	<p>Mjera 1. Provoditi Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu, te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja u svim županijama u Republici Hrvatskoj i osmišljavati i provoditi druge programe za resocijalizaciju ovisnika i konzumenata droga.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj održanih sastanaka, uspostavljeni uspješni modeli koordinacije i praćenja provedbe Projekta, usklađeni Projekt i Protokol sukladno potrebama i evaluacija provedbe Projekta 2. Broj i vrsta organiziranih promidžbenih aktivnosti 3. Broj i vrsta programa resocijalizacije uspostavljenih na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 4. Broj i vrsta programa izobrazbe i stručne prekvalifikacije i broj uključenih ovisnika 5. Izvešća iz Zbirke osobnih podataka o korisnicima Projekta i rezultati evaluacije 6. Izrađen prijedlog mjera za poticanje zapošljavanja i obrazovanja liječenih ovisnika za Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2013.-2014. godinu 7. Broj organiziranih sastanaka i edukacija s ciljem poticanja osnivanja zadruga, broj osnovanih zadruga liječenih ovisnika, visina dodijeljenih sredstava zadrugama i broj zaposlenih ovisnika u zadrugama 8. Broj uključenih maloljetnika i drugih osoba u programe psihosocijalne podrške i resocijalizacije nakon izlaska iz domova i zatvora i vrsta pruženih usluga 9. Broj i vrsta financiranih projekata/programa organizacija civilnog društva, visina sredstava i broj uključenih ovisnika u te programe 10. Broj ovisnika uključenih u mjere za poticanje zapošljavanja, vrsta pruženih usluga, broj ukupno zaposlenih ovisnika 11. Broj ovisnika uključenih u mjere za poticanje obrazovanja, vrsta pruženih usluga, ukupan broj ovisnika uključenih u obrazovne aktivnosti 12. Broj ovisnika kojima je omogućeno završavanje osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja 13. Uspostavljena kontinuirana provedba Projekta u zatvorskom sustavu, broj ovisnika uključenih u Projekt u zatvorima i kaznionicama i vrsta pruženih usluga 14. Broj osnovanih stambenih zajednica, vrste programa i broj uključenih ovisnika 15. Broj maloljetnika i mlađih punoljetnika prema kojima je realizirana alternativna mjera.

<p>Glavno područje 2. Smanjenje ponude droga</p>	<p>2.1. Suzbijanje ponude i dostupnosti droga</p>	<p>Cilj 1. Suzbijati proizvodnju, trgovinu i krijumčarenje drogama, prekursorima i doping sredstvima te poboljšati učinkovitost postupaka i metoda usmjerenih suzbijanju proizvodnje, krijumčarenja, trgovine i zlouporabe droga i s tim povezanom sprječavanju pranja novca.</p>	<p>Mjera 1. Poduzimati propisane mjere i aktivnosti iz djeloškoga rada Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva financija – Carinske uprave sukladno Nacionalnoj strategiji u svrhu smanjenja ponude droga na hrvatskom ilegalnom narko tržištu, sprječavanje međunarodnog krijumčarenja droga i doping sredstava, otkrivanje krijumčarenja i pokušaja nezakonite uporabe prekursora te suradnja s drugim ovlaštenim nacionalnim i međunarodnim tijelima i agencijama.</p>	<p>1. Broj i vrsta provedenih aktivnosti 2. Brojčani pokazatelji stanja, kretanja kriminaliteta i zlouporabe droga 3. Doneseni zakonski propisi kojima se regulira postupak oduzimanja i uništavanja stvari koje se ne nalaze na popisu droga, ali imaju karakteristike droge, definirano tijelo koje je ovlašteno za provođenje postupka 4. Donesena posebna lista stvari zabranjenih u sportu čija je uporaba i trgovina zabranjena izvan sporta i profesionalnih natjecanja.</p>
<p>2.2. Kaznena politika</p>	<p>Cilj 1. Jačati integrirani pristup u provedbi kaznene politike na području suzbijanja zlouporabe droga i razvijati odgovarajuće programe i intervencije za postupanje s počiniteljima kaznenih djela i prekršaja na području zlouporabe droga.</p>	<p>Mjera 1. Provoditi analizu učinkovitosti kaznene politike i razviti smjernice postupanja i suradnje između represivnog i zdravstvenog sustava u provođenju programa za počinitelje kaznenih djela i prekršaja na području suzbijanja zlouporabe droge.</p>	<p>1. Unaprijeđena koordinacija i suradnja te broj održanih sastanaka 2. Izrađena izvješća o analizi provedbe kaznene i prekršajne politike na području zlouporabe droga i usklađeni zakonski propisi 3. Broj i vrsta osmišljenih i provedenih preventivnih i tretmanskih mjera 4. Broj i vrsta edukacija i broj uključeni sudaca i državnih odvjetnika.</p>	<p>1. Broj i vrsta provedenih aktivnosti 2. Brojčani pokazatelji stanja, kretanja kriminaliteta i zlouporabe droga 3. Doneseni zakonski propisi kojima se regulira postupak oduzimanja i uništavanja stvari koje se ne nalaze na popisu droga, ali imaju karakteristike droge, definirano tijelo koje je ovlašteno za provođenje postupka 4. Donesena posebna lista stvari zabranjenih u sportu čija je uporaba i trgovina zabranjena izvan sporta i profesionalnih natjecanja.</p>
<p>Glavno područje 3. Edukacija</p>	<p>3. Edukacija</p>	<p>Cilj 1. Unaprijediti stručno znanje i vještine svih stručnjaka koji su na nacionalnoj i lokalnoj razini uključeni u planiranje i provedbu mjera iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana te samim tim unaprijediti provedbu cjelokupne nacionalne politike u tom području.</p>	<p>Mjera 1. Organizirati konferencije o prevenciji, liječenju, socijalnom tretmanu i drugim područjima iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana, te interdisciplinarne edukacije, seminare, edukacije edukatora i diplomatske i/ili poslijediplomske studije iz područja ovisnosti o drogama.</p>	<p>1. Broj i vrsta održanih konferencija i broj sudionika te publicirani zbornici radova 2. Broj i vrsta održanih edukacija i broj uključeni stručnjaka iz zdravstvenih i socijalnih ustanova, terapijskih zajednica i domova za ovisnike, organizacija civilnog društva te publicirani materijali s edukacija 3. Broj i vrsta edukacija i broj uključeni službenika iz zatvorskog sustava 4. Broj i vrsta edukacija za rad s mladima i broj uključeni stručnjaka iz represivnog i pravosuđnog sustava 5. Broj i vrsta edukacija, seminara i radionica na razini županija, broj županija u kojima su edukacije organizirane i broj uključeni stručnjaka iz područja prevencije ovisnosti 6. Broj i vrsta trajnih edukacija za zdravstvene i nezdravstvene radnike iz područja skrbi i tretmana te broj uključeni stručnjaka 7. Broj i vrsta izrađenih, upućeni u proceduru i pokrenutih studijskih programa s brojem polaznika 8. Broj i vrsta edukacija za carinske i policijske službenike i broj uključeni službenika 9. Broj održanih edukacija svih nositelja za provedbu Zdravstvenog odgoja (Modul: Prevencija ovisnosti) u odgojno-obrazovnom sustavu.</p>

Glavno područje 4. Nacionalni informacijski sustav		
<p>4.1. Praćenje</p>	<p>Cilj 1. Unaprijediti praćenje novih trendova i stanja problematike droga u zemlji radi kreiranja pravodobnih i učinkovitih odgovora.</p>	<p>Mjera 1. Dosljedno i kontinuirano provoditi mjere i provedbene aktivnosti Akcijskog plana o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge.</p>
	<p>Cilj 2. Integrirati hrvatske podatke o stanju problematike droga u širu europsku sliku.</p>	<p>Mjera 2. Ostvariti punu i održivu suradnju s Europskim centrom za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA).</p>
<p>4.2. Istraživanje</p>	<p>Cilj 1. Podići razinu svijesti o važnosti istraživanja na području droga, koja nisu pokrivena rutinskim prikupljanjem podataka radi boljeg razumijevanja fenomena te koristiti se spoznajama istraživanja u kreiranju učinkovitih politika droga.</p>	<p>Mjera 1. Provesti istraživanja na prioritetnim područjima problematike droga i ovisnosti o drogama.</p>
		<p>Mjera 1. Dosljedno i kontinuirano provoditi mjere i provedbene aktivnosti Akcijskog plana o Nacionalnom informacijskom sustavu za droge.</p>

4.3. Evaluacija	Cilj 1. Povećati učinkovitost programa u području suzbijanja zlouporabe droga kroz provedbu evaluacije i supervizije programa/projekata koji proizlaze iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana.	Mjera 1. Ugraditi i provoditi evaluaciju i superviziju programa/projekata koji proizlaze iz Nacionalne strategije uključujući i samu Nacionalnu strategiju te provoditi edukacije za sve nositelje provedbe mjera iz Nacionalne strategije o temi evaluacije i izrade programa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovano neovisno stručno tijelo/tim stručnjaka za evaluaciju 2. Izrađena mjerila i smjernice za evaluaciju 3. Broj organiziranih edukacija za edukatore i broj edukatora koji su osposobljeni za evaluaciju i planiranje programa 4. Broj edukacija za županijske koordinate, voditelje školskih preventivnih programa i stručnjake te broj sudionika na tim edukacijama 5. Uspostavljena struktura za praćenje i evaluacije politike droga i javnih troškova 6. Tiskan i distribuiran priručnik o evaluacijskim standardima i metodama 7. Broj i vrsta brošura i portala o evaluaciji programa smanjenja potražnje.
Glavno područje 5. Koordinacija			
5. Koordinacija	Cilj 1. Unaprijediti koordinaciju i suradnju među mjerodavnim ministarstvima i tijelima državne uprave te institucijama na lokalnoj razini, kako bi se pridonijelo učinkovitijoj i kontinuiranoj provedbi svih mjera iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana, te osigurao uravnotežen, integriran pristup problematici droga.	Mjera 1. Pratiti provedbu mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana i Nacionalne strategije kroz kontinuiranu koordinaciju i suradnju s mjerodavnim tijelima državne uprave i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te drugim institucijama na državnoj i lokalnoj razini, kao i nevladinim organizacijama.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ojačani administrativni kapaciteti Ureda, definirane ovlasti i zaposlen potreban broj djelatnika 2. Doneseni dokumenti kojima se definiraju ovlasti Ureda, Povjerenstva Vlade RH i županijskih povjerenstava 3. Definirani i usklađeni modeli suradnje i postupanja mjerodavnih tijela te broj održanih sastanaka 4. Broj i vrsta pružene stručne pomoći i broj i vrsta programa kojima je Ured pružio podršku 5. Broj i vrsta zakonskih prijedloga za koje je Ured dao inicijative 6. Broj i vrsta propisa i strateških dokumenata u čiju su izradu bile uključene organizacije civilnog društva 7. Unaprijeđena koordinacija i suradnja pri izradi i provedbi strateških dokumenata, broj osnovanih i aktivnih stručnih radnih skupina, broj sastanaka na temu koordinacije i pokazatelji iz evaluacije 8. Donesene smjernice za izradu protokola za suradnju 9. Broj održanih sastanaka na razini županija 10. Broj zaprimljenih i analiziranih izvješća tijela državne uprave, organizacija civilnog društva, županijskih povjerenstava i drugih subjekata uključenih u suzbijanje zlouporabe droga 11. Uspostavljen informatički sustav za podnošenje izvješća u elektroničkom obliku 12. Broj i vrsta prijedloga Povjerenstvu za nadopunu Akcijskog plana i broj prijedloga za donošenje novih mjera za rješavanje problema 13. Izrađeni i doneseni godišnji provedbeni programi 14. Broj vanjskih stručnjaka uključenih u rad Povjerenstva 15. Broj održanih sastanaka Povjerenstva, broj i vrsta dokumenata / pitanja / problema o kojima je Povjerenstvo raspravljalo i broj provedenih zaključaka Povjerenstva 16. Izrađeno godišnje izvješće i poslano Vladi RH i Saboru na prihvaćanje 17. Uspostavljen informativni portal helpdesk.

	<p>Cilj 2. Unaprijediti koordinaciju i praćenje provedbe mjera na lokalnoj razini te kvalitetu i učinkovitost provedbe mjera na lokalnoj razini.</p>	<p>Mjera 2. Trajno, sustavno i koordinirano planiranje i praćenje provedbe svih aktivnosti i mjera za suzbijanje zlouporabe droga, posebice u pogledu prevencije ovisnosti, na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj sastanaka održanih između Ureda i županijskih povjerenstava 2. Doneseni dokumenti kojim se definiraju ovlasti i odgovornosti na županijskoj razini 3. Uspostavljene regionalne županijske mreže i izrađeni protokoli suradnje i komuniciranja između Ureda i županija 4. Broj provedenih procjena županijskih izvješća, broj održanih sastanaka i broj sudjelovanja na sjednicama županijskog povjerenstva 5. Izvješća o radu županijskih povjerenstava 6. Doneseni Akcijski planovi za 2012.-2014. u svakoj županiji 7. Doneseni godišnji provedbeni programi akcijskih planova na razini županija 8. Broj i vrsta strateških dokumenata i programa na razini županija u koje su bile uključene organizacije civilnog društva 9. Broj evaluiranih programa koji su provedeni na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 10. Izrađena i dostavljena godišnja izvješća o provedbi Akcijskog plana na razini županija 11. Broj i vrsta održanih tematskih sastanaka sa županijskim povjerenstvima.
<p>Glavno područje 6. Međunarodna suradnja</p>			
<p>6. Međunarodna suradnja</p>	<p>Cilj 1. Omogućiti punopravno sudjelovanje Republike Hrvatske u kreiranju politike droga na razini Europske unije.</p>	<p>Mjera 1. Jačati nacionalne mehanizme i kapacitete za ispunjavanje obveza prema radnim tijelima i agencijama Europske unije mjerodavnim na području droga, te redovito aktivno sudjelovati u njihovu radu.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata sukladno novoj pravnoj stečevini EU-a na području droga 2. Izvješće o sudjelovanju na sastancima Horizontalne radne grupe za droge Vijeća EU-a te dokumenti o hrvatskim stajalištima/prijedlozima/inicijativama 3. Godišnja izvješća o stanju problematike droga u RH.

	<p>Cilj 2. Prepoznavanje Republike Hrvatske na globalnom planu kao aktivnog dionika međunarodnih napora u suzbijanju problematike droga te kao pokretača regionalnih inicijativa.</p>	<p>Mjera 2. Poticati implementaciju hrvatskih iskustava i primjera dobre prakse u provedbi politika suzbijanja problematike droga na međunarodnom planu i posebno na području Jugoistočne Europe, ali i sudjelovanje u međunarodnim projektima s ciljem daljnjeg unapređenja nacionalnog sustava.</p>	<p>1. Broj međusektorskih sastanaka vezanih uz implementaciju relevantnih međunarodnih konvencija i rezolucija UN-ove Komisije za opojne droge</p> <p>2. Izvješća o sudjelovanju u radu relevantnih međunarodnih tijela te dokumenti o stajalištima/prijedlozima/inicijativama RH</p> <p>3. Izvješća o sudjelovanju na međunarodnim skupovima i kongresima na temu droga i ovisnosti o drogama i zaključci tih skupova</p> <p>4. Broj bilateralnih sporazuma i protokola suradnje sklopljenih s pojedinim zemljama od posebnog interesa za RH i izvješća o zajedničkim bilateralnim aktivnostima provedenim slijedom sklopljenih sporazuma i protokola o suradnji</p> <p>5. Dokumenti o regionalnim inicijativama RH i izvješća o provedenim aktivnostima</p> <p>6. Izvješća o sudjelovanju u međunarodnim bilateralnim projektima od posebnog interesa za RH</p> <p>7. Broj aplikacija za provedbu projekata i broj hrvatskih stručnjaka aktivno uključenih u projekte tehničke pomoći zemljama u stabilizaciji i pridruživanju EU-u te kandidatima za ulazak u EU</p> <p>8. Broj aktivnosti na području međunarodne policijske suradnje</p> <p>9. Broj razmijenjenih uzoraka droga u svrhu forenzičkog profiliranja droga, ostvarenih kontakata s forenzičkim laboratorijima drugih zemalja i izvješća o sudjelovanju na relevantnim stručnim skupovima</p> <p>10. Broj i vrsta provedenih međunarodnih carinskih operacija i izvješća o suradnji Carine s relevantnim međunarodnim tijelima i carinskim službama drugih zemalja.</p>
--	---	---	---

Izvor: Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014.

Nacionalnim akcijskim planom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. za svaku mjeru u okviru pojedinog cilja utvrđen je niz pokazatelja za praćenje provedbe aktivnosti za ostvarivanje ciljeva. U nastavku ovog poglavlja ukazat će se na razloge zbog kojih utvrđeni pokazatelji u ovom obliku nisu pogodni za praćenje učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga, te za uspostavu sustava za ocjenu ostvarenih rezultata, usmjerenog prema mjerljivim postignutim rezultatima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Iz tablice 1. može se zaključiti da su Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i Nacionalnim akcijskim planom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. veoma detaljno utvrđeni pokazatelji za praćenje mjera. S obzirom na to da tablica 1. obuhvaća čak 200 pokazatelja za praćenje (ocjenu) provedbe može se zaključiti da javna tijela i ostali nositelji provedbenih aktivnosti ne mogu precizno pratiti i izvještavati o kretanju svih tih pokazatelja. Uz to, teško je utvrditi koja bi institucija trebala biti zadužena za utvrđivanje ciljanih vrijednosti pojedinih pokazatelja, praćenje kretanja i ostvarivanja planiranih ciljanih vrijednosti, te izvještavati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske o kretanju vrijednosti pojedinih pokazatelja. Naime, uz svaku je mjeru definiran niz aktivnosti i različiti nositelji tih aktivnosti, te niz suradnika u provedbi. Sve to postupak praćenja uspješnosti postizanja ciljeva čini vrlo složenim za provedbu. Stoga je potrebno prvo pojednostaviti, a potom i značajno unaprijediti Nacionalnim akcijskim planom definirani sustav pokazatelja.

Osim toga, dio tih pokazatelja ne sadrži elemente za utvrđivanje uspješnosti provedbe definiranih ciljeva. Tako, na primjer, pokazatelji kao što su: izvješća o provedbi programa psihološke prevencije ovisnosti, imenovan stručni tim za izradu medijske kampanje, izrađen program aktivnosti medijske kampanje na godišnjoj razini ili tome slični pokazatelji ne mogu odražavati uspješnost u ostvarivanju mjera, aktivnosti i ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga. Oni služe samo kao informacije o obavljenoj aktivnosti te pritom ne sadrže nikakvu kvantitativnu, a niti kvalitativnu informaciju o učincima javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga.

Daljnji je problem s ovako utvrđenim skupom pokazatelja taj što ih je niz povezanih s istom aktivnošću. Tako, na primjer, pokazatelje kao što su: imenovan stručni tim za izradu medijske kampanje, izrađen program aktivnosti medijske kampanje na godišnjoj razini, provedena evaluacija nacionalne medijske kampanje, rezultati evaluacije medijske kampanje publicirani u posebnoj brošuri i tome slične pokazatelje potrebno je objediniti u jednom sveobuhvatnom pokazatelju koji bi odražavao jasan cilj provedene medijske kampanje njezine rezultate.

Za mjerenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj potrebno je definirati nov skup pokazatelja kojima se mogu kvantificirati postignuti rezultati i ishodi koje je moguće pratiti na godišnjoj razini. U idućem će se poglavlju detaljno opisati postupak uspostave pokazatelja rezultata i ishoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Osim toga, utvrdit će se skup pokazatelja za praćenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

3. Pokazatelji uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

Zakonom o proračunu (Narodne novine, br. 87/2008.) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. uvedena je obveza izrade strateških planova za ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije i obveza izrade strategije Vladinih programa za trogodišnje razdoblje⁴. Od tada, s ciljem uspostave jednoobraznog i ujednačenog pristupa izradi strateških planova, Ministarstvo financija jednom godišnje objavljuje Uputu za izradu strateških planova, a zadnja se odnosi na razdoblje od 2014. do 2016. godine⁵. U Uputi Ministarstvo financija (2013) navodi da su pokazatelji uspješnosti objektivno mjerljivi ili konkretni znakovi da je nešto učinjeno, a trebaju se definirati tako da omogućuju praćenje ostvarenja provedenih aktivnosti. Osim toga, Uputa navodi da pokazatelji uspješnosti trebaju biti jasni, mjerljivi i nedvosmisleno izraženi kako bi bili mogući mjerenje i nadzor njihove provedbe. S obzirom na to da su pokazatelji povezani s ciljevima, a ciljevi bi, nadalje, trebali biti povezani s programima u proračunu, na ovaj se način uspostavlja osnovna veza za mjerenje učinaka javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga⁶.

Mjere suzbijanja zlouporabe droga za ostvarivanje ciljeva u glavnim područjima mogu se pratiti na dva načina. Prvi je praćenje prema skupinama aktivnosti. Aktivnosti koje javna tijela poduzimaju u području suzbijanja zlouporabe droga i koje se financiraju javnim sredstvima iz državnog ili županijskih proračuna, odnosno financijskih planova institucija podijeljene su u skupine aktivnosti u skladu s podjelom koju je dao Reuter (2006) na: (i) prevenciju ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalnu reintegraciju⁷, (iv) programe smanjenja štete i (v) kazneno-represivni sustav.

Pri tome, prevencija ovisnosti podrazumijeva aktivnosti kojima je cilj preveniranje, odgađanje ili smanjivanje uporabe droga i/ili njihovih negativnih posljedica u općoj populaciji i specifičnim populacijskim skupinama. Preventivne intervencije dijele se na univerzalne (usmjerene na opću populaciju ili cijelu populacijsku grupu koja nije identificirana na temelju individualnog rizika), selektivne (usmjerene na pojedince ili skupine populacije čiji su rizici za razvoj poremećaja znatno viši od prosjeka) i indicirane intervencije (usmjerene na visoko rizične pojedince kod kojih je identificiran minimalan, ali vidljiv znak ili simptom poremećaja). Preventivne intervencije najčešće se provode u obiteljskom i školskom okruženju te lokalnoj zajednici.

Tretman obuhvaća liječenje i psihosocijalni tretman u zdravstvenom sustavu; tretman, odvikavanje i psihosocijalnu rehabilitaciju u terapijskim zajednicama i domovima socijalne

⁴ Prvi strateški planovi izrađeni su za razdoblje od 2010. do 2012. godine i od tada se svake godine za naredno trogodišnje razdoblje pripremaju novi.

⁵ Posljednju Uputu je Ministarstvo financija objavilo u travnju 2013. godine.

⁶ Više vidjeti u Ministarstvo financija (2013).

⁷ Socijalna reintegracija, u skladu s rezultatima i preporukama projektne studije "Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj", je peta skupina aktivnosti koja je dodana kako bi se bolje obuhvatile specifičnosti programa, aktivnosti i projekata, koje poduzimaju javne institucije i organizacije civilnog društva u Hrvatskoj u okviru svojih aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

skrbi te tretman u penalnom sustavu. Liječenje i psihosocijalni tretman ovisnika u zdravstvenom sustavu provode se organizirano u bolničkom i izvanbolničkom liječenju unutar zdravstvenog sustava Republike Hrvatske (farmakoterapija, psihoterapija, briga o somatskom zdravlju i drugo) te ih, uz liječnike, provode i stručnjaci drugih “pomažućih” profesija. Tretman, odvikavanje i psihosocijalna rehabilitacija u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi obuhvaćaju pružanje usluga socijalnog i savjetodavnog rada, psihosocijalne pomoći i podrške, radne terapije i radno-okupacijskih aktivnosti te brige o zdravlju ovisnika o drogama. Tretman u penalnom (zatvorskom) sustavu obuhvaća medicinsku, psihosocijalnu, edukativnu i radno-okupacijsku komponentu putem zdravstvene skrbi, opće i posebne programe te pripremu prihvata poslije otpusta iz zatvora. Liječenje, kao dio tretmana ovisnika u zatvorskim ustanovama, provodi se po jednakim načelima i uvjetima kao i u javnom sustavu zdravstva.

Socijalna reintegracija ovisnika o drogama podrazumijeva intervencije s ciljem socijalnog uključivanja ovisnika o drogama u život u zajednici nakon završenog liječenja u zdravstvenoj ustanovi, odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora u zatvorskom sustavu, a koje uključuju psihosocijalnu podršku, završetak školovanja, prekvalifikaciju i zapošljavanje, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja ili organiziranog stanovanja liječenih ovisnika (stambene zajednice).

Programi smanjenja šteta (engl. harm reduction) nastalih uporabom droga primarno se bave smanjenjem šteta koje nastaju kao posljedica zlouporabe droga, ovisnosti i rizičnog načina života. To se prije svega odnosi na sprječavanje širenja zaraznih bolesti hepatitisa B, hepatitisa C, HIV-a/AIDS-a, organiziranim aktivnostima kao što su besplatne i anonimne podjele šprica i igala za intravenozne ovisnike, zaprimanje i uništavanje upotrijebljenog pribora za injektiranje, dijeljenje kondoma i informativnih materijala te savjetovanje usmjereno na promjene mišljenja i navika ciljane populacije.

Kazneno-represivni sustav na području suzbijanja zlouporabe droga obuhvaća intervencije propisane kaznenim i prekršajnim propisima, koje su usmjerene na suzbijanje posjedovanja, proizvodnje i trgovine drogama i prekursorima te provedbu zakonskih mjera postupanja, procesuiranja i sankcioniranja počinitelja kaznenih djela i prekršaja na području zlouporabe droga, odnosno prema počiniteljima kaznenih djela koji su ujedno i ovisnici.

Drugi način praćenja mjera za ostvarivanje ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga jest po javnim funkcijama sukladno međunarodnoj klasifikaciji funkcija države (COFOG)⁸ Ujedinjenih naroda – Klasifikacija rashoda u skladu s namjenom koja je sukladna Pravilniku o proračunskim klasifikacijama (Narodne novine, br. 26/2010.). Svi se programi javnih institucija mogu raspodijeliti u pet osnovnih javnih funkcija: (i) opće javne usluge, (ii) javni red i sigurnost, (iii) zdravstvo, (iv) obrazovanje i (v) socijalna zaštita, koje se potom dijele na nižu (treću) razinu klasifikacije:

⁸ Classification of the Functions of Government (COFOG), opširnije vidjeti na internetskoj stranici Ujedinjenih naroda, <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>.

01 Opće javne usluge

014 Osnovna istraživanja

03 Javni red i sigurnost

031 Usluge policije

033 Sudovi

034 Zatvori

07 Zdravstvo

071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema

072 Službe za vanjske pacijente

073 Bolničke službe

074 Službe javnog zdravstva

075 Istraživanje i razvoj

09 Obrazovanje

091 Osnovno obrazovanje

092 Srednjoškolsko obrazovanje

095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju

096 Dodatne usluge u obrazovanju

10 Socijalna zaštita

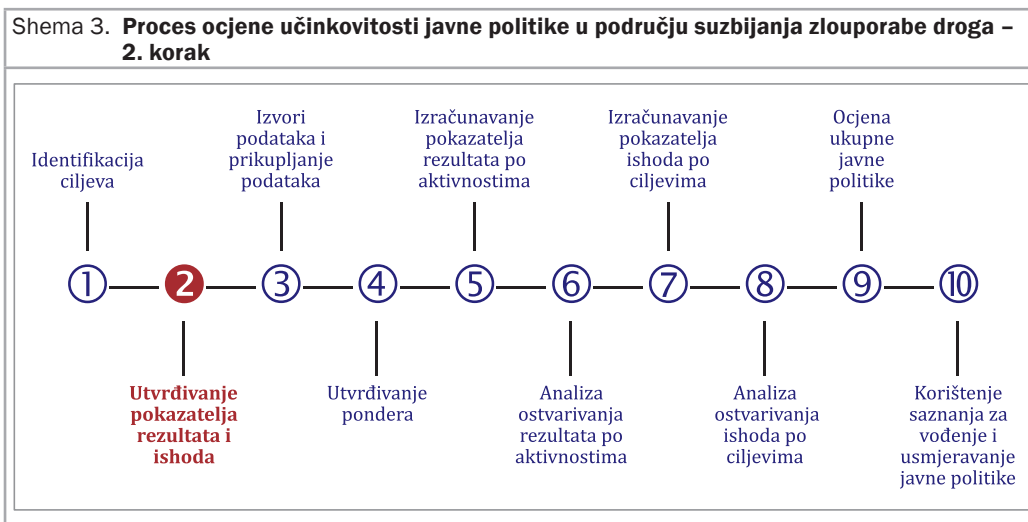
105 Nezaposlenost

106 Stanovanje

107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom.

Rezultati prethodno provedenog istraživanja “Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj” pokazali su da javna tijela tek započinju s unapređenjima svog proračuna kako bi Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske lakše izvještavala o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga. Osim toga, većina europskih država o javnim rashodima izvještava Europski centar za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) samo po skupinama aktivnosti. Zato će se u ovom dijelu knjige razraditi i predložiti unapređenja za uspostavu i praćenje pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga, te dati metodološke smjernice za praćenje ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj po skupinama aktivnosti.

Utvrđivanje pokazatelja rezultata i ishoda predstavlja drugi korak u procesu ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, koji se u nastavku detaljnije opisuje.

Izvor: autori.

Nakon što su u strateškim dokumentima utvrđeni osnovni ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga, daljnji proces uspostave pokazatelja rezultata i ishoda za praćenje ciljeva javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga sastoji se od nekoliko faza:

- Uspostava početnog skupa pokazatelja za praćenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga,
- Konzultacije s predstavnicima Radne skupine⁹ o mogućnostima praćenja pokazatelja iz početnog skupa,
- Anketno ispitivanje članova Radne skupine o trenutno raspoloživim podacima i mogućnostima prikupljanja potrebnih podataka za izračun pokazatelja rezultata i ishoda u 2014. godini,
- Utvrđivanje konačne liste pokazatelja za praćenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga grupiranih po aktivnostima.

Početni skup pokazatelja za praćenje uspješnosti ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga nastao je na temelju pregleda relevantne literature. Polazište su činili pokazatelji uspješnosti razrađeni u okviru projekta “Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj”. Te su informacije zatim upotunjene s odabranim pokazateljima provedbe aktivnosti utvrđenim Nacionalnim akcijskim planom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014., koji su tablično prikazani u prethodnom poglavlju (tablica 1.). Pokazatelji su nadalje grupirani u pet osnovnih grupa aktivnosti definiranih prema Reuteru (2006). Za svaku su aktivnost identificirani ključni načini ostvarivanja ciljeva te su utvrđene one mjere i provedbene aktivnosti koje imaju značajan utjecaj na rezultate. Tako je, na primjer, kao važan način ostvarivanja prevencije utvrđena edukacija te je u skladu s time predložen skup pokazatelja povezan s edukacijama usmjerenim na različite ciljne skupine (provoditelje aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga, djecu i druge). Zatim je svaki pokazatelj dodatno

⁹ Popis članova Radne skupine nalazi se u tablici P3. u Prilogu.

unaprijeđen vodeći računa o dva kriterija. Osnovni kriterij jest da pokazatelj treba pomoći u vođenju javne politike suzbijanja zlouporabe droga pružajući informacije o uspješnosti provođenja određene aktivnosti. Dodatni kriterij jest da pokazatelj treba jasno odražavati glavne mjere ili glavne provedbene aktivnosti za prevenciju, tretman, smanjenje štete nastale uporabom droga, socijalnu reintegraciju, te kazneno-represivni sustav. Na taj je način utvrđen početni skup od 38 pokazatelja rezultata, od čega:

- 4 pokazatelja rezultata za aktivnost prevencije ovisnosti,
- 7 pokazatelja rezultata za aktivnost tretmana,
- 5 pokazatelja rezultata za aktivnost socijalne reintegracije,
- 4 pokazatelja rezultata za aktivnost smanjenja štete nastale uporabom droga,
- 18 pokazatelja rezultata za aktivnost kazneno-represivnog sustava.

Osim toga, utvrđen je i početni skup pokazatelja ishoda koji se sastojao od 5 pokazatelja ishoda ostvarivanja ciljeva smanjenja potražnje za drogama i 3 pokazatelja ishoda ostvarivanja cilja smanjenja ponude i prevencije ilegalne proizvodnje droga¹⁰.

Početni skup pokazatelja rezultata i ishoda u drugom je koraku raspravljen na radnim sastancima s predstavnicima Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, javnih tijela na državnoj razini i organizacija civilnog društva koji su činili Radnu skupinu u okviru istraživačkog projekta “Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj”.

Važan korak u razvoju pokazatelja uspješnosti jest utvrđivanje unaprijed definiranih kriterija koje odabrani pokazatelji uspješnosti trebaju ispuniti. Unaprijed je korišteno šest kriterija. Prvo, pokazatelji uspješnosti trebaju jasno odražavati onu provedbenu aktivnost za koju su se predstavnici Radne skupine složili da je važan dio provođenja javne politike suzbijanja zlouporabe droga. Drugo, pokazatelji uspješnosti za svaku od pet grupa aktivnosti trebaju jasno odražavati one provedbene aktivnosti i mjere koje imaju značajan utjecaj na ostvarivanje cilja i uspješnost ostvarivanja javne politike suzbijanja zlouporabe droga. Treće, ministarstva i druga javna tijela moraju moći relativno jednostavno prikupiti podatke te pokazatelji trebaju biti jednostavni za izračun. Četvrto, bilo je potrebno utvrditi mali broj pokazatelja za svaku aktivnost kako bi se osiguralo da ministarstva i druge javne institucije mogu prikupiti kvalitetne i pouzdane podatke. Peto, pokazatelji su definirani tako da se na godišnjoj razini može pratiti uspješnost ili neuspješnost ostvarivanja ciljanih vrijednosti te da se u svakoj aktivnosti može pratiti godišnji napredak. Šesto, ministarstva i druga javna tijela koja će pratiti navedene pokazatelje i izvještavati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske trebaju ostvarivati i rashode za istu provedbenu aktivnost/mjeru uz koju je vezan odabrani pokazatelj kako bi se mogli analizirati rezultati i ishodi postignuti javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Stoga je o svim pokazateljima rezultata i ishoda definiranim u početnom skupu pokazatelja detaljno razgovarano s članovima Radne skupine.

¹⁰ Prijedlog početnog skupa pokazatelja dostupan je na zahtjev u Ekonomskom institutu, Zagreb.

S obzirom na to da dosad ministarstva i druga javna tijela, unatoč tome što ostvaruju javne rashode za suzbijanje zlouporabe droga, nisu imala obavezu izvještavanja o ostvarenim rezultatima u području suzbijanja zlouporabe droga pomoću mjerljivih pokazatelja, bilo je potrebno utvrditi s kojim podacima raspolažu Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, ministarstva, javna tijela na državnoj razini, županije i organizacije civilnog društva u trenutku provođenja istraživanja i o kojim podacima mogu izvijestiti za barem jednu od prethodne tri godine (2011., 2012. ili 2013. godinu). Stoga je u okviru projekta provedeno anketno ispitivanje članova Radne skupine kako bi se utvrdili raspoloživi podaci, odnosno mogućnosti da pojedina ministarstva, javna tijela na državnoj razini, županije ili organizacije civilnog društva počnu redovito prikupljati podatke potrebne za izračun pokazatelja rezultata ili ishoda, počevši od 2014. godine.

Rezultati anketnog ispitivanja i intervjua provedenih s predstavnicima Radne skupine i anketnog ispitivanja pokazali su da ministarstva, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Grad Zagreb prate vrlo mali broj podataka iz područja suzbijanja zlouporabe droga. Tako, na primjer, Ministarstvo zdravlja, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i druga javna tijela troše javna sredstva za organiziranje niza edukacija, radionica i seminara za različite ciljne skupine (provoditelje aktivnosti, djecu, mlade, roditelje i druge), ali te institucije ipak ne prate rezultate tih aktivnosti. Tako nemaju raspoloživ čak ni podatak o ukupnom broju organiziranih edukacija, seminara i radionica u jednoj godini. Broj polaznika uglavnom se ne prati zbog čega nije moguće utvrditi kakva je uopće posjećenost i/ili uspješnost edukativnih aktivnosti, radionica i seminara. Isto tako nije moguće dobiti odgovor na pitanje prati li njihovo organiziranje stvarne potrebe i je li na zadovoljavajućoj razini s obzirom na troškove njihovog organiziranja. Osim toga, ne postoji jasna podjela odgovornosti za aktivnosti koje zajednički provodi više javnih institucija. Edukacije iz područja suzbijanja zlouporabe droga zajednički financira veći broj javnih institucija te je potrebno uspostaviti sustav za praćenje rezultata koji sadrži i jasno utvrđenu instituciju i osobu zaduženu za praćenje rashoda, rezultata i ishoda takvih programa.

Anketnim ispitivanjem i intervjuiima provedenim s članovima Radne skupine utvrđeno je da dio pokazatelja rezultata ministarstva i javna tijela na državnoj razini ne mogu pratiti s obzirom na to da ne raspolažu dovoljnim ljudskim kapacitetima koji bi omogućili da se podaci objedinjavaju iz velikog broja izvještaja koje te institucije primaju od organizacija civilnog društva, a podaci u samim izvještajima nisu u obliku koji bi omogućio jednostavno i brzo objedinjavanje.

Nadalje, rezultati anketnog ispitivanja i intervjua provedenih s članovima Radne skupine pokazali su da se u izvještajima o organiziranim edukacijama, radionicama i seminarima, koja ministarstva dobivaju od različitih organizatora tih edukacija, radionica i seminara ne navodi o kojoj se vrsti ovisnosti radi. Zbog toga je dio edukativnih aktivnosti moguće pratiti samo sumarno za sve vrste ovisnosti.

Osim toga, provedeni intervjui s članovima Radne skupine pokazali su da ministarstva, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Grad Zagreb,

te organizacije civilnog društva mogu izvijestiti o vrlo malom broju pokazatelja za 2011., 2012. ili 2013. godinu. Također, utvrđeno je da postoji mogućnost da se potrebni podaci počnu prikupljati od 2014. godine kako bi se moglo izvještavati o predloženim pokazateljima rezultata i ishoda.

Pokazatelji koji su nejasni ili za koje su članovi Radne skupine smatrali da u nedovoljnoj mjeri ukazuju na uspješnost ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga su izostavljeni. Također, identificirani su i dodani novi pokazatelji rezultata u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama za koje se utvrdilo da bolje ispunjavaju svoj cilj ili da postoji mogućnost uspostave redovitog prikupljanja tih podataka počevši od 2014. godine.

Potrebno je napomenuti da se za izračun velikog broja pokazatelja rezultata i ishoda koristi podatak o broju liječenih ovisnika. Taj podatak odražava samo dio populacije ovisnika te bi bolji podatak za mjerenje ishoda ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga bio podatak o ukupnom broju ovisnika. No takav bi podatak trebalo procjenjivati na godišnjoj razini pa se zbog mogućnosti redovitog praćenja napretka u ostvarivanju ciljeva umjesto podatka o ukupnom broju ovisnika koristi podatak o ukupnom broju liječenih ovisnika iz nacionalnog Registra liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pretpostavka je da se broj liječenih ovisnika povećava ili smanjuje zajedno s kretanjem ukupnog broja ovisnika te je stoga primjenom ovog podatka moguće mjeriti je li na godišnjoj razini postignut napredak u ostvarivanju ciljeva.

Na temelju takvih saznanja sastavljena je konačna lista pokazatelja rezultata i ishoda za koju su se predstavnici Radne skupine usuglasili da odražavaju one provedbene aktivnosti/mjere koje doprinose ostvarenju ciljeva unutar aktivnosti prevencije, tretmana, smanjenja štete, socijalne reintegracije ili kazneno-represivnog sustava. Također, za navedene su se pokazatelje usuglasili da su jasno definirani, jednostavni za prikupljanje i izračun, da je moguće uspostaviti prikupljanje onih podataka koji trenutno nisu raspoloživi te da će se o njihovom izvršenju u narednim godinama moći izvještavati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Konačna lista pokazatelja sastoji se od ukupno 26 pokazatelja rezultata, od čega:

- 5 pokazatelja rezultata za aktivnost prevencije,
- 7 pokazatelja rezultata za aktivnost tretmana,
- 6 pokazatelja rezultata za aktivnost socijalne reintegracije,
- 4 pokazatelja rezultata za aktivnost smanjenja štete nastale uporabom droga,
- 4 pokazatelja rezultata za aktivnost kazneno-represivnog sustava.

Osim toga, utvrđen je i konačni skup pokazatelja ishoda koji se sastoji od 3 pokazatelja ishoda ostvarivanja ciljeva smanjenja potražnje za drogama i 2 pokazatelja ishoda ostvarivanja cilja smanjenja ponude i prevencije ilegalne proizvodnje droga.

U nastavku je prikaz pokazatelja rezultata po aktivnostima.

Pokazatelji rezultata aktivnosti prevencije ovisnosti

P1: Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika.

P2: Udio novoliječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom broju liječenih ovisnika.

P3: Prosječan broj polaznika edukacija, seminara i radionica po provedenoj edukaciji, radionici i seminaru za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.).

P4: Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama/slужbama za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili na lokalnoj razini u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama).

P5: Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama).

Pokazatelji rezultata aktivnosti tretmana

T1: Broj stacionarno liječenih osoba u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika.

T2: Broj izvanbolnički liječenih ovisnika u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika.

T3: Udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama.

T4: Udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika.

T5: Udio ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika.

T6: Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu.

T7: Broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu.

Pokazatelji rezultata aktivnosti socijalne reintegracije

R1: Udio osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika.

R2: Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika.

R3: Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškoloavanja i prekvalifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika.

R4: Udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika.

R5: Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora.

R6: Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama.

Pokazatelji rezultata aktivnosti smanjenja štete nastale uporabom droga

SŠ1: Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju ovisnika.

SŠ2: Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C.

SŠ3: Broj provedenih programa smanjenja štete kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično.

SŠ4: Udio predoziranja sa smrtnim ishodom u ukupnom broju liječenih ovisnika.

Pokazatelji rezultata aktivnosti u kazнено-represivnom sustavu

KR1: Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu.

KR2: Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku (u tisućama).

KR3: Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku (u tisućama).

KR4: Udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja.

Pokazatelji ishoda u području suzbijanja zlouporabe droga

Opći cilj 1. Smanjenje potražnje za drogama

PI1: Udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu (u tisućama).

PI2: Udio liječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom stanovništvu od 10 do 19 godina starosti (u tisućama).

PI3: Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulanti tretman u ukupnom broju liječenih ovisnika.

Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga

PI4: Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga.

PI5: Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga.

Navedeni pokazatelji rezultata i ishoda pružaju osnovne informacije o aktivnostima koje se provode u području suzbijanja zlouporabe droga, kao i o rezultatima provedenih aktivnosti/mjera. S obzirom na potrebu jednostavnog i objektivnog izvještavanja o uspješnosti provođenja svake aktivnosti, svi se pokazatelji mogu kvantificirati. Pokazatelji se izračunavaju na temelju osnovnih podataka za koje se pretpostavlja da njima raspolaže svaka javna institucija zadužena za provođenje te aktivnosti. Podaci se trebaju prikupljati i o njima treba na godišnjoj razini izvještavati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, kako bi se mogla napraviti ukupna ocjena javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, ali i pratiti ostvareni godišnji napredak u upravljanju javnim rashodima. S obzirom na to da u Hrvatskoj postoji manjak podataka potrebnih za detaljnije praćenje

učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, može se očekivati da će se s vremenom pojaviti mogućnost uspostave dodatnih pokazatelja rezultata i ishoda koji će omogućiti još bolju i precizniju analizu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga.

Također, za preciznu ocjenu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga važno je da javna tijela unaprijede proračunsko planiranje prema uputama i prijedlozima navedenim u Smjernicama za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj koje se nalaze u dodatku. Na taj će način javna tijela moći lakše i kvalitetnije izvještavati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske o javnim rashodima u tom području. Unapređenjem planiranja, praćenja i izvještavanja o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga smanjit će se nespecificirani javni rashodi, a povećati specificirani dio javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Istraživanje javnih rashoda za razdoblje od 2009. do 2011. te planiranih javnih rashoda za 2012. godinu ukazalo je da su nespecificirani javni rashodi 8 do 10 puta veći od specificiranih. Takav odnos specificiranih i nespecificiranih javnih rashoda onemogućuje dobivanje potpune slike o učincima ukupnih javnih rashoda i davanje precizne ocjene o krajnjim ishodima provedene javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Potrebno je primijetiti da odabrani pokazatelji rezultata i ishoda (26 pokazatelja rezultata i 5 pokazatelja ishoda) ne pružaju informacije o provedenim jednokratnim aktivnostima. Oni ne pružaju informacije o aktivnostima kao što su donošenje zakonskih propisa (na primjer, doneseni zakonski propisi kojima se regulira postupak oduzimanja i uništavanja stvari koje se ne nalaze na popisu droga, ali imaju karakteristike droge ili definirano tijelo koje je ovlašteno za provođenje postupka), smjernica (na primjer, donesene smjernice za izradu protokola za suradnju), izvješća (na primjer, izvješća o radu županijskih povjerenstava) ili drugih dokumenata (na primjer, doneseni dokumenti kojima se definiraju ovlasti između Ureda, Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske i županijskih povjerenstava). Na tako definirane pokazatelje moguće je odgovoriti pozitivno s “da” ili negativno s “ne”. Takvi pokazatelji ne omogućuju dugoročno praćenje krajnjih učinaka pojedinih aktivnosti/mjera, već samo odražavaju jednokratni napredak. Nakon što bi takva jednokratna aktivnost bila izvršena (označena s “da”), pokazatelj više ne bi pružao nikakve informacije o napretku. Također se polazi i od pretpostavke da, iako su takve aktivnosti važne za provođenje javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, one imaju utjecaj na njezinu uspješnost jer govore o kvaliteti zakonodavnog i/ili institucionalnog okvira, ali ne donose informaciju o samoj kvaliteti tih aktivnosti i njihovim krajnjim ishodima. Ti su podaci važniji za međunarodne komparativne analize u kojima je važno utvrditi razlike u razvijenosti pojedinih sustava, a pogotovo u zakonodavnim i institucionalnim preprekama za provođenje javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga. Takve bi analize mogle i trebale uključivati i dio pokazatelja koji bi pružao informacije o zakonodavnom okviru, procesima, razvijenosti suradnje između različitih institucija i drugim komponentama javne politike suzbijanja zlouporabe droga. S druge strane, sve se te aktivnosti odražavaju na ukupnu uspješnost javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, pa su implicitno sadržane u pokazateljima ishoda.

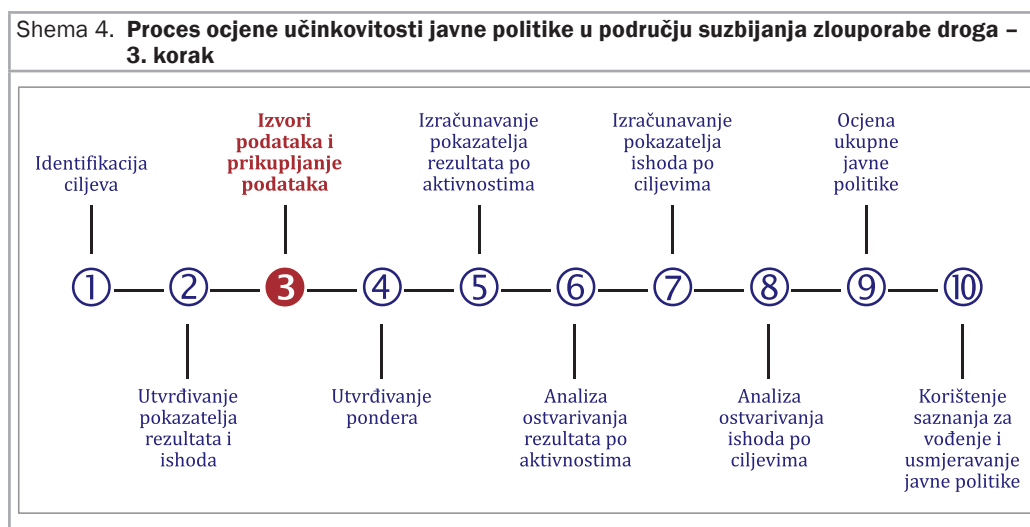
U nastavku slijedi detaljan opis metodologije za mjerenje učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.

4. Metodološke smjernice za praćenje ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga

4.1. Izvori podataka

Cilj ovog poglavlja je dati metodološke smjernice kako pomoću pokazatelja rezultata i ishoda utvrđenih u prethodnom poglavlju pratiti uspješnost ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Mnoge države primjenjuju metodologiju za mjerenje rezultata i učinkovitosti za različita područja javnog sektora (na primjer, Velika Britanija, Australija, Kanada i druge). Njihova iskustva pokazuju da primjena metodologije i praćenje ostvarenih rezultata i učinkovitosti utječe na smanjenje javne potrošnje i/ili povećanje rezultata u javnom sektoru. Unatoč tome što je unapređenje proračunskog planiranja, a naročito trošenja proračunskih sredstava i praćenja očekivanih rezultata i ishoda trošenja javnog novca, navedeno kao važan prioritet u nizu strateških dokumenata koji se tiču upravljanja proračunom u Hrvatskoj, u praksi nije uspostavljena metodologija za mjerenje rezultata i učinkovitosti. Cilj uspostave transparentnih mjera rezultata i učinkovitosti je da se unaprijede proračuni na način da se u njima jasno vide postavljeni ciljevi i javne potrebe. Osim toga, to omogućuje da se lakše planiraju i prate rashodi u proračunima, te da se efikasnije upravlja javnim sredstvima u skladu s utvrđenim strateškim prioritetima u svakom području. Nadalje, praćenjem rezultata i učinkovitosti povećava se i informiranost stanovništva o trošenju proračunskih sredstava. Važno je i da su iskustva država pokazala da se povećavaju rezultati i učinkovitost javne potrošnje.

Izvor: autori.

Nakon što su utvrđeni realni ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga te identificirani pokazatelji rezultata i ishoda, treći korak u procesu ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga sastoji se u utvrđivanju izvora podataka potrebnih za izračun utvrđenih pokazatelja rezultata i ishoda. Nakon toga može se pristupiti prikupljanju podataka od ministarstava, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i ostalih javnih institucija na državnoj razini, županija i organizacija civilnog društva.

Da bi se identificirali svi izvori podataka i način njihovog prikupljanja potrebno je analizirati koje sve institucije provode određenu aktivnost u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama i ostvaruju li javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga. Od onih institucija koje provode aktivnosti i/ili ostvaruju javne rashode u ovom području potrebno je prikupiti podatke za izračun pokazatelja rezultata i ishoda.

Nacionalnim akcijskim planom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. uz svaku su provedbenu aktivnost navedeni nositelji i suradnici u provedbi. S obzirom na to da neke provedbene aktivnosti provodi više javnih institucija ili tijela, potrebno je utvrditi koja su to ministarstva, javne institucije na državnoj razini, lokalne jedinice i druge institucije uključene u obavljanje konkretne aktivnosti. Podaci prikazani u tablici 2. jasno prikazuju da je uz svaku aktivnost naveden cijeli niz nositelja provedbenih aktivnosti što znači i da svi oni predstavljaju izvore podataka za dobivanje cjelovite slike o svim mjerama/aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Tablica 2. Nositelji aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga	
Aktivnost	Nositelji aktivnosti
Prevenција ovisnosti	Agencija za odgoj i obrazovanje
	Ministarstvo obrane RH i Oružane snage RH
	Ministarstvo pravosuđa – Uprava za zatvorski sustav
	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
	Ministarstvo socijalne politike i mladih
	Ministarstvo zdravlja
	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
	Povjerenstvo za praćenje i koordinaciju programa prevencije ovisnosti za djecu i mlade u sustavu socijalne skrbi
	Pukovnija vojne policije
	Sveučilišta i visoka učilišta
	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH
	Zavod za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu
	Županijska povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga

Tretman	Bolničke zdravstvene ustanove
	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	Ministarstvo pravosuđa – Uprava za probaciju i podršku žrtvama i svjedocima
	Ministarstvo pravosuđa – Uprava za zatvorski sustav
	Ministarstvo socijalne politike i mladih
	Ministarstvo zdravlja
	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH
	Zavod za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu
Socijalna reintegracija	Hrvatski zavod za zapošljavanje
	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
	Ministarstvo poduzetništva i obrta
	Ministarstvo pravosuđa – Uprava za zatvorski sustav
	Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
	Ministarstvo socijalne politike i mladih
	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
	Područne službe HZZ-a
	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH
	Županijska povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga
Programi smanjenja štete nastale uporabom droga	Hrvatski Crveni križ
	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
	Ministarstvo socijalne politike i mladih
	Ministarstvo zdravlja
	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH
Kazneno-represivni sustav	Državno odvjetništvo
	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
	Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping
	Ministarstvo financija – Carinska uprava
	Ministarstvo pravosuđa
	Ministarstvo pravosuđa – Uprava za zatvorski sustav
	Ministarstvo socijalne politike i mladih
	Ministarstvo unutarnjih poslova
	Ministarstvo zdravlja
	Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH

Izvor: sistematizacija autora na temelju podataka u Nacionalnom akcijskom planu suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014.

Važno je da sve javne institucije koje imaju javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga dostavljaju podatke o planiranim i izvršenim aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga. Tablica 3. prikazuje javne institucije koje su imale specificirane javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj u 2012. godini.

Tablica 3. Javni rashodi institucija po aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga					
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH	x	x	x	x	x
Ministarstvo zdravlja	x	x	x	x	x
Ministarstvo socijalne politike i mladih	x	x			
Ministarstvo obrane	x			x	
Ministarstvo rada i mirovinskog sustava			x		
Ministarstvo pravosuđa	x	x			
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	x		x		
Ministarstvo poduzetništva i obrta			x		
Ministarstvo unutarnjih poslova					x
Ministarstvo financija – Carinska uprava					x
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	x	x			
Hrvatski zavod za javno zdravstvo	x	x			
Županije	x	x	x	x	x
Organizacije civilnog društva	x	x	x	x	

Izvor: sistematizacija autora.

Uz svaki bi pokazatelj rezultata bilo potrebno utvrditi jednu instituciju koja će prikupiti podatke od svih institucija koje su uključene u istu ili sličnu aktivnost u području suzbijanja zlouporabe droga, te koja će analizirati sve prikupljene podatke potrebne za izračun tog pokazatelja. Tako je moguće identificirati pet različitih institucija. Jedna bi bila zadužena za prikupljanje podataka potrebnih za pokazatelje prevencije, jedna za pokazatelje tretmana, jedna za pokazatelje socijalne reintegracije, jedna za pokazatelje programa smanjenja štete nastale uporabom droga, te jedna za pokazatelje kazneno-represivnog sustava. Druga je mogućnost da sve podatke prikuplja jedna institucija te da sva ministarstva, javna tijela na državnoj razini, županije i organizacije civilnog društva dostavljaju izvještaje s potrebnim podacima Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. U oba je slučaja u svakoj javnoj instituciji potrebno imenovati (imenom i prezimenom) osobu koja će biti zadužena za redovito prikupljanje podataka i slanje izvještaja s podacima (popunjenog anketnog upitnika) zaduženim institucijama ili Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske koji će zatim prikupiti i objediniti sve podatke potrebne za izračun pokazatelja rezultata i ishoda.

Podatke je potrebno prikupljati putem jedinstvenog anketnog upitnika u kojem svaka institucija upisuje one relevantne podatke o aktivnostima koje provodi, te ih dostavlja Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske jednom godišnje. Osim popisa pokazatelja rezultata i ishoda, sastavni dio anketnog upitnika treba biti i dio s dodatnim podacima potrebnim za izračun većeg broja pokazatelja rezultata i ishoda, a kojima ne raspolažu sve javne institucije. Primjer anketnog upitnika s navedenim dodatnim podacima nalazi se u tablici u prilogu ovoj knjizi.

Kod izvještavanja o ostvarenim pokazateljima rezultata i ishoda, ministarstva, javne institucije na državnoj razini, županije i organizacije civilnog društva trebaju dostaviti i podatak o ciljanim vrijednostima pokazatelja za narednu godinu. Ciljane vrijednosti pokazatelja predstavljaju veličine pokazatelja koje odražavaju ostvarivanje utvrđenih strateških ciljeva

u narednoj godini. Tako, na primjer, kod izvještavanja o ostvarenim pokazateljima u 2014. godini Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske treba prikupiti i podatke o ciljanim vrijednostima za sve pokazatelje rezultata i ishoda za 2015. godinu. Primjer pravilno popunjenog anketnog upitnika nalazi se u tablici 4.

Tablica 4. Primjer pravilno popunjenog anketnog upitnika					
Naziv institucije:	Hrvatski zavod za javno zdravstvo				
Ime osobe koja je ispunila anketni upitnik:	Dragica Katalinić				
Kontakt telefon:	01/4863-240				
e-mail:	dragica.katalinic@hzjz.hr				
Tablica 1. Pokazatelji rezultata					
Aktivnost	Pokazatelj	Ostvarena vrijednost u 2013. godini	Ciljana vrijednost u 2014. godini	Izvor podataka	Napomena
Prevenција	Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	15%	14%	Hrvatski zavod za javno zdravstvo	

Napomena: podaci o ostvarenoj i ciljanoj vrijednosti izračunati su na temelju podataka za prethodne godine i služe samo kao primjer.

Izvor: autori na temelju podataka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Tablica 3. prikazuje javne institucije koje su ostvarile javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga u 2012. godini razvrstane po skupinama aktivnosti.

Podatke za izračun pokazatelja rezultata u aktivnosti prevencije ovisnosti potrebno je prikupiti od više javnih institucija. To su:

- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Ministarstvo obrane
- Ministarstvo pravosuđa
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- županije
- organizacije civilnog društva.

Pri tome podatke o polaznicima edukacija, seminara i radionica treba prikupiti od svih navedenih institucija, ali Ministarstvo zdravlja treba objedinjavati prikupljanje podataka jer više institucija zajednički financira različite oblike edukacija u području suzbijanja zlouporabe droga.

Podatke za izračun pokazatelja rezultata u aktivnosti tretmana popunjavaju:

- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo socijalne politike i mladih
- Ministarstvo pravosuđa
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- županije
- organizacije civilnog društva.

Podatke za izračun pokazatelja rezultata u aktivnosti socijalne reintegracije popunjavaju:

- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Ministarstvo poduzetništva i obrta
- županije
- organizacije civilnog društva.

Podatke za izračun pokazatelja rezultata u programima smanjenja štete nastale uporabom droga popunjavaju:

- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo obrane
- županije
- organizacije civilnog društva.

Podatke za izračun pokazatelja rezultata u kazneno-represivnom sustavu trebali bi popunjavati:

- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- županije.

Budući da se ovi pokazatelji izračunavaju na temelju različitih podataka o kaznenim djelima i prekršajima zlouporabe droga, a kojima raspolaže Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i djelomično ih već i objavljuje u svojim izvješćima, prijedlog je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske anketnim upitnikom prikuplja potrebne podatke za izračun svih pokazatelja rezultata u kazneno-represivnom sustavu od Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

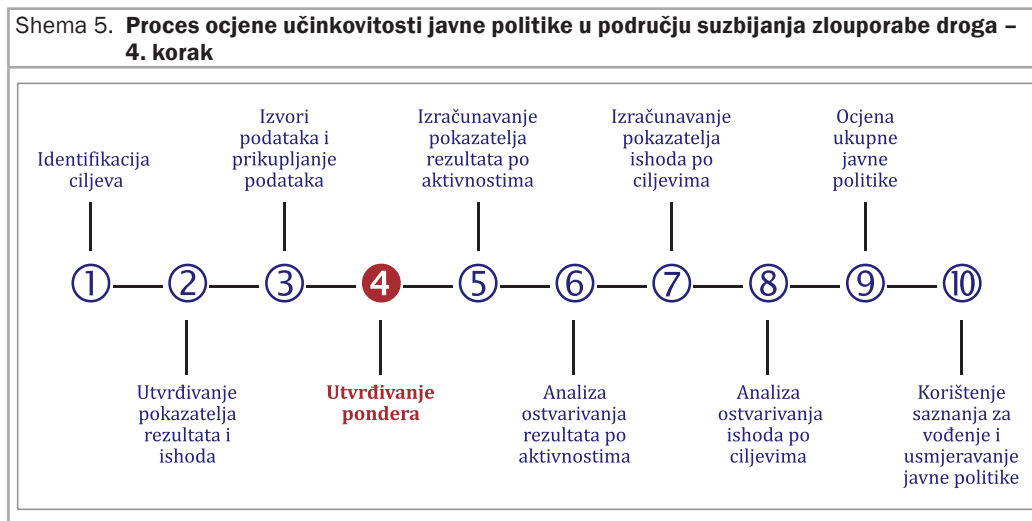
Sastavni dio anketnog upitnika je i niz podataka koji su potrebni za izračun većeg broja pokazatelja, a kojima ne raspolažu sva ministarstva, javne institucije na državnoj razini, županije i organizacije civilnog društva. Te podatke treba osigurati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. Radi se o sljedećim podacima:

- ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj (u tisućama)
- ukupan broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)
- ukupan broj liječenih ovisnika
- ukupan broj liječenih ovisnika-maloljetnika.

Izvor podataka o stanovništvu je Popis stanovništva Republike Hrvatske za 2011. godinu, a Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske treba unaprijed tražiti podatke o ukupnom broju liječenih ovisnika od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

4.2. Utvrđivanje pondera

Ukupna javna politika suzbijanja zlouporabe droga provodi se kroz pet aktivnosti. Uspješnost svake od tih aktivnosti mjeri se pomoću većeg broja pokazatelja rezultata. Stoga za procjenu ukupne uspješnosti Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, javnih institucija na državnoj razini, županija te organizacija civilnog društva u prevenciji, tretmanu, socijalnoj reintegraciji, programima smanjenja štete nastale uporabom droga te kazneno-represivnom sustavu, potrebno je dati ukupnu ocjenu onog što je napravljeno u svakoj od tih pet aktivnosti. To je moguće napraviti pomoću izračuna pet kompozitnih pokazatelja, odnosno po jednog kompozitnog pokazatelja za svaku aktivnost (prevenciju, tretman, socijalnu reintegraciju, programe smanjenja štete nastale uporabom droga te kazneno-represivni sustav).

Izvor: autori.

Nakon što su pokazatelji rezultata i ishoda prikupljeni od ministarstava, javnih institucija na državnoj razini, županija te organizacija civilnog društva i nakon što je utvrđeno da su prikupljeni podaci za izračun svih pokazatelja, potrebno je utvrditi važnost pojedinih mjera ili aktivnosti. Svaki pokazatelj rezultata odražava neke mjere ili provedbene aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj. No neke od tih mjera ili provedbenih aktivnosti jače doprinose prevenciji, tretmanu, socijalnoj

reintegraciji, smanjenju štete nastale uporabom droga ili kazneno-represivnom sustavu. Također, neki od pokazatelja rezultata mogu se smatrati prioriternima, te nositelji javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga mogu smatrati da je u određenom razdoblju postizanje upravo onih rezultata koje ti pokazatelji odražavaju važnije od preostalih.

Na radnim sastancima napravljeno je ispitivanje članova Radne skupine o važnosti ostvarivanja pojedinih pokazatelja te su na taj način pojedinim pokazateljima dodijeljeni ponderi. Pri tome treba naglasiti da se kod utvrđivanja metodologije za ocjenu učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga polazi od pretpostavke da su dostupni svi potrebni podaci za izračun svih pokazatelja rezultata i ishoda. Kao što je ranije utvrđeno, u trenutku provedbe ovog istraživanja, od ministarstava, javnih tijela na državnoj razini, županija i organizacija civilnog društva bilo je moguće dobiti samo manji broj podataka i to za 2011. ili 2012. godinu. Preostali se podaci mogu početi prikupljati tek od 2014. godine. Kako je cilj ovog znanstveno-istraživačkog projekta prvenstveno razviti metodologiju za mjerenje ukupne učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga, na radnim su sastancima s članovima Radne skupine utvrđeni ponderi za sve pokazatelje rezultata, čak i ako se oni u ovom trenutku ne mogu izračunavati zbog manjka raspoloživih podataka. Tek se nakon utvrđivanja svih pondera može izračunati kompozitni pokazatelj za svaku aktivnost.

U tablici 5. navedeni su ponderi za pokazatelje rezultata, a u tablici 6. ponderi za pokazatelje ishoda. Tako je, na primjer, pokazateljima udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika i udio novoliječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom broju liječenih ovisnika dodijeljen ponder od 25 posto, odnosno ukupni ponder od 50 posto. Polazi se od pretpostavke da je to glavni pokazatelj rezultata preventivnih aktivnosti jer uspjeh u provođenju aktivnosti prevencije podrazumijeva da nema novih ovisnika koje je potrebno liječiti. Preostale aktivnosti obuhvaćene pokazateljima (edukacije, seminari i radionice ili savjetodavni razgovori i intervencije za različite ciljne skupine) također su značajne, ali se smatra da se rezultati tih aktivnosti već odražavaju u prva dva pokazatelja (P1 i P2) te je njima pridodan niži ponder. Zato je preostalih 50 posto podjednako raspoređeno, te je uz svaki pokazatelj pridodan ponder od 16,7 posto (ponder od 50 posto podijeljen na tri preostala pokazatelja).

Tablica 5. Utvrđivanje pondera za pokazatelje rezultata			
Aktivnost	Podatak za izračun pokazatelja rezultata	Oznaka	Ponder, %
Prevenција ovisnosti	Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P1	25,0
	Udio novoliječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P2	25,0
	Prosječan broj polaznika edukacija, seminara i radionica po provedenoj edukaciji, radionici i seminaru za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.)	P3	16,7
	Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama/službama za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili na lokalnoj razini u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P4	16,7
	Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P5	16,7

Tretman	Broj stacionarno liječenih osoba u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T1	25,0
	Broj izvanbolnički liječenih ovisnika u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T2	25,0
	Udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama	T3	10,0
	Udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika	T4	10,0
	Udio ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T5	10,0
	Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu	T6	10,0
	Broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu	T7	10,0
Smanjenje štete nastale uporabom droga	Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ1	50,0
	Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C	SŠ2	16,7
	Broj provedenih programa smanjenja štete kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično	SŠ3	16,7
	Udio predoziranja sa smrtnim ishodom u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ4	16,7
Socijalna reintegracija	Udio osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika	R1	20,0
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R2	16,0
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškoloavanja i prekvalifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R3	16,0
	Udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika	R4	16,0
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora u ukupnom broju liječenih ovisnika	R5	16,0
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama	R6	16,0
Kazneno-represivni sustav	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu	KR1	25,0
	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku (u tisućama)	KR2	25,0
	Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku (u tisućama)	KR3	25,0
	Udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja	KR4	25,0

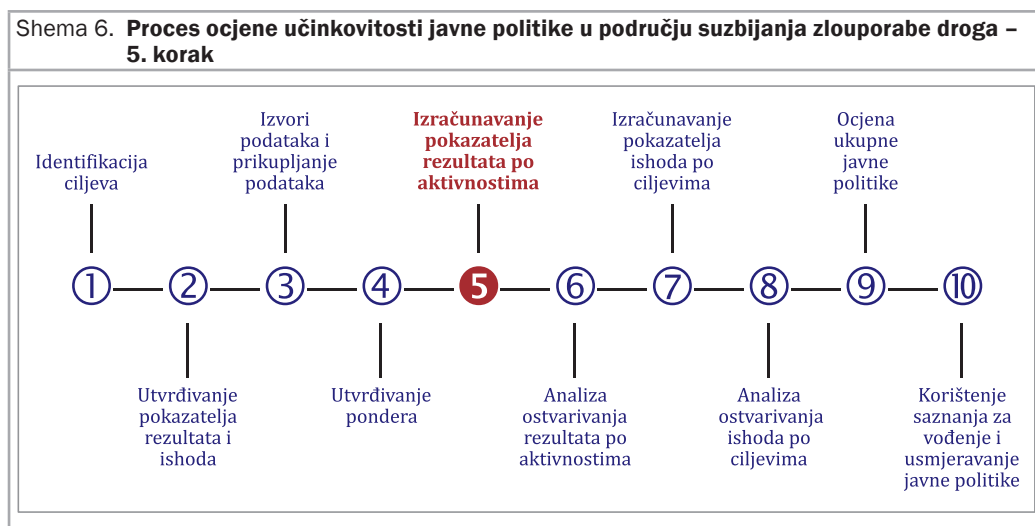
Izvor: sistematizacija autora.

Ciljevi	Pokazatelji ishoda	Oznaka	Ponder, %
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje za drogama	Udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu (u tisućama)	PI1	33,3
	Udio liječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom stanovništvu od 10 do 19 godina starosti (u tisućama)	PI2	33,3
	Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju liječenih ovisnika	PI3	33,3
Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga	PI4	50,0
	Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga	PI5	50,0

Izvor: sistematizacija autora.

4.3. Pokazatelji rezultata po aktivnostima

Metoda izračuna pokazatelja ovisi o vrsti potrebnih podataka u brojniku i nazivniku svakog pokazatelja. Treba naglasiti da je glavna svrha pokazatelja rezultata da ukažu na postignut napredak u ostvarivanju utvrđenih ciljeva. U procesu izračunavanja pokazatelja rezultata veliku pažnju treba posvetiti kvaliteti podataka potrebnih za izračun pokazatelja. Neki se podaci nalaze u različitim bazama podataka (na primjer, u Registru liječenih ovisnika), a dio je podataka potrebno prikupljati iz različitih izvješća i za njih je tek potrebno uspostaviti mehanizam redovitog prikupljanja i objedinjavanja. Tako je za neke pokazatelje dovoljno podijeliti dva podatka (brojnik i nazivnik), a kod nekih je potrebno sumirati podatke o ostvarenim rezultatima različitih institucija pa tek onda na tako sumiranim podacima izračunati pokazatelj. U nastavku će biti dodatno objašnjeno kako napraviti izračun za one pokazatelje kod kojih je potrebno prikupiti podatke od više institucija. Koordinacijsku ulogu u tom bi postupku trebao imati Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Izvor: autori.

U nastavku slijedi prikaz formula za izračunavanje svakog pokazatelja.

4.3.1. Pokazatelji prevencije ovisnosti

Za izračun pokazatelja P1 potrebni su podaci o broju novoliječenih ovisnika i broju liječenih ovisnika, te se omjer tih dvaju podataka množi sa 100. Oba podatka nalaze se u nacionalnom Registru liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, te je pokazatelj moguće izračunati pomoću formule:

$$P1 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Za izračun pokazatelja P2 potrebno je podijeliti broj novoliječenih ovisnika-maloljetnika s ukupnim brojem liječenih ovisnika i pomnožiti sa 100 kao što je prikazano narednom formulom:

$$P2 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika} - \text{maloljetnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Izvor svih podataka za izračun pokazatelja P2 je također nacionalni Registar liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Izračun pokazatelja P3 odvija se u nekoliko koraka. U prvom koraku sva ministarstva, javna tijela na državnoj i županijskoj razini te organizacije civilnog društva trebaju prikupiti podatke o održanom broju edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima, udrugama i drugim institucijama) te o broju polaznika tih edukacija, seminara i radionica. Budući da nekoliko institucija zajednički provodi dio tih obrazovnih aktivnosti, važno je identificirati instituciju koja će objediniti sve podatke kako ne bi došlo do dvostrukog evidentiranja istih podataka. To može napraviti, na primjer, Ministarstvo zdravlja koje bi zatim te objedinjene podatke dostavljalo Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Na taj način svaka institucija izračunava dio ukupnog pokazatelja P3. Zato se P3 sastoji od više pokazatelja (jedan za svaku instituciju), pa tako postoji P3(1) za prvu instituciju, P3(2) za drugu i tako dalje. Tako, na primjer, Ministarstvo zdravlja izračunava pokazatelj P3(1) na temelju podataka koje dobiva od svih institucija s kojima zajednički organizira i/ili financira edukacije, seminare i radionice za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (na primjer, od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, udruga i drugih).

Također, bitno je naglasiti da ministarstva, javne institucije na državnoj i županijskoj razini te organizacije civilnog društva ne raspolažu podacima o broju polaznika edukacija, seminara i radionica te broju edukacija, seminara i radionica isključivo vezanih za problematiku suzbijanja zlouporabe droga, niti imaju mogućnosti zbog manjka ljudskih kapaciteta da počnu prikupljati tako detaljne podatke. Postoji mogućnost da počnu prikupljati podatke o edukacijama, seminarima i radionicama za sve vrste ovisnosti (droga, alkohol, kockanje, klađenje i drugo) te je na sastancima s članovima Radne skupine zaključeno da su i takvi

podaci u dovoljnoj mjeri kvalitetni da mogu odražavati uspješnost ostvarivanja rezultata u području prevencije ovisnosti o drogama.

Pokazatelj P3 računa se pomoću sljedeće formule:

$$P3(1) = \frac{\text{Broj polaznika edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti}}{\text{Broj edukacija, seminara i radionica}}$$

Sljedeće ministarstvo (na primjer, Ministarstvo obrane RH) na sličan način, po istoj formuli, izračunava pokazatelj P3(2) i tako dalje. Sve institucije računaju prosječan broj polaznika po edukaciji.

Pokazatelj P4 računa se na sličan način kao i pokazatelj P3. Za njegov su izračun potrebni podaci o broju programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti. Podatak o broju stanovnika starosti od 10 do 19 godina iz Popisa stanovništva za 2011. godinu Državnog zavoda za statistiku treba biti već popunjen i sastavni dio anketnog upitnika koji će s ostalim podacima popunjavati sva javna tijela.

Slično kao kod pokazatelja P3 i u ovom se slučaju radi o aktivnostima koje zajednički može provoditi i/ili financirati više institucija. Zato se i P4 sastoji od pokazatelja P4(1) prve institucije, P4(2) druge institucije i tako dalje, ovisno o tome koliko institucija provodi programe edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti. Za izračun tog pokazatelja institucije trebaju raspolagati podacima o provedenim programima edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti. Podatak o broju stanovnika starosti od 10 do 19 godina treba biti već popunjen i sastavni dio anketnog upitnika. Pokazatelj se računa pomoću formule:

$$P4(1) = \frac{\text{Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti}}{\text{Broj stanovnika od 10 do 19 godina starosti, u tisućama}}$$

Za izračun pokazatelja P5 potrebno je prikupiti podatke o broju provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama. Podatak o broju stanovnika starosti od 10 do 19 godina treba biti već popunjen i sastavni dio anketnog upitnika. Pokazatelj P5 računa se po formuli:

$$P5 = \frac{\text{Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama}}{\text{Broj stanovnika od 10 do 19 godina starosti, u tisućama}} \times 100$$

U okviru 1. prikazan je detaljan primjer izračunavanja ostvarivanja svakog pojedinog pokazatelja u području prevencije ovisnosti.

Okvir 1. Primjer izračunavanja pokazatelja rezultata prevencije ovisnosti			
U aktivnosti prevencije ovisnosti utvrđeno je pet pokazatelja pri čemu je za svakog pokazatelja potrebno prikupiti podatke o ostvarenju vrijednosti pokazatelja u prethodnoj godini.			
P1:	$P1 = \frac{1.120}{7.665} \times 100 = 14,6$		
P2:	$P2 = \frac{322}{7.665} \times 100 = 4,2$		
P3:	Broj polaznika edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti	Broj edukacija, seminara i radionica	P3(n)
P3(1)	120	4	$P3(1) = \frac{120}{4} = 30$
P3(2)	130	5	$P3(2) = \frac{130}{5} = 26$
P3(3)	252	4	$P3(3) = \frac{252}{4} = 63$
P3(4)	410	10	$P3(4) = \frac{410}{10} = 41$
P4:	Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti	Broj stanovnika od 10-19 godina starosti, u tisućama	P4(n)
P4(1)	3.560	479,579	$P4(1) = \frac{3.560}{479,579} = 7,4$
P4(2)	3.000	479,579	$P4(2) = \frac{3.000}{479,579} = 6,3$
P4(3)	4.850	479,579	$P4(3) = \frac{4.850}{479,579} = 10,1$
P4(4)	2.400	479,579	$P4(4) = \frac{2.400}{479,579} = 5,0$
P5:	$P5 = \frac{60.000}{479,579} = 125,1$		

Napomena: podaci potrebni za izračun ostvarenih vrijednosti pokazatelja nisu stvarne vrijednosti, već samo služe za dobivanje uvida u postupak izračuna pojedinih pokazatelja.
Izvor: autori.

4.3.2. Pokazatelji tretmana

Za izračun pokazatelja tretmana T1 potrebni su podaci o broju stacionarno liječenih osoba i broju liječenih ovisnika, te se omjer tih dvaju podataka množi sa 100. Oba podatka nalaze se u nacionalnom Registru liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, te je pokazatelj moguće izračunati pomoću formule:

$$T1 = \frac{\text{Broj stacionarno liječenih osoba}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Hrvatski zavod za javno zdravstvo zatim o ostvarenju tog pokazatelja izvještava Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Pokazatelj tretmana T2 računa se na sličan način kao i pokazatelj T1, te je također izvor podataka nacionalni Registar liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Za izračun pokazatelja tretmana T2 potrebni su podaci o broju izvanbolnički liječenih ovisnika i broju liječenih ovisnika, te se omjer tih dvaju podataka množi sa 100. Pokazatelj T2 računa se pomoću formule:

$$T2 = \frac{\text{Broj izvanbolnički liječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj tretmana T3, udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama, izračunava se na temelju procjena Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Problematici ovisnici o drogama su osobe liječene u određenoj godini zbog intravenskog uzimanja opijata ili redovitog/dugogodišnjeg uzimanja opijata, kokaina i amfetamina. U 2012. godini u Hrvatskoj je procjena populacije problematičnih ovisnika o drogama izračunata pomoću mortalitetnog množitelja (engl. mortality multiplier). Taj se izračun temelji na smrtnosti izravno povezanoj s uzimanjem psihoaktivnih droga i stopi smrtnosti ovisnika. U Hrvatskoj se za procjenu koristi baza podataka Registra osoba liječenih zbog zlouporabe psihoaktivnih droga Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz koje je izdvojen broj liječenih osoba u skladu s EMCDDA definicijom, a za izračun mortalitetnog množitelja koriste se podaci Mortalitetne statistike Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, te je definiran kao omjer broja umrlih zbog akutnih intoksikacija opijatima i osoba koje su prethodno bile liječene, a umrle su zbog intoksikacija opijatima. Treba napomenuti da je te podatke potrebno procjenjivati na godišnjoj razini kako bi pokazatelj ispunio svoju svrhu. Pokazatelj T3 računa se pomoću formule:

$$T3 = \frac{\text{Broj liječenih problematičnih ovisnika}}{\text{Procijenjena populacija problematičnih ovisnika}} \times 100$$

Za izračun pokazatelja T4, udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika, institucije trebaju raspolagati podatkom o broju korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi te o broju korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u terapijskim zajednicama. Podaci o broju liječenih ovisnika sastavni su dio anketnog upitnika koji unaprijed popunjava Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske na temelju podataka dobivenih od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pokazatelj T4 računa se pomoću formule:

$$T4 = \frac{\text{Broj korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Za izračun pokazatelja T5 potrebni su podaci o broju ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin), a kojima raspolaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Podaci o broju liječenih ovisnika sastavni su dio anketnog upitnika koji unaprijed popunjava Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike

Hrvatske na temelju podataka dobivenih od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pokazatelj T5 računa se pomoću formule:

$$T5 = \frac{\text{Broj ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Podacima za izračun pokazatelja T6, udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu, raspolaže Ministarstvo pravosuđa koje po sljedećoj formuli računa pokazatelj:

$$T6 = \frac{\text{Broj ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$$

Izračun pokazatelja T7, broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu, radi se pomoću podataka dobivenih od Ministarstva pravosuđa – Uprave za zatvorski sustav. Računa se po sljedećoj formuli:

$$T7 = \frac{\text{Broj zatvorenika – ovisnika na supstitucijskoj terapiji}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$$

4.3.3. Pokazatelji smanjenja štete nastale uporabom droga

Za izračun pokazatelja SŠ1 potrebni su podaci o broju ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) kojima raspolaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Pri tome treba voditi računa da se podaci ne dupliciraju te da su u te podatke uključeni i podaci Ministarstva pravosuđa – Uprave za zatvorski sustav o ovisnicima oboljelim od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u zatvorima. Ministarstvo pravosuđa ne raspolaže tim podacima za 2013. i prethodne godine, već taj podatak treba početi voditi od 2014. godine. Podaci o liječenim ovisnicima u zatvorskom sustavu trebali bi biti sastavni dio Registra liječenih ovisnika Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.

Podaci o broju liječenih ovisnika sastavni su dio anketnog upitnika koji unaprijed popunjava Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske na temelju podataka dobivenih od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pokazatelj SŠ1 računa se pomoću formule:

$$SŠ1 = \frac{\text{Broj ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Za izračun pokazatelja SŠ2 potrebni su podaci o broju provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C kojima raspolaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo. O pokazatelju SŠ2 izvještava se na jednostavan način:

$S\check{S}2 = \text{Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C}$

Pokazatelj $S\check{S}3$ odražava broj provedenih programa smanjenja štete, kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično. Ti se podaci prikupljaju od Ministarstva zdravlja i organizacija civilnog društva. O pokazatelju $S\check{S}3$ izvještava se na jednostavan način:

$S\check{S}3 = \text{Broj provedenih programa smanjenja štete}$

Za izračun pokazatelja $S\check{S}4$ potrebni su podaci o broju predoziranja sa smrtnim ishodom kojima raspolaže Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Pokazatelj $S\check{S}4$ računa se pomoću formule:

$$S\check{S}4 = \frac{\text{Broj predoziranja sa smrtnim ishodom}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

4.3.4. Pokazatelji socijalne reintegracije

Podacima za izračun pokazatelja socijalne reintegracije raspolaže Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske s obzirom na to da već prikuplja takve podatke od organizacija civilnog društva i javnih institucija. Stoga je prijedlog da ovaj dio pokazatelja izračunava Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske. U nastavku se prikazuju formule za izračun pokazatelja socijalne reintegracije.

Pokazatelj R1, udio osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika, računa se pomoću formule:

$$R1 = \frac{\text{Broj osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj R2, udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika, računa se pomoću formule:

$$R2 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj R3, udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškoloavanja i prekvalifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika, računa se pomoću formule:

$$R3 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškoloavanja i prekvalifikacije}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj R4, udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika, računa se pomoću formule:

$$R4 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj R5, udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora u ukupnom broju liječenih ovisnika, računa se pomoću formule:

$$R5 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Pokazatelj R6, udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama, računa se pomoću formule:

$$R6 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupan broj osoba u terapijskim zajednicama}} \times 100$$

4.3.5. Pokazatelji kazneno-represivnog sustava

Pokazatelji kazneno-represivnog sustava mogu se izračunati na temelju podataka Državnog odvjetništva Republike Hrvatske. Prijedlog je da taj dio podataka od Državnog odvjetništva prikuplja Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske slanjem anketnog upitnika. U nastavku se prikazuju formule za izračun pokazatelja kazneno-represivnog sustava.

Pokazatelj KR1 izračunava broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu pomoću formule:

$$KR1 = \frac{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t}{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t - 1} \times 100$$

Pokazatelj KR2, broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku, izračunava se pomoću formule:

$$KR2 = \frac{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t}{\text{Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, u tisućama}} \times 100$$

Pokazatelje KR1 i KR2 je potrebno zajedno analizirati s obzirom na to da pokazatelj KR2 predstavlja samo dopunski (korektivni) pokazatelj za KR1 kako bi se preciznije ocijenili

rezultati kazneno-represivnog sustava u području suzbijanja zlouporabe droga. To znači da je ta dva pokazatelja potrebno interpretirati zajedno.

Na sastancima s članovima Radne skupine zaključeno je da upravo ta dva pokazatelja (KR1 i KR2) najbolje odražavaju rezultate kazneno-represivnog sustava u području suzbijanja zlouporabe droga, te da im je potrebno dodijeliti veći ponder u odnosu na preostale pokazatelje. Kako ta dva pokazatelja odražavaju iste rezultate, dodijeljen im je zajednički ponder od 50 posto.

Pokazatelj KR3, broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku, izračunava se pomoću formule:

$$KR3 = \frac{\text{Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu}}{\text{Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, u tisućama}} \times 100$$

Pokazatelj KR4, udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja, izračunava se pomoću formule:

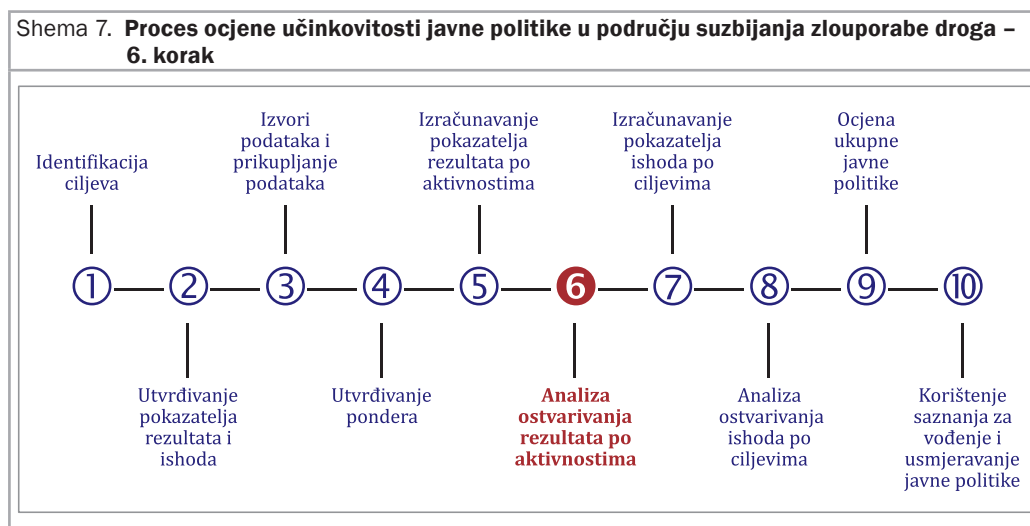
$$KR4 = \frac{\text{Broj prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu}}{\text{Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja}} \times 100$$

Pokazatelji rezultata trebaju se analizirati za svaku od pet skupina aktivnosti jer manja ili veća uspješnost ostvarivanja planiranih rezultata direktno utječe na rashode i/ili količinu potrebnih aktivnosti u drugoj skupini aktivnosti. Tako, na primjer, veći uspjeh u prevenciji utječe na smanjenje javnih rashoda za tretmane. Konačna ocjena učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga treba se donijeti nakon zajedničke analize svih komponenti s obzirom na to da pokazatelji utječu jedni na druge te ih treba promatrati zajedno kako bi se dobila kompletna slika, a zatim analizirati svaki zasebno kako bi se mogli objasniti dobiveni rezultati.

4.4. Analiza ostvarivanja rezultata po aktivnostima

Daljnji korak u ocjeni učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga sastoji se od zajedničkog analiziranja svih pokazatelja za svaku pojedinu aktivnost. Da bi se mogla analizirati uspješnost pojedinih javnih institucija u ostvarivanju rezultata, sve institucije trebaju utvrditi ciljne vrijednosti za narednu godinu i to za svakog pojedinog pokazatelja koji prate. Budući da ministarstva, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, županije i organizacije civilnog društva za sada ne raspoložu podacima potrebnim za praćenje dijela pokazatelja, te je proces unapređenja proračunskog planiranja s ciljem unapređenja planiranja, praćenja i izvještavanja o javnim rashodima u području suzbijanja droga tek u početnoj fazi, javne institucije nisu mogle u trenutku provedbe ovog istraživanja utvrditi ciljne vrijednosti pokazatelja. Prijedlog je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske prilikom prikupljanja podataka o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga kojeg od 2013. godine

redovito provodi, putem anketnog upitnika prikupi i ostvarene vrijednosti pokazatelja u prošloj godini (2013.) te ciljne vrijednosti u narednoj godini (2014.). To znači da bi u anketnom upitniku u 2014. godini javne institucije trebale dopuniti još dio podataka kojima u trenutku provedbe istraživanja nisu raspolagale (podaci za 2013. godinu) te utvrditi ciljne vrijednosti za 2014. godinu ili, ukoliko nije moguće utvrditi ciljne vrijednosti, željeni smjer kretanja pokazatelja za 2014. godinu.

Izvor: autori.

Ciljne vrijednosti pokazatelja rezultata utvrđuju se na isti način kao i pokazatelji rezultata, a detaljan prikaz oznaka i formula grupiranih za svaku aktivnost nalazi se u sljedećim tablicama (od tablice 7. do tablice 11.). Ciljne vrijednosti pokazatelja rezultata, zajedno s pokazateljima rezultata, predstavljaju varijable koje se koriste u mjerenju učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga za svaku aktivnost.

Izračun kompozitnog pokazatelja za svaku aktivnost temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija da ostvare ciljne vrijednosti za svakog pokazatelja. Pri tome je potrebno voditi računa o tome želi li se ostvariti povećanje ili smanjenje pojedinog pokazatelja. Članovi Radne skupine su u sklopu provedenog anketnog upitnika trebali dati i podatak o željenom smjeru kretanja pokazatelja u narednoj godini te je i taj podatak naveden u svakoj od tablica, od tablice 7. do tablice 11., uz formulu izračuna ciljne vrijednosti pokazatelja.

4.4.1. Pokazatelj prevencije ovisnosti

Izračun kompozitnog pokazatelja prevencije ovisnosti temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija u ostvarivanju ciljanih vrijednosti za pet pokazatelja rezultata. Tablica 7. sadrži detaljan opis postupka utvrđivanja ciljanih vrijednosti svakog pokazatelja prevencije. Osim toga, u tablici je prikazan i očekivani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini na temelju podataka dobivenih anketnim ispitivanjem članova Radne skupine.

Tablica 7. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost prevencije			Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Pokazatelj ciljane vrijednosti rezultata	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti rezultata	Formula	
Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P(C)1	$P(C)1 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje
Udio novoliječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P(C)2	$P(C)2 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika} - \text{maloljetnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje
Prosječan broj polaznika edukacija, seminara i radionica po provedenoj edukaciji, radionici i seminaru za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.)	P(C)3	$P(C)3(1) = \frac{\text{Broj polaznika edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti}}{\text{Broj edukacija, seminara i radionica}}$	Povećanje
Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama/službama za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili na lokalnoj razini u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P(C)4	$P(C)4(1) = \frac{\text{Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti}}{\text{Broj stanovnika od 10 do 19 godina starosti, u tisućama}}$	Povećanje
Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P(C)5	$P(C)5 = \frac{\text{Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju ovisnosti i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama}}{\text{Broj stanovnika od 10 do 19 godina starosti, u tisućama}} \times 100$	Povećanje

Izvor: autori.

Kompozitni pokazatelj za aktivnost prevencije, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$P = 25 \times \frac{P1}{P(C)1} + 25 \times \frac{P2}{P(C)2} + 17 \times \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P(C)3_i}{P3_i}}{n} + 17 \times \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P(C)4_i}{P4_i}}{n} + 17 \times \frac{P(C)5}{P5}$$

Pri tome su:

- P1, P2, P3, P4, P5 pokazatelji rezultata u području prevencije
- P(C)1, P(C)2, P(C)3, P(C)4, P(C)5 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja rezultata u području prevencije
- i institucije od kojih su prikupljeni podaci o broju polaznika edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti za pokazatelja P3, odnosno institucije od kojih su prikupljeni podaci o provedenim programima edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti za pokazatelja P4
- n broj institucija od kojih su prikupljeni podaci o broju polaznika edukacija, seminara i radionica za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti za pokazatelja P3, odnosno broj institucija od kojih su prikupljeni podaci o provedenim programima edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga i problemu ovisnosti za pokazatelja P4.

Primjenom gore navedene formule za izračun kompozitnog pokazatelja za prevenciju dobit će se vrijednost veća ili manja od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost u ostvarivanju preventivnih aktivnosti. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja preventivnih aktivnosti ukazuje da ukupno gledajući uspješnost preventivnih aktivnosti nije bila na zadovoljavajućoj razini.

Primjer u okviru 2. detaljno prikazuje postupak izračunavanja kompozitnog pokazatelja prevencije ovisnosti.

Okvir 2. Primjer izračunavanja kompozitnog pokazatelja prevencije ovisnosti

Kompozitni pokazatelj prevencije ovisnosti sastoji se od pet pokazatelja pri čemu je za svakog potrebno prikupiti podatke o ostvarenju vrijednosti pokazatelja u prethodnoj godini i ciljanoj vrijednosti u narednoj godini. Vrijednosti ostvarivanja rezultata prevencije ovisnosti u prethodnoj godini preuzete su iz okvira 1. Tada tablica s prikazom ostvarenih i ciljanih vrijednosti pokazatelja prevencije ovisnosti svake institucije izgleda ovako:

Oznaka	P - Ostvarena vrijednost pokazatelja u 2013. godini	P(C) - Ciljana vrijednost pokazatelja u 2013. godini
P1	14,6	14,0
P2	4,2	4,0
P3(1)	30	28
P3(2)	26	26
P3(3)	63	60
P3(4)	41	41
P4(1)	7,4	7,4
P4(2)	6,3	6,0
P4(3)	10,1	10,0
P4(4)	5,0	6,0
P5	125,1	125,0

Na temelju ovako dobivenih podataka od javnih institucija o provedenim i planiranim aktivnostima u području prevencije ovisnosti može se izračunati kompozitni pokazatelj prevencije ovisnosti po sljedećoj formuli:

$$P = 25 \times \frac{P1}{P(C)1} + 25 \times \frac{P2}{P(C)2} + 17 \times \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P(C)3_i}{P3_i}}{n} + 17 \times \frac{\sum_{i=1}^n \frac{P(C)4_i}{P4_i}}{n} + 17 \times \frac{P(C)5}{P5}$$

$$P = 25 \times \frac{14,6}{14,0} + 25 \times \frac{4,2}{4,0} + 17 \times \frac{\frac{28}{30} + \frac{26}{26} + \frac{60}{63} + \frac{41}{41}}{4} + 17 \times \frac{\frac{7,4}{7,4} + \frac{6,0}{6,3} + \frac{10,0}{10,1} + \frac{6,0}{5,0}}{4} + 17 \times \frac{125,0}{125,1}$$

$$P = 103$$

Rezultat u području prevencije ovisnosti 103 ispunjava $P \geq 100$ što ukazuje da su ostvareni rezultati u području prevencije ovisnosti veći od planiranih za 2013. godinu te su zadovoljavajući.

Napomena: podaci potrebni za izračun ostvarenih vrijednosti pokazatelja i ciljane vrijednosti pokazatelja nisu stvarne vrijednosti, već samo služe za dobivanje uvida u postupak izračuna kompozitnog pokazatelja.

Izvor: autori.

4.4.2. Pokazatelj tretmana

Izračun kompozitnog pokazatelja za tretman temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija da ostvare ciljane vrijednosti za sedam pokazatelja rezultata. Kao i kod analize uspješnosti prevencije i u ovoj aktivnosti je važno želi li se ostvariti povećanje ili smanjenje pojedinog pokazatelja. Kao što je vidljivo u tablici 8., od ukupno sedam pokazatelja rezultata za četiri je pokazatelja cilj ostvariti povećanje vrijednosti pokazatelja. Za preostale se pokazatelje želi postići smanjenje.

Tablica 8. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost tretmana			Formula	Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Pokazatelj ciljane vrijednosti rezultata	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti rezultata			
Broj stacionarno liječenih osoba u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T(C)1		$T(C)1 = \frac{\text{Broj stacionarno liječenih osoba}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje
Broj izvanbolnički liječenih ovisnika u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T(C)2		$T(C)2 = \frac{\text{Broj izvanbolnički liječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama	T(C)3		$T(C)3 = \frac{\text{Broj liječenih problematičnih ovisnika}}{\text{Procijenjena populacija problematičnih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika	T(C)4		$T(C)4 = \frac{\text{Broj korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T(C)5		$T(C)5 = \frac{\text{Broj ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu	T(C)6		$T(C)6 = \frac{\text{Broj ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$	Smanjenje
Broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu	T(C)7		$T(C)7 = \frac{\text{Broj zatvorenika – ovisnika na supstitucijskoj terapiji}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$	Smanjenje

Izvor: autori.

Kompozitni pokazatelj za aktivnost tretmana, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$T = 25 \times \frac{T1}{T(C)1} + 25 \times \frac{T(C)2}{T2} + 10 \times \frac{T(C)3}{T3} + 10 \times \frac{T(C)4}{T4} + 10 \times \frac{T(C)5}{T5} + 10 \times \frac{T6}{T(C)6} + 10 \times \frac{T7}{T(C)7}$$

Pri tome su:

- T1, T2, T3, T4, T5, T6 i T7 pokazatelji rezultata u području tretmana
- T(C)1, T(C)2, T(C)3, T(C)4, T(C)5, T(C)6 i T(C)7 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja rezultata u području tretmana.

Isto kao i kod pokazatelja prevencije, kompozitni pokazatelj za tretman može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost u ostvarivanju tretmana. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja ukazuje da aktivnosti u području tretmana nisu bile na zadovoljavajućoj razini.

4.4.3. Pokazatelj socijalne reintegracije

Izračun kompozitnog pokazatelja socijalne reintegracije temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija u ostvarivanju ciljanih vrijednosti za šest pokazatelja rezultata. Tablica 9. sadrži detaljan opis postupka utvrđivanja ciljanih vrijednosti svakog pokazatelja socijalne reintegracije, te očekivani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini, a koji je dobiven na temelju anketnog ispitivanja članova Radne skupine.

Tablica 9. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost socijalne reintegracije			Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Pokazatelj ciljane vrijednosti rezultata	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti rezultata	Formula	
Udio osoba uključeni u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika	R(C)1	$R(C)1 = \frac{\text{Broj osoba uključeni u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje}}{\text{Ukupnan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R(C)2	$R(C)2 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupnan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškolovanja i prekvalifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R(C)3	$R(C)3 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškolovanja i prekvalifikacije}}{\text{Ukupnan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika	R(C)4	$R(C)4 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja}}{\text{Ukupnan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i Program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora u ukupnom broju liječenih ovisnika	R(C)5	$R(C)5 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora}}{\text{Ukupnan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Povećanje
Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama	R(C)6	$R(C)6 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupnan broj osoba u terapijskim zajednicama}} \times 100$	Povećanje

Izvor: autori.

Izračun kompozitnog pokazatelja za socijalnu reintegraciju temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija da ostvare ciljane vrijednosti za šest pokazatelja rezultata. Za sve pokazatelje rezultata su članovi Radne skupine utvrdili da se želi postići povećanje u narednom razdoblju, te se formula za izračun kompozitnog pokazatelja za socijalnu reintegraciju temelji na pretpostavci da će ciljane vrijednosti pokazatelja biti veće od ostvarenih u protekloj godini.

Kompozitni pokazatelj za područje socijalne reintegracije, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$R = 20 \times \frac{R(C)1}{R1} + 16 \times \frac{R(C)2}{R2} + 16 \times \frac{R(C)3}{R3} + 16 \times \frac{R(C)4}{R4} + 16 \times \frac{R(C)5}{R5} + 16 \times \frac{R(C)6}{R6}$$

Pri tome su:

- R1, R2, R3, R4, R5 i R6 pokazatelji rezultata u području socijalne reintegracije
- R(C)1, R(C)2, R(C)3, R(C)4, R(C)5 i R(C)6 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja rezultata u području socijalne reintegracije.

Kompozitni pokazatelj za područje socijalne reintegracije može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost u ostvarivanju socijalne reintegracije. Manja vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 ukazuje da aktivnosti u području socijalne reintegracije nisu bile na zadovoljavajućoj razini. U petom poglavlju prikazat će se primjer izračuna kompozitnog pokazatelja rezultata u području socijalne reintegracije na temelju dostupnih podataka potrebnih za izračun pokazatelja za prethodne godine.

4.4.4. Pokazatelj smanjenja štete nastale uporabom droga

Izračun kompozitnog pokazatelja smanjenja štete nastale uporabom droga temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija u ostvarivanju ciljanih vrijednosti za četiri pokazatelja rezultata. Tablica 10. sadrži formule za utvrđivanje ciljanih vrijednosti svakog pokazatelja smanjenja štete nastale uporabom droga, te očekivani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini.

Tablica 10. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za programe smanjenja štete nastale uporabom droga			Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Pokazatelj ciljane vrijednosti rezultata	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti rezultata	Formula	
Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ(C)1	$S\check{S}(C)1 = \frac{\text{Broj ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje
Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C	SŠ(C)2	$S\check{S}(C)2 = \text{Ciljani broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C}$	Povećanje
Broj provedenih programa smanjenja štete kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično	SŠ(C)3	$S\check{S}(C)3 = \text{Ciljani broj provedenih programa smanjenja štete}$	Povećanje
Udio predoziranja sa smrtnim ishodom u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ(C)4	$S\check{S}(C)4 = \frac{\text{Broj predoziranja sa smrtnim ishodom}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje

Izvor: autori.

Izračun kompozitnog pokazatelja programa smanjenja štete nastale uporabom droga temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija da ostvare ciljane vrijednosti za četiri pokazatelja rezultata. Pri tome se polazi od pretpostavke da će se u narednom razdoblju nastojati ostvariti smanjenje vrijednosti pokazatelja SŠ1 i SŠ4, a povećanje pokazatelja SŠ2 i SŠ3.

Kompozitni pokazatelj programa smanjenja štete nastale uporabom droga, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$S\check{S} = 50 \times \frac{S\check{S}1}{S\check{S}(C)1} + 17 \times \frac{S\check{S}(C)2}{S\check{S}2} + 17 \times \frac{S\check{S}(C)3}{S\check{S}3} + 17 \times \frac{S\check{S}4}{S\check{S}(C)4}$$

Pri tome su:

- SŠ1, SŠ2, SŠ3 i SŠ4 pokazatelji rezultata programa smanjenja štete nastale uporabom droga
- SŠ(C)1, SŠ(C)2, SŠ(C)3 i SŠ(C)4 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja programa smanjenja štete nastale uporabom droga.

Kompozitni pokazatelj programa smanjenja štete nastale uporabom droga može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost u ostvarivanju programa smanjenja štete nastale uporabom droga. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja ukazuje da programi smanjenja štete nastale uporabom droga nisu bili na zadovoljavajućoj razini.

4.4.5. Pokazatelj kazneno-represivnog sustava

Izračun kompozitnog pokazatelja kazneno-represivnog sustava temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija u ostvarivanju ciljanih vrijednosti za četiri pokazatelja rezultata. Tablica 11. sadrži formule za utvrđivanje ciljanih vrijednosti svakog pokazatelja, te očekivani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini.

Tablica 11. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja za aktivnost kazneno-represivnog sustava			
Pokazatelj ciljane vrijednosti i rezultata	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti rezultata	Formula	Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu	KR(C)1	$KR(C)1 = \frac{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t}{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t-1} \times 100$	Smanjenje
Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku (u tisućama)	KR(C)2	$KR(C)2 = \frac{\text{Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u godini } t}{\text{Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, u tisućama}} \times 100$	Smanjenje
Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku (u tisućama)	KR(C)3	$KR(C)3 = \frac{\text{Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu}}{\text{Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj, u tisućama}} \times 100$	Smanjenje
Udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja	KR(C)4	$KR(C)4 = \frac{\text{Broj prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu}}{\text{Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja}} \times 100$	Smanjenje

Izvor: autori.

Izračun kompozitnog pokazatelja kazнено-represivnog sustava temelji se na analizi uspješnosti javnih institucija da ostvare ciljane vrijednosti za četiri pokazatelja rezultata. Pri tome se polazi od pretpostavke da će se u narednom razdoblju nastojati ostvariti smanjenje vrijednosti svih pokazatelja rezultata kazнено-represivnog sustava.

Kompozitni pokazatelj kazнено-represivnog sustava, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

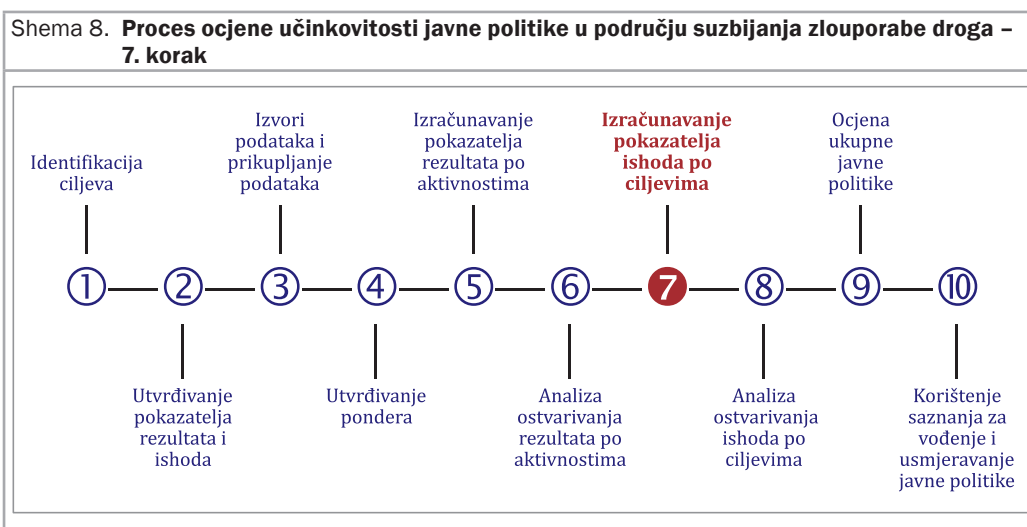
$$KR = 25 \times \frac{KR1}{KR(C)1} + 25 \times \frac{KR2}{KR(C)2} + 25 \times \frac{KR3}{KR(C)3} + 25 \times \frac{KR4}{KR(C)4}$$

Pri tome su:

- KR1, KR2, KR3 i KR4 pokazatelji rezultata kazнено-represivnog sustava
- KR(C)1, KR(C)2, KR(C)3 i KR(C)4 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja rezultata kazнено-represivnog sustava.

Kompozitni pokazatelj kazнено-represivnog sustava može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost kazнено-represivnog sustava u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja ukazuje da kazнено-represivni sustav nije bio na zadovoljavajućoj razini.

Za razliku od pokazatelja rezultata koji se prate po aktivnostima u području suzbijanja zlouporabe droga, pokazatelji ishoda trebaju odražavati ostvarivanje unaprijed postavljenih ciljeva. Zato su pokazatelji ishoda utvrđeni za praćenje dvaju općih ciljeva, smanjenje potražnje za drogama i smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga. Ukupno je pet pokazatelja ishoda, od kojih su tri definirana za praćenje prvog cilja.

Izvor: autori.

Svi su podaci za izračun pokazatelja ishoda PI1 sastavni dio unaprijed popunjenog anketnog upitnika, a sam se pokazatelj PI1 računa pomoću formule:

$$PI1 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika Republike Hrvatske, u tisućama}} \times 100$$

Svi su podaci za izračun pokazatelja ishoda PI2 sastavni dio unaprijed popunjenog anketnog upitnika, a pokazatelj PI2 računa se pomoću formule:

$$PI2 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika – maloljetnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika od 10 do 19 godina, u tisućama}} \times 100$$

Podaci za izračun pokazatelja PI3 o broju novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman prikupljaju se od Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Pokazatelj se računa pomoću formule:

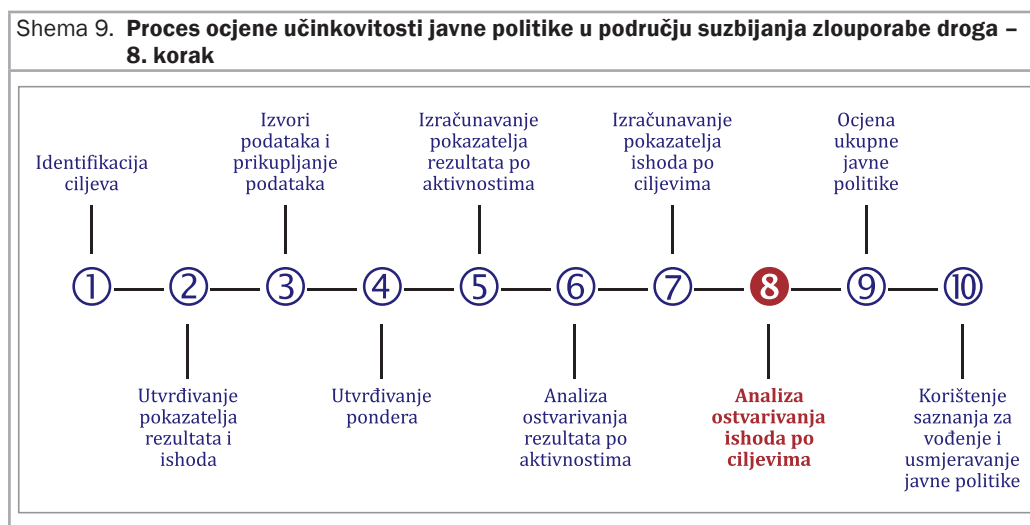
$$PI3 = \frac{\text{Broj novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Za praćenje ostvarivanja općeg cilja smanjenja ponude i prevencije ilegalne proizvodnje droga koriste se dva pokazatelja ishoda. Hrvatski zavod za javno zdravstvo prati podatak o broju smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga, a koji predstavlja pokazatelj PI4:

$$PI4 = \text{Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili povezanih s uporabom droga}$$

Izvor podataka za drugog pokazatelja PI5 za praćenje ostvarivanja ovog općeg cilja je broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga, a koji treba pratiti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske.

$$PI5 = \text{Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga}$$

Izvor: autori.

Tablica 12. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda ostvarivanja općeg cilja 1.			
Pokazatelj ishoda	Oznaka za pokazatelj ciljane vrijednosti ishoda	Formula	Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu (u tisućama)	P(C)1	$PI(C)1 = \frac{\text{Ciljani Broj liječenih ovisnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika Republike Hrvatske, u tisućama}} \times 100$	Smanjenje
Udio liječenih ovisnika-maloletnika u ukupnom stanovništvu od 10 do 19 godina starosti (u tisućama)	P(C)2	$PI(C)2 = \frac{\text{Ciljani Broj liječenih ovisnika – maloletnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika od 10 do 19 godina, u tisućama}} \times 100$	Smanjenje
Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju liječenih ovisnika	P(C)3	$PI(C)3 = \frac{\text{Ciljani Broj novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$	Smanjenje

Izvor: autori.

Izračun kompozitnog pokazatelja ishoda za opći cilj smanjenja potražnje za drogama temelji se na analizi triju pokazatelja ishoda, pri čemu se polazi od pretpostavke da će se u narednom razdoblju nastojati ostvariti smanjenje vrijednosti svih pokazatelja ishoda u okviru ovog cilja. Kompozitni pokazatelj ishoda za opći cilj smanjenja potražnje za drogama, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$PI_{CILJ1} = 33,3 \times \frac{PI1}{PI(C)1} + 33,3 \times \frac{PI2}{PI(C)2} + 33,3 \times \frac{PI3}{PI(C)3}$$

Pri tome su:

- PI1, PI2, PI3 pokazatelji ishoda ostvarivanja općeg cilja smanjenja potražnje za drogama
- PI(C)1, PI(C)2, PI(C)3 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja ishoda za opći cilj smanjenja potražnje za drogama.

Kompozitni pokazatelj ishoda za opći cilj smanjenja potražnje za drogama može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost ostvarivanja ovog cilja. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja ukazuje da cilj smanjenja potražnje za drogama nije postignut u skladu s planom, te da su potrebne promjene u vođenju određenih aktivnosti kako bi se smanjila potražnja za drogama.

Tablica 13. Formule za izračun ciljanih vrijednosti pokazatelja ishoda ostvarivanja općeg cilja 2.			Očekivani smjer pokazatelja u 2014. godini
Pokazatelj ishoda	Oznaka za pokazatelja ciljane vrijednosti ishoda	Formula	
Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posjedičnoj vezi s uporabom droga	PI(C)4	$PI(C)4$ = Ciljani broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili povezanih s uporabom droga	Smanjenje
Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga	PI(C)5	$PI(C)5 =$ Ciljani broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga	Smanjenje

Izvor: autori.

Izračun kompozitnog pokazatelja ishoda za opći cilj smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga temelji se na analizi dvaju pokazatelja ishoda, pri čemu se polazi od pretpostavke da će se u narednom razdoblju nastojati ostvariti smanjenje vrijednosti obaju pokazatelja ishoda u okviru ovog cilja.

Kompozitni pokazatelj ishoda za opći cilj smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga, uz pretpostavku utvrđenih pondera i željenog smjera kretanja pokazatelja, računa se po formuli:

$$PI_{CILJ2} = 50 \times \frac{PI4}{PI(C)4} + 50 \times \frac{PI5}{PI(C)5}$$

Pri tome su:

- PI4 i PI5 pokazatelji ishoda ostvarivanja općeg cilja smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga
- PI(C)4 i PI(C)5 pokazatelji ciljanih vrijednosti ostvarivanja ishoda za opći cilj smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga.

Kompozitni pokazatelj ishoda za opći cilj smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga može poprimiti vrijednosti veće ili manje od 100. Veća vrijednost kompozitnog pokazatelja od 100 označava uspješnost ostvarivanja ovog cilja. Manja vrijednost od 100 kompozitnog pokazatelja ukazuje da cilj smanjenja ponude droga i prevencije ilegalne proizvodnje droga nije postignut u skladu s planom, te da su potrebne promjene u vođenju određenih aktivnosti kako bi se ostvario planirani cilj.

Ovakav sustav pokazatelja rezultata i ishoda omogućuje da se uspostavi sustav praćenja i evaluacije javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga. Kvalitetan sustav praćenja i evaluacije u prvom redu treba biti izvor informacija koji će omogućiti usmjeravanje javne politike prema maksimiziranju ostvarivanja planiranih ciljeva postavljenih u strategiji. To znači da takav sustav treba pomoći da se odmah u početnoj fazi identificiraju potencijalni uzroci neuspjeha te da se uklone/izbjegnu uspostavom dodatnih korektivnih mjera/aktivnosti.

5. Ocjena učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

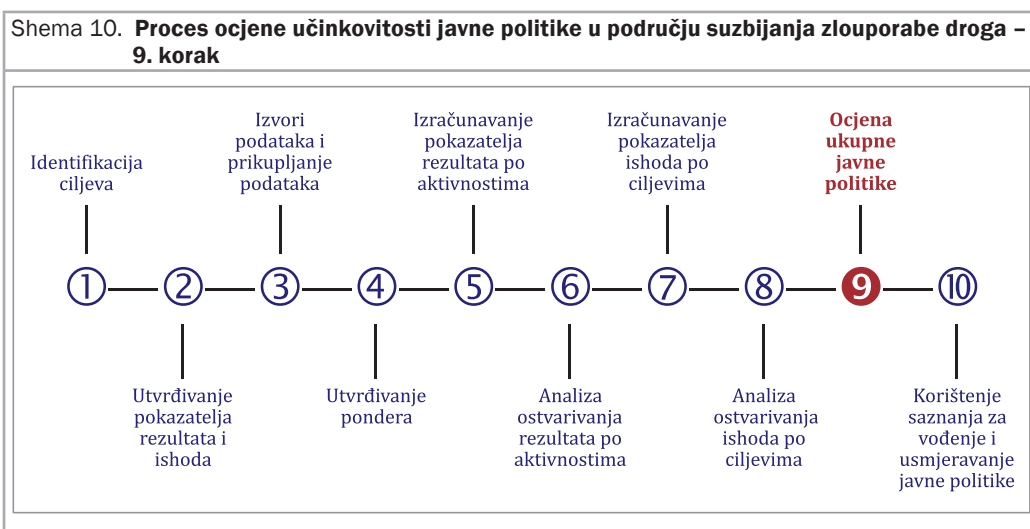
U siječnju 2014. godine provedeno je anketno ispitivanje javnih tijela s ciljem prikupljanja podataka potrebnih za izračunavanje pokazatelja rezultata i ishoda. Anketnim ispitivanjem obuhvaćene su institucije:

- Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo socijalne politike i mladih

- Ministarstvo obrane
- Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
- Ministarstvo pravosuđa
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- Ministarstvo poduzetništva i obrta
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ministarstvo financija – Carinska uprava
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
- Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- Grad Zagreb
- Udruga Pet plus.

Rezultati provedenog anketnog ispitivanja ukazali su da većina javnih institucija ne raspolaže svim potrebnim podacima za izračun pokazatelja rezultata. Osim toga, podaci koje su dostavile javne institucije pokazuju da dio onih podataka kojim institucije raspolažu u trenutku provedbe istraživanja nije potpun. Dodatni je problem što javne institucije ne raspolažu velikim dijelom podataka koji su potrebni za izračun upravo onih pokazatelja koji nose veliki ponder u izračunu kompozitnog pokazatelja određene aktivnosti. To znači da je potrebno tek pristupiti sustavnom prikupljanju podataka na opisan način.

Do sada nije postojala ni obaveza utvrđivanja ciljanih vrijednosti pokazatelja, a koje su nužne za ocjenu o tome jesu li aktivnosti ostvarene u skladu s planom. Prijedlog je da od 2014. godine javne institucije izvještavaju Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske o ciljanim vrijednostima za sve pokazatelje rezultata. U slučajevima kad se tek od 2014. godine počinju pratiti određeni pokazatelji, Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske treba se izvijestiti o vrijednosti pokazatelja u prethodne dvije godine (ili barem u prethodnoj godini), te o očekivanom smjeru kretanja svakog pokazatelja rezultata u 2014. godini.

Izvor: autori.

S obzirom na utvrđene probleme, te da nije moguće analizirati uspješnost ostvarivanja rezultata po aktivnostima za 2013. godinu, prijedlog je da se do trenutka uspostave sustava za prikupljanje potrebnih podataka i izvještavanje Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske o uspješnosti ostvarivanja ciljanih vrijednosti prati napredak ostvarivanja onih aktivnosti i projekata za koje postoje dostupni podaci. Zato se u nastavku na primjeru socijalne reintegracije opisuje postupak praćenja ostvarivanja napretka u 2012. u odnosu na prethodnu godinu. Primjer ostvarivanja napretka napravljen je na temelju dostupnih podataka potrebnih za izračun pokazatelja socijalne reintegracije za 2011. i 2012. godinu. Potrebno je naglasiti da se u ovom slučaju polazi od pretpostavke da su upravo ostvarenja 2012. godine bila ciljana, te se ne analizira je li u zadovoljavajućoj mjeri ostvaren napredak, već se samo prati je li postignut željeni smjer kretanja svakog pojedinog pokazatelja u području socijalne reintegracije. Analiza ostvarivanja ukupnog napretka u području socijalne reintegracije također se temelji na ranije opisanom izračunu pet pokazatelja socijalne reintegracije. No u ovom je slučaju potrebno izračunati zasebno vrijednosti svakog pokazatelja za 2011. i 2012. godinu na način kako je opisano u okviru 3.

Okvir 3. Primjer analize uspješnosti ostvarivanja pokazatelja rezultata za aktivnost socijalne reintegracije

Pokazatelji socijalne reintegracije računaju se po formulama:

$$R1 = \frac{\text{Broj osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$R2 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$R3 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškoloavanja i prekvalifikacije}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$R4 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$R5 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$R6 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije}}{\text{Ukupan broj osoba u terapijskim zajednicama}} \times 100$$

Na temelju tih formula su izračunate vrijednosti pokazatelja socijalne reintegracije u 2011. i 2012. godini.

Oznaka pokazatelja	Ponder, %	Ostvarena vrijednost u 2011. godini	Ostvarena vrijednost u 2012. godini
R1	20	$\frac{80}{7.665} \times 100 = 1,04$	$\frac{81}{7.855} \times 100 = 1,03$
R2	16	$\frac{140}{7.665} \times 100 = 1,83$	$\frac{119}{7.855} \times 100 = 1,51$
R3	16	$\frac{125}{7.665} \times 100 = 1,63$	$\frac{192}{7.855} \times 100 = 2,44$
R4	16	$\frac{80}{7.665} \times 100 = 1,04$	$\frac{81}{7.855} \times 100 = 1,03$
R5	16	$\frac{555}{7.665} \times 100 = 7,24$	$\frac{388}{7.855} \times 100 = 4,94$
R6	16	$\frac{140}{821} \times 100 = 17,05$	$\frac{119}{685} \times 100 = 17,37$

Nakon što su izračunate sve vrijednosti pokazatelja za 2011. i 2012. godinu, javne institucije izvještavaju Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske o ostvarenim vrijednostima. Zatim se pomoću prilagođene formule za izračun kompozitnog pokazatelja ostvarivanja rezultata u području socijalne reintegracije izračunava ostvareni napredak.

$$R = 20 \times \frac{1,03}{1,04} + 16 \times \frac{1,51}{1,83} + 16 \times \frac{2,44}{1,63} + 16 \times \frac{1,03}{1,04} + 16 \times \frac{4,94}{7,24} + 16 \times \frac{17,05}{17,37} = 100,02$$

Kompozitni pokazatelj socijalne reintegracije je $R \geq 100$ što znači da je, promatrajući ukupnu aktivnost socijalne reintegracije, ostvaren željeni smjer kretanja, ali uz vrlo mali napredak.

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnog upitnika.

Na temelju podataka prikazanih u okviru 3. uočava se da je vrlo mali napredak postignut u aktivnosti socijalne reintegracije u 2012. godini u odnosu na 2011. Prema podacima u anketnim upitnicima očekivalo se povećanje svih pokazatelja rezultata u kompozitnom indeksu. No, od ukupno šest pokazatelja, ostvareno je smanjenje vrijednosti četiriju pokazatelja što je utjecalo na smanjenje vrijednosti sveobuhvatnog (kompozitnog) pokazatelja aktivnosti socijalne reintegracije.

Iz priloženog primjera može se zaključiti da su postignuti napreci u rezultatima unutar aktivnosti socijalne reintegracije ostvareni na drugoj decimali. To drugim riječima znači da vrlo male promjene pojedinih podataka u znatnoj mjeri utječu na ostvarenu uspješnost u toj aktivnosti. Zbog toga se predlaže da se do uspostave kvalitetne i pouzdane baze podataka potrebnih za izračun pokazatelja mjeri samo napredak u njihovom ostvarivanju. To znači da se u prvoj godini praćenja učinkovitosti u ovoj aktivnosti umjesto izračuna ciljane vrijednosti za svakog pokazatelja odredi željeni smjer kretanja (povećanje ili smanjenje), te na taj način prati jesu li nositelji aktivnosti ostvarili planirano.

Za ostale aktivnosti anketnim upitnikom nisu prikupljeni svi ostali podaci i informacije potrebne za ocjenu napretka njihovog ostvarivanja. U nastavku slijedi primjer analize napretka ostvarivanja dijela željenih rezultata u aktivnosti prevencije (okvir 4.) i aktivnosti tretmana (okvir 5.).

Okvir 4. Primjer analize uspješnosti u postizanju očekivanog smjera kretanja pokazatelja rezultata za aktivnost prevencije

Od pet pokazatelja prevencije, anketnim su upitnikom prikupljeni potrebni podaci za izračun pokazatelja prevencije:

$$P1 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$P2 = \frac{\text{Broj novoliječenih ovisnika} - \text{maloljetnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Također za ova su dva pokazatelja anketnim ispitivanjem prikupljene informacije o očekivanom smjeru kretanja pokazatelja.

Na temelju formula i prikupljenih podataka izračunate su vrijednosti pokazatelja prevencije P1 i P2 u 2011. i 2012. godini.

Oznaka pokazatelja	Ostvarena vrijednost u 2011. godini	Ostvarena vrijednost u 2012. godini
P1	$\frac{1.151}{7.665} \times 100 = 15,02$	$\frac{1.120}{7.855} \times 100 = 14,26$
P2	$\frac{334}{7.665} \times 100 = 4,36$	$\frac{322}{7.855} \times 100 = 4,10$

Budući da je tek potrebno uspostaviti sustav prikupljanja potrebnih podataka za pokazatelje P3, P4 i P5 u području prevencije, u ovom se dijelu prikazuje samo postupak utvrđivanja uspješnosti ostvarivanja željenog smjera kretanja za ova dva pokazatelja.

Oznaka pokazatelja	Željeni smjer kretanja	Ostvareni napredak u 2012. u odnosu na 2011. godinu	Ostvareni željeni smjer kretanja (P(n)>100)
P1	Smanjenje	$\frac{15,02}{14,26} \times 100 = 105,32$	Da
P2	Smanjenje	$\frac{4,36}{4,10} \times 100 = 106,34$	Da

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnih upitnika.

Okvir 5. Primjer analize uspješnosti u postizanju očekivanog smjera kretanja pokazatelja rezultata za aktivnost tretmana

Primjer obuhvaća ocjenu uspješnosti u ostvarivanju napretka u postizanju željenog smjera kretanja za pokazatelje tretmana:

$$T1 = \frac{\text{Broj stacionarno liječenih osoba}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$T2 = \frac{\text{Broj izvanbolnički liječenih ovisnika}}{\text{Broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$T5 = \frac{\text{Broj ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

$$T6 = \frac{\text{Broj ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$$

$$T7 = \frac{\text{Broj zatvorenika – ovisnika na supstitucijskoj terapiji}}{\text{Broj ovisnika u zatvorskom sustavu}} \times 100$$

Također za ove su pokazatelje anketnim ispitivanjem prikupljene informacije o očekivanom smjeru kretanja.

Na temelju formula i prikupljenih podataka izračunate su vrijednosti pokazatelja u 2011. i 2012. godini.

Oznaka pokazatelja	Ostvarena vrijednost u 2011. godini	Ostvarena vrijednost u 2012. godini
T1	$\frac{1.172}{7.665} \times 100 = 15,29$	$\frac{1.093}{7.855} \times 100 = 13,92$
T2	$\frac{7.534}{7.665} \times 100 = 98,29$	$\frac{7.753}{7.855} \times 100 = 98,69$
T5	$\frac{2.602}{7.665} \times 100 = 33,95$	$\frac{4.412}{7.855} \times 100 = 56,17$
T6	$\frac{1.510}{3.033} \times 100 = 49,79$	$\frac{1.675}{2.261} \times 100 = 74,08$
T7	$\frac{1.701}{3.033} \times 100 = 56,08$	$\frac{1.622}{2.261} \times 100 = 71,74$

Budući da je tek potrebno uspostaviti sustav prikupljanja potrebnih podataka za pokazatelje T3 i T4 u području tretmana, u ovom se dijelu prikazuje samo postupak utvrđivanja uspješnosti ostvarivanja željenog smjera kretanja za ostalih pet pokazatelja.

Oznaka pokazatelja	Željeni smjer kretanja	Ostvareni napredak u 2012. u odnosu na 2011. godinu	Ostvareni željeni smjer kretanja (P(n)>100)
T1	Smanjenje	$\frac{15,29}{13,92} \times 100 = 109,84$	Da
T2	Povećanje	$\frac{98,69}{98,29} \times 100 = 100,41$	Da
T5	Povećanje	$\frac{56,17}{33,95} \times 100 = 165,45$	Da
T6	Smanjenje	$\frac{49,79}{74,08} \times 100 = 67,21$	Ne
T7	Smanjenje	$\frac{56,08}{71,74} \times 100 = 78,17$	Ne

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnih upitnika.

Prikupljeni su podaci i održani intervjui s članovima Radne skupine pokazali da velik broj javnih institucija ima znatan problem s prikupljanjem preciznih podataka za izračune pokazatelja rezultata i u drugim aktivnostima. Stoga se predlaže da se i za ostale aktivnosti koristi predloženi model, te da se umjesto izračuna ciljane vrijednosti za svakog pokazatelja prati smjer kretanja (povećanje ili smanjenje). Ključna uloga Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske je da u suradnji s javnim tijelima potiče daljnje unapređenje planiranja proračuna i razvijanje baze podataka za izračun učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Time se stvaraju dobri preduvjeti za povećanje transparentnosti planiranja i trošenja javnih sredstava, a Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske i resorna ministarstva postaju primjer dobre prakse.

Očekuje se da u 2015. godini uz redovno godišnje izvještavanje o postignutim rezultatima i napretku provođenja Nacionalnog akcijskog plana, Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske započne s prikupljanjem podataka potrebnih za izračun svih pokazatelja za 2014. godinu te prikupi podatke o željenom smjeru kretanja za svakog pojedinog pokazatelja u 2015. godini. Nakon unapređenja proračuna u skladu sa Smjernicama za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, očekuje se da javna tijela od 2015. godine zajedno s izvještavanjem o utrošenim sredstvima u području suzbijanja zlouporabe droga u 2014. godini izvijeste Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske i o ostvarenim rezultatima u 2014., te ciljanim vrijednostima za 2015. godinu.

Učinkovitost ukupne javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga moguće je ocijeniti na temelju analize postignutih ishoda u ostvarivanju općih ciljeva. Slično kao kod rezultata i u ovom slučaju se u trenutku provođenja znanstveno-istraživačkog projekta ne raspolaze podacima o ostvarenim ciljanim vrijednostima za pokazatelje ishoda, te je moguće analizirati samo postignuti napredak u 2012. u odnosu na 2011. godinu.

Detaljan postupak izračuna pokazatelja ishoda za ostvarivanje općih ciljeva smanjenja potražnje za drogama i smanjenja ponude i prevencije ilegalne proizvodnje droga prikazan je u okvirima 6. i 7., a u tablici 15. prikazani su sumarni rezultati.

Okvir 6. **Detaljan postupak izračuna pokazatelja ishoda za ostvarivanje općeg cilja 1.**

$$PI1 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika Republike Hrvatske, u tisućama}} \times 100$$

$$PI2 = \frac{\text{Broj liječenih ovisnika – maloljetnika}}{\text{Ukupan broj stanovnika od 10 do 19 godina, u tisućama}} \times 100$$

$$PI3 = \frac{\text{Broj novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman}}{\text{Ukupan broj liječenih ovisnika}} \times 100$$

Na temelju tih formula su izračunate vrijednosti pokazatelja ishoda u 2011. i 2012. godini.

Oznaka pokazatelja	Ponder, %	Ostvarena vrijednost u 2011. godini	Ostvarena vrijednost u 2012. godini
PI1	33,3	$\frac{7.665}{4.284.889} \times 100 = 178,9$	$\frac{7.855}{4.284.889} \times 100 = 183,3$
PI2	33,3	$\frac{588}{479.579} \times 100 = 122,6$	$\frac{592}{479.579} \times 100 = 123,4$
PI3	33,3	$\frac{125}{7.665} \times 100 = 15,0$	$\frac{192}{7.855} \times 100 = 14,3$

$$PI_{CILJ1} = 33,3 \times \frac{178,9}{183,3} + 33,3 \times \frac{122,6}{123,4} + 33,3 \times \frac{15,0}{14,3} = 100,74$$

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnih upitnika.

Okvir 7. **Detaljan postupak izračuna pokazatelja ishoda za ostvarivanje općeg cilja 2.**

$PI4 =$ Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili povezanih s uporabom droga

$PI5 =$ Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga

Na temelju tih formula izračunata je vrijednost pokazatelja ishoda u 2011. i 2012. godini.

Oznaka pokazatelja	Ponder, %	Ostvarena vrijednost u 2011. godini	Ostvarena vrijednost u 2012. godini
PI4	100	194	165

Vrijednost za pokazatelja PI5 nije izračunata s obzirom na to da nema dostupnih podataka o broju osoba ponovo osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga za 2011. i 2012. godinu. U skladu s time je i pokazatelju PI4 dodijeljen ponder od 100 posto.

$$PI_{CILJ2} = 100 \times \frac{194}{165} = 117,58$$

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnih upitnika.

U tablici 14. prikazat će se izračun kompozitnog pokazatelja ostvarivanja ishoda općih ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga.

Tablica 14. Primjer izračuna pokazatelja ishoda za postizanje općih ciljeva						
Aktivnost	Oznaka	Ponder	Izračun pokazatelja ishoda u 2011. – izvršeno	Izračun pokazatelja ishoda u 2012. – izvršeno	Izračun ostvarene promjene u 2012. u odnosu na 2011.	Izračun kompozitnog indeksa za opći cilj
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje za drogama	PI1	33,33	178,88	183,32	0,98	100,74
	PI2	33,33	122,61	123,44	0,99	
	PI3	33,33	15,02	14,26	1,05	
Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	PI4	100	194	165	1,18	117,58
	PI5	Nema podataka	Nema podataka	Nema podataka	Nema podataka	

Izvor: izračuni autora na temelju podataka iz anketnih upitnika.

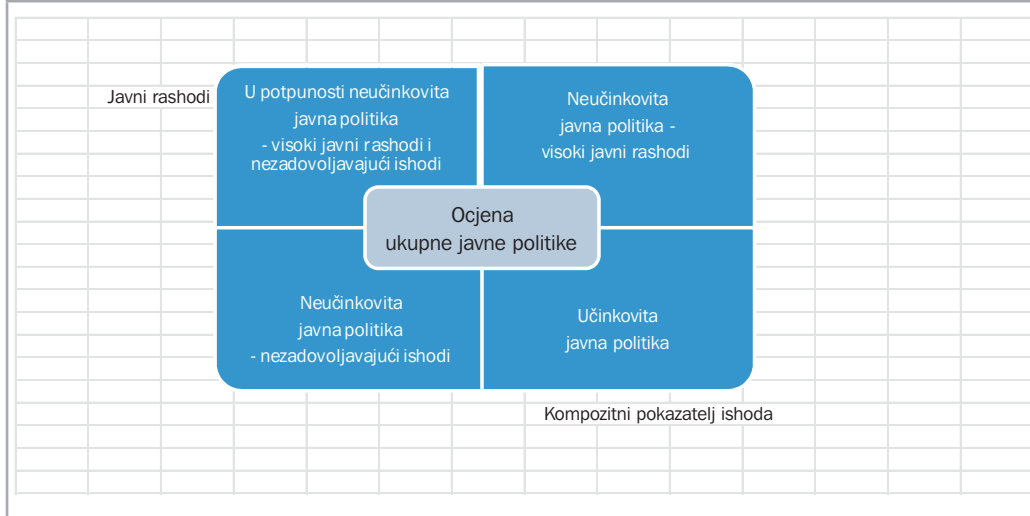
Na temelju podataka prikazanih u tablici 15. uočava se da su javne politike usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga postigle planirane opće ciljeve. To se vidi iz vrijednosti kompozitnog pokazatelja ishoda koje su za oba opća cilja veće od 100 što znači da je postignuto smanjenje i potražnje za drogama i ponude droga i prevencija ilegalne proizvodnje droga u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu.

Također se može primijetiti da ima prostora za poboljšanja u vođenju javnih politika. Detaljnom analizom kompozitnih pokazatelja ishoda može se uočiti da nisu ostvareni planirani napreci u svim segmentima vođenja javne politike. Na primjer, iako se želio smanjiti udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu, te pogotovo udio liječenih ovisnika-maloljetnika u stanovništvu od 10 do 19 godina starosti, može se primijetiti da je ostvaren njihov rast što ukazuje na nedovoljne aktivnosti u vođenju javnih politika u području prevencije.

Pojam učinkovitosti podrazumijeva da se promatraju ostvareni rezultati i ishodi u odnosu na javne rashode. Stoga je potrebno analizirati i rashodnu stranu.

Slika 1. na jednostavan način prikazuje način ocjene učinkovitosti ukupne javne politike. Učinkovita javna politika treba istovremeno zadovoljiti dva kriterija. Prvi kriterij je da postignuti ishodi budu zadovoljavajuće razine. Do utvrđivanja njihove vrijednosti dolazi se analiziranjem kompozitnog pokazatelja ishoda. Drugi kriterij je da ocjena potrošenih javnih sredstava za ostvarenje tih ishoda pokazuje da su troškovi “razumni”. Iz toga proizlazi da se učinkovitost javne politike ocjenjuje na temelju ocjene i javnih rashoda i postignutih krajnjih ishoda. To znači da se ukupna javna politika može smatrati relativno učinkovitom samo u situaciji niskih javnih rashoda uz istovremeno ostvarivanje zadovoljavajućih ishoda. Pri tome se i visina javnih rashoda i razina ostvarivanja rezultata mjere u odnosu na neke željene (ciljane) razine.

Slika 1. **Ocjena ukupne javne politike**

Izvor: autori.

U okviru znanstveno-istraživačkog projekta “Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj” procijenjeni su ukupni javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2009. do 2011. godine te planirani javni rashodi u 2012. godini. Pri tome su podaci o specificiranim javnim rashodima prikupljeni anketnim upitnikom izravno od javnih institucija na nacionalnoj i regionalnoj razini i od organizacija civilnog društva. Nespecificirani javni rashodi procijenjeni su na temelju razvijene metodologije za njihovu procjenu. Prema istoj je metodologiji Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske prikupio podatke o specificiranim javnim rashodima te procijenio nespecificirane javne rashode za 2012. godinu. Pri tome su podaci o nespecificiranim javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga procijenjeni po javnim funkcijama, a ne po aktivnostima zbog toga što nisu postojali odgovarajući pokazatelji za svaku aktivnost koji bi omogućavali da se napravi precizna procjena.

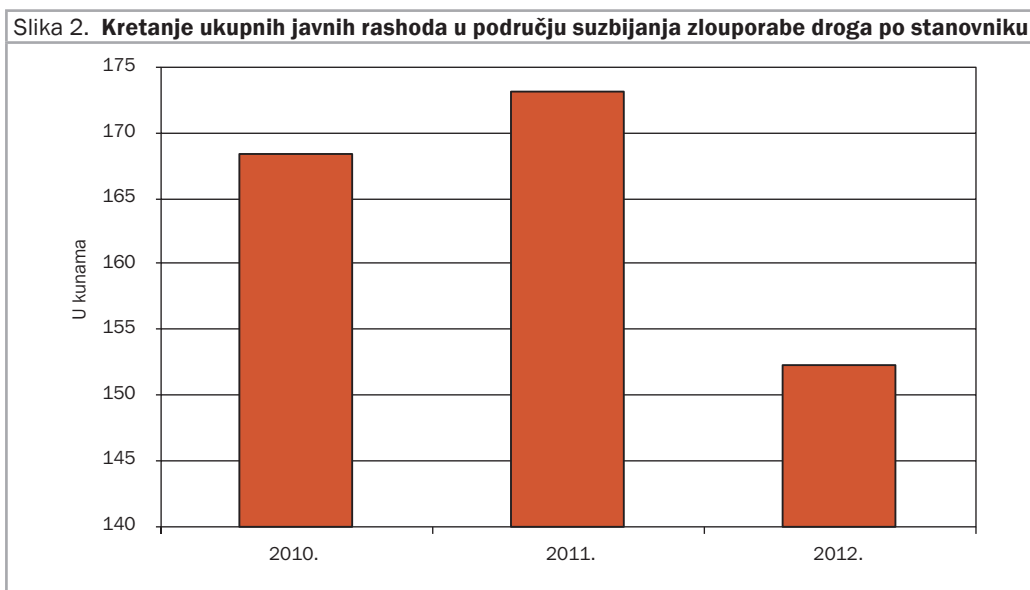
Iz tih će se razloga ocjena ukupne učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga temeljiti na analizi triju pokazatelja. Prvi pokazatelj ukazuje da su u 2012. godini ukupni izvršeni javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga bili manji od planiranih i to za 8 posto. Manji javni rashodi od planiranih uz postizanje napretka u ostvarivanju ciljeva smanjenja potražnje za drogama i smanjenja ponude droga u 2012. godini upućuju na zaključak da je javna politika u području suzbijanja zlouporabe droga bila učinkovita.

2012.	Ukupno
Planirani javni rashodi, u kunama	709,015.656
Izvršeni javni rashodi, u kunama	652,770.106
Izvršeno/planirano, %	92,07

Izvor: autori na temelju podataka Ekonomskog instituta, Zagreb i Ureda za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Da bi se dodatno utvrdila točnost takve tvrdnje, u nastavku se analiziraju još dva dodatna pokazatelja.

Prvi se temelji na analizi javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po stanovniku Republike Hrvatske. Kretanja ovog pokazatelja prikazana na slici 2. ukazuju da je u 2012. godini na suzbijanje zlouporabe droga utrošeno manje sredstava po stanovniku nego u prethodne dvije godine. Također, javni su rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga po stanovniku u 2012. godini bili manji za 7,4 posto od prosječnih u zadnje tri godine.

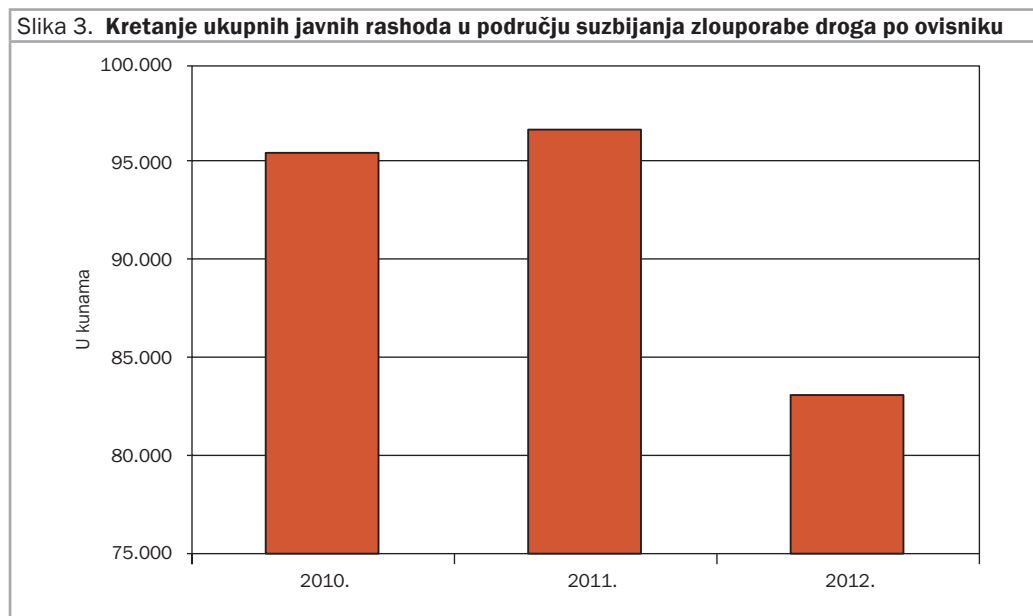

Izvor: izračun autora.

	Prosjek u zadnje tri godine	2012.	Javni rashodi po stanovniku u 2012. u odnosu na prosječne javne rashode po stanovniku u zadnje tri godine, %
Ukupni javni rashodi, u kunama	705,294.966	652,770.106	92,6
Broj stanovnika Republike Hrvatske	4,284.889	4,284.889	
Javni rashodi po stanovniku, u kunama	165	152	

Izvor: autori.

Drugi se pokazatelj temelji na analizi javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga po ovisniku. Prema podacima prikazanim na slici 3. i javni rashodi po ovisniku su u 2012. bili manji nego u 2010. i 2011. godini. U 2012. godini bili su za 9,5 posto manji od prosječnih u zadnje tri godine. Ovakvi podaci dodatno potvrđuju da je javna politika u području suzbijanja zlouporabe droga bila na zadovoljavajućoj razini, te da je u 2012. godini postignut napredak u racionalizaciji korištenja javnih sredstava i povećanju učinkovitosti.

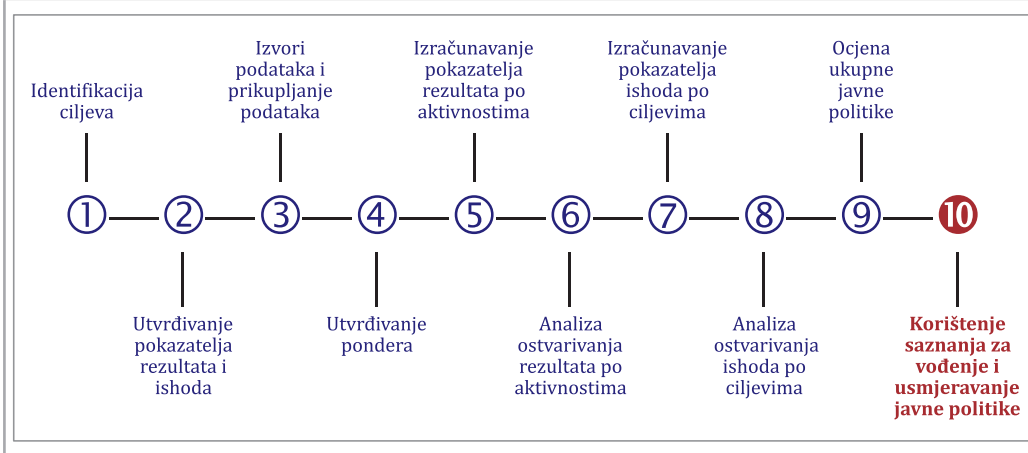
Izvor: izračun autora.

	Prosjek u zadnje tri godine	2012.	Javni rashodi po ovisniku u 2012. u odnosu na prosječne javne rashode po ovisniku u zadnje tri godine, %
Ukupni javni rashodi, u kunama	705,294.966	652,770.106	90,5
Broj liječenih ovisnika	7.690	7.855	
Javni rashodi po ovisniku, u kunama	91.806	83.102	

Izvor: autori.

Do sada je u metodologiji ocjene učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj opisano devet koraka. Desetim se korakom zaokružuje uspostavljena metodologija za praćenje učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Deseti korak, korištenje saznanja za vođenje i usmjeravanje javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, ima za cilj dati konkretne smjernice nositeljima javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga u koje aktivnosti usmjeriti ograničene resurse.

Shema 11. **Proces ocjene učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga – 10. korak**

Izvor: autori.

Na temelju provjere pokazatelja ostvarenih rezultata i krajnjih ishoda može se zaključiti koje aktivnosti i mjere ostvaruju željene rezultate, a koje aktivnosti ne pridonose na pravi način ostvarivanju utvrđenih ciljeva javnih politika u području suzbijanja zlouporabe droga. Onim aktivnostima koje postižu najbolje rezultate može se osigurati dodatno financiranje, dok se aktivnostima koje ne postižu planirane ciljeve može smanjiti ili u potpunosti uskratiti financiranje oskudnim javnim sredstvima. Na taj se način postiže praćenje učinkovitosti djelovanja svih dionika uključenih u provođenje javnih politika usmjerenih na borbu protiv zlouporabe droga kao i mjerenje postignutih rezultata i ostvarenih ishoda koji su strateški važni u postizanju utvrđenih općih strateških ciljeva u Nacionalnoj strategiji i Nacionalnom akcijskom planu. Time ostvarenje strateških ciljeva ima i svoju kvantitativnu, a ne samo kvalitativnu dimenziju koja treba poslužiti kao temelj u utvrđivanju novih strateških ciljeva za vođenje i usmjeravanje javne politike suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj.

6. Zaključci

Cilj provedenog istraživanja bio je razraditi metodologiju koja bi omogućila ocjenu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Stoga je u okviru ovog znanstveno-istraživačkog projekta, polazeći od utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga, predložen sustav pokazatelja rezultata i ishoda i opisan način njihovog izračuna. Pokazatelji su potom korišteni u ocjeni jesu li ostvareni planirani rezultati i ishodi u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, te opravdavaju li ostvareni rezultati i ishodi utrošena javna sredstva.

Ovo je prvo istraživanje učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Stoga je u ovoj studiji uspostavljen skup jednostavnih, objektivnih i mjerljivih pokazatelja rezultata i ishoda koji će u sljedećim godinama razvojem sustava pokazatelja, te primjenom Smjernica za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, poprimiti svoj konačan broj i strukturu. O tome koliko će sve javne i druge institucije uključene u aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga biti spremne razvijati bazu podataka potrebnu za razvoj sustava pokazatelja, ovisit će i mogućnosti za precizniju ocjenu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj. I tu se može sagledati važna i koordinirajuća uloga Vladinog Ureda za suzbijanje zlouporabe droga. Vladin Ured bi trebao, u skladu s metodologijom predstavljenom u ovoj knjizi, u suradnji sa svim ministarstvima, javnim tijelima na državnoj i lokalnoj razini te uz pomoć organizacija civilnog društva ustrajati u primjeni i unapređenju metodologije za kontinuiranu ocjenu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga.

U okviru istraživanja, zbog ograničenosti podataka, nije se mogla ocijeniti učinkovitost ukupne javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga te je bilo moguće analizirati i ocijeniti samo postignuti napredak u 2012. u odnosu na 2011. godinu. Na temelju provedene analize, ocijenjeno je da su javne politike usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga postigle planirane opće ciljeve, što se zaključuje iz vrijednosti kompozitnog pokazatelja ishoda koje su za oba opća cilja veće od 100 što znači da je postignuto smanjenje i potražnje za drogama i ponude droga i prevencija ilegalne proizvodnje droga u 2012. godini u odnosu na 2011. godinu. Međutim, još uvijek ima puno prostora za poboljšanja u vođenju javnih politika jer nisu ostvareni planirani napreci u svim segmentima vođenja javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga.

Ocjena ukupne učinkovitosti javne politike u području suzbijanja zlouporabe droga upotpunjena je dodatnom analizom javnih rashoda koja je ukazala da su u 2012. godini izvršeni javni rashodi u području suzbijanja zlouporabe droga bili u ukupnom iznosu manji od planiranih. Uz istovremeno postizanje napretka u ostvarivanju ciljeva smanjenja potražnje za drogama i smanjenja ponude droga u 2012. godini, sve to upućuje na zaključak da je javna politika u području suzbijanja zlouporabe droga bila učinkovita.

Na kraju treba istaknuti da rezultati ovog znanstveno-istraživačkog projekta, nakon dovršetka procjene utrošenih javnih sredstava (specificiranih i nespecificiranih) za suzbijanje

zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj u okviru različitih aktivnosti, predstavljaju dobar temelj za ocjenu učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj, čime se otvara put za zadnji dio cjelovitog istraživanja problematike javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj, odnosno za uspostavu metodologije za procjenu društvenih troškova u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj.

Literatura

Barzelay, Michael, 2001, *The New Public Management: Improving Research and Policy Dialogue*, Berkeley, CA: University of California Press.

Blank, J. L. T., ured., 2000, *Public Provision and Performance: Contributions from Efficiency and Productivity Measurement*, Amsterdam: Elsevier.

Boyne, George A., 2002, "Concepts and Indicators of Local Authority Performance: An Evaluation of the Statutory Frameworks in England and Wales", *Public Money and Management*, 22(2), str. 17-24.

Budak, Jelena, Dubravka Jurlina Alibegović, Sunčana Slijepčević i Sandra Švaljek, 2013, *Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj*, Zagreb: Ekonomski institut, Zagreb i Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, <http://www.eizg.hr/hr-HR/Istrazivanje-javnih-troskova-i-uspostava-sustava-pokazatelja-uspjesnosti-u-podrucju-suzbijanja-zlouporabe-droga-u-Republici-Hrvatskoj-920.aspx>.

Epstein, Paul D., Paul M. Coates, Lyle D. Wray i David Swain, 2006, *Results that Matter: Improving Communities by Engaging Citizens, Measuring Performance, and Getting Things Done*, San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Falconer, Peter K., 1997, "The New Public Management: Principles and Practice in the UK", *Javna Uprava*, 33(1), str. 85-108.

Ferlie, Ewan, Andrew Pettigrew, Lynn Ashburner i Louise Fitzgerald, 1996, *The New Public Management in Action*, New York, NY: Oxford University Press.

Gertler, Paul J., Sebastian Martinez, Patrick Premand, Laura B. Rawlings, Christel M. J. Vermeersch, 2011, "Impact Evaluation in Practice", *The International Bank for Reconstruction and Development/ The World Bank*, Washington DC: World Bank.

Hood, Christopher, 1991, "A Public Management for All Seasons", *Public Administration*, 69(1), pp. 3-19.

Hood, Christopher, 1995a, "Contemporary Public Management: A New Global Paradigm", *Public Policy and Administration*, 10(2), pp. 104-117.

Hood, Christopher, 1995b, "The 'New Public Management' in the 1980s: Variations on a Theme", *Accounting, Organisation and Society*, 20(2-3), pp. 93-109.

Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2013, Uputa za izradu strateških planova za razdoblje 2014.-2016., <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Uputa%20za%20izradu%20strateskih%20planova%20za%20razdoblje%202014.-%202016..pdf>.

Naschold, Frieder, 1996, *New Frontiers in Public Sector Management: Trends and Issues in State and Local Government in Europe*, Berlin: de Gruyter.

OECD, 2002, "OECD Glossary of Key Terms in Evaluation and Results-Based Management" Paris: OECD, <http://www.oecd.org/development/peer-reviews/2754804.pdf>.

Pollitt, Christopher and Geert Bouckaert, 2004, *Public Management Reform: A Comparative Analysis*, New York, NY: Oxford University Press.

Pravilnik o proračunskim klasifikacijama, Narodne novine, br. 26/2010.

Reuter, Peter, 2006, "What drug policies cost: Estimating government drug policy expenditures", *Addiction*, 101(3), str. 315-322.

Ujedinjeni narodi, Classification of the Functions of Government (COFOG), <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=4>.

UNDP (United Nations Development Programme), 2009, "Handbook on Planning, Monitoring and Evaluating for Development Results", New York: UNDP.

U.S. Office of Personnel Management, <http://www.opm.gov/perform/overview.asp>.

Vlada Republike Hrvatske, 2012, Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine, http://www.uredzadroge.hr/wp-content/uploads/2013/02/Nacionalna_strategija_suzbijanja_zlouporabe_droga_2012.-2017._final.pdf.

Vlada Republike Hrvatske, 2012, Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014., http://www.uredzadroge.hr/wp-content/uploads/2013/02/NAP_2012_2014_final.doc.pdf.

Zakon o proračunu, Narodne novine, br. 87/2008.

Prilog 1. Anketni upitnik za 2014. godinu

ANKETNI UPITNIK: POKAZATELJI REZULTATA I ISHODA ZA MJERENJE UČINKOVITOSTI JAVNIH RASHODA U PODRUČJU SUZBIJANJA ZLOUPORABE DROGA

Naziv institucije:	
Ime osobe koja je ispunila anketni upitnik:	
Kontakt telefon:	

Tablica P 1.1. Pokazatelji rezultata

Aktivnost	Pokazatelj rezultata	Oznaka	2012. godina	2013. godina	Cijani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini	Izvor podataka (institucija/dokument/baza podataka)	Napomena
Prevenција ovisnosti	Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P1					
	Udio novoliječenih ovisnika-maloletnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P2					
	Prosječan broj polaznika edukacija, seminara i radionica po provedenoj edukaciji, radionici i seminaru za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.)	P3					
	Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama/ službama za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili na lokalnoj razini u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P4					
	Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P5					

Tretman	Broj stacionarno liječenih osoba u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T1					
	Broj izvanbolnički liječenih ovisnika u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T2					
	Udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama	T3					
	Udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika	T4					
	Udio ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T5					
	Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu	T6					
	Broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu	T7					
Smanjenje štete nastale uporabom droga	Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ1					
	Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C	SŠ2					
	Broj provedenih programa smanjenja štete kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično	SŠ3					
	Udio predoziranja sa smrtnim ishodom u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ4					

Socijalna reintegracija	Udio osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika	R1					
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R2					
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškovanja i prekvalifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R3					
	Udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika	R4					
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora u ukupnom broju liječenih ovisnika	R5					
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama	R6					
Kazneno-represivni sustav	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu	KR1					
	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku	KR2					
	Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku	KR3					
	Udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja	KR4					

Ciljevi	Pokazatelj ishoda	Oznaka	2012. godina	2013. godina	Cijani smjer kretanja pokazatelja u 2014. godini	Izvor podataka (institucija/dokument/baza podataka)	Napomena
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje za drogama	Udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu (u tisućama)	PI1					
	Udio liječenih ovisnika-maloletnika u ukupnom stanovništvu od 10 do 19 godina starosti (u tisućama)	PI2					
	Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju liječenih ovisnika	PI3					
Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga	PI4					
	Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga	PI5					

Podatak	2012.	2013.	Izvor
Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj			Državni zavod za statistiku
Ukupan broj stanovnika od 10-19 godina starosti			Državni zavod za statistiku
Ukupan broj liječenih ovisnika			Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Ukupan broj liječenih ovisnika-maloletnika			Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prilog 2. Anketni upitnik od 2015. godine

ANKETNI UPITNIK: POKAZATELJI REZULTATA I ISHODA ZA MJERENJE UČINKOVITOSTI JAVNIH RASHODA U PODRUČJU SUZBIJANJA ZLOUPORABE DROGA

Naziv institucije:	
Ime osobe koja je ispunila anketni upitnik:	
Kontakt telefon:	

Tablica P 2.1. Pokazatelji rezultata		Oznaka	2013. godina	2014. godina	Ciljana vrijednost pokazatelja za 2015. godinu	Izvor podataka (institucija/ dokument/baza podataka)	Napomena
Aktivnost Prevenција ovisnosti	Pokazatelj rezultata						
	Udio novoliječenih ovisnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P1					
	Udio novoliječenih ovisnika-maloljetnika u ukupnom broju liječenih ovisnika	P2					
	Prosječan broj polaznika edukacija, seminara i radionica po provedenoj edukaciji, radionici i seminaru za provoditelje aktivnosti suzbijanja sredstava ovisnosti (stručno osoblje u javnim tijelima i dr.)	P3					
	Broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama/ službama za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i/ili na lokalnoj razini u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P4					
Broj provedenih savjetodavnih razgovora i intervencija vezanih za droge u centrima za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti/udrugama u odnosu na broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)	P5						

Tretman	Broj stacionarno liječenih osoba u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T1					
	Broj izvanbolnički liječenih ovisnika u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T2					
	Udio liječenih problematičnih ovisnika u procijenjenoj populaciji problematičnih ovisnika o drogama	T3					
	Udio korisnika programa psihosocijalne rehabilitacije u domovima socijalne skrbi i terapijskim zajednicama u ukupnom broju liječenih ovisnika	T4					
	Udio ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj liječenih ovisnika	T5					
	Udio ovisnika korisnika programa odvikavanja od ovisnosti i rehabilitacije u zatvorskom sustavu u ukupnom broju ovisnika u zatvorskom sustavu	T6					
	Broj zatvorenika-ovisnika prema kojima se u okviru liječenja primjenjuje supstitucijska terapija (metadon, buprenorfin) u odnosu na ukupni broj ovisnika u zatvorskom sustavu	T7					
Smanjenje štete nastale uporabom droga	Udio ovisnika oboljelih od zaraznih bolesti (HIV-a/AIDS-a, hepatitisa B i C) u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ1					
	Broj provedenih anonimnih testiranja, testiranja na HIV/AIDS, hepatitis B i C	SŠ2					
	Broj provedenih programa smanjenja štete kao što je podjela čistog pribora intravenoznim ovisnicima, vanjski rad s ovisnicima, savjetovanje i slično	SŠ3					
	Udio predoziranja sa smrtnim ishodom u ukupnom broju liječenih ovisnika	SŠ4					

Socijalna reintegracija	Udio osoba uključenih u Projekt resocijalizacije koje su ostvarile zaposlenje u ukupnom broju liječenih ovisnika	R1					
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R2					
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u programe doškovanja i prekvilifikacije u ukupnom broju liječenih ovisnika	R3					
	Udio liječenih ovisnika koji su koristili mjere aktivne politike zapošljavanja (poticaje za zapošljavanje ili mjeru javnih radova) u ukupnom broju liječenih ovisnika	R4					
	Udio liječenih ovisnika koji su uključeni u Projekt resocijalizacije i program psihosocijalne podrške nakon izlaska iz terapijske zajednice, domova za ovisnike i zatvora u ukupnom broju liječenih ovisnika	R5					
	Udio liječenih ovisnika u terapijskim zajednicama koji su koristili mjere iz Projekta resocijalizacije u ukupnom broju osoba u terapijskim zajednicama	R6					
Kazneno-represivni sustav	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga u odnosu na prethodnu godinu	KR1					
	Broj kaznenih djela i prekršaja zlouporabe droga po stanovniku (u tisućama)	KR2					
	Broj osuđenih osoba za kaznena djela i prekršaje vezane za drogu po stanovniku (u tisućama)	KR3					
	Udio prijavljenih kaznenih djela i prekršaja vezanih za drogu u ukupnom broju kaznenih djela i prekršaja	KR4					

Ciljevi	Pokazatelj ishoda	Oznaka	2013. godina	2014. godina	Ciljana vrijednost pokazatelja za 2015. godinu	Izvor podataka (institucija/ dokument/ baza podataka)	Napomena
Opći cilj 1. Smanjenje potražnje za drogama	Udio liječenih ovisnika u ukupnom stanovništvu (u tisućama)	PI1					
	Udio liječenih ovisnika-maloletnika u ukupnom stanovništvu od 10 do 19 godina starosti (u tisućama)	PI2					
	Udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju liječenih ovisnika	PI3					
Opći cilj 2. Smanjenje ponude i prevencija ilegalne proizvodnje droga	Broj smrtnih slučajeva izazvanih uporabom droga ili smrtnih slučajeva koji su u uskoj posljedičnoj vezi s uporabom droga	PI4					
	Broj osoba ponovno osuđenih za kaznena djela i prekršaje zlouporabe droga	PI5					

Podatak	2013.	2014.	Izvor
Ukupan broj stanovnika u Republici Hrvatskoj (u tisućama)			Državni zavod za statistiku
Ukupan broj stanovnika od 10-19 godina starosti (u tisućama)			Državni zavod za statistiku
Ukupan broj liječenih ovisnika			Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Ukupan broj liječenih ovisnika-maloletnika			Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Prilog 3. Popis sudionika istraživanja

Tablica P3. Sudionici u znanstveno-istraživačkom projektu “Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj”			
Ime i prezime	Institucija	Telefon	E-mail
Ministarstva			
Jurica Meić	Ministarstvo rada i socijalnog sustava	01/6106-123	jurica.meic@mrms.hr
Tamara Markota	Ministarstvo unutarnjih poslova	01/3788-329	tmarkota@mup.hr
Hrvoje Paljan	Ministarstvo unutarnjih poslova	01/3788-689	hpaljan@mup.hr
Marijana Bukić	Ministarstvo financija – Carinska uprava	01/6211-356	marija.bukic@carina.hr
Josip Sarić	Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/2308-233	josip.saric@mspm.hr
Marina Ceranac	Ministarstvo socijalne politike i mladih	01/4596-175	marina.ceranac@mspm.hr
Amalija Petrić	Ministarstvo obrane RH	01/4861-777	acagaj@morh.hr
Snježana Grđan	Ministarstvo obrane RH	01/4861-944	sgrdjan@morh.hr
Sanela Husnjak Brdarić	Ministarstvo obrane RH	01/4567-617	sbrdaric@morh.hr
Martina Barić	Ministarstvo pravosuđa, Zatvorski sustav	01/4807-457	martina.baric@uzs.pravosudje.hr
Adriana Mažar	Ministarstvo pravosuđa, Sektor za probaciju	01/4862-385	adriana.mazar@pravosudje.hr
Marija Savić	Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	01/4594-376	marija.savic@mzos.hr
Tomislav Đidara	Ministarstvo zdravlja	01/4698-480	Tomislav.Didara@miz.hr
Vesna Barišić	Ministarstvo zdravlja	01/4607-595	vesna.barisic@miz.hr
Dunja Skoko Poljak	Ministarstvo zdravlja		Dunja.skoko-poljak@miz.hr
Mirjana Kolaić	Ministarstvo poduzetništva i obrta	01/6106-075	mirjana.kolaic@minpo.hr
Javna tijela – državna razina			
Dragica Katalinić	HZJZ	01/4863-240	dragica.katalinic@hzjz.hr
Irena Todorčić	HZJZ	01/4863-226	irena.todoric@hzjz.hr
Iva Pejnović Franelić	HZJZ	01/4863-354	iva.franelic@hzjz.hr
Neda Baretić	HZJZ	01/4683-226	neda.baretic@hzjz.hr
Tamara Poljičanin	HZJZ	01/4683-001	ravnateljstvo@hzjz.hr
Maja Vajagić	HZZO	01/4806-431	maja.vajagic@hzzo.hr
Ružica Čuljak	HZZO	01/4806-317	ruzica.culjak@hzzo.hr
Županije i javna tijela – županijska razina			
Martina Šitum	Grad Zagreb	01/6585-041	zdravstvo@zagreb.hr
Antonija Toth	Grad Zagreb	01/6585-072	antonija.toth@zagreb.hr
Ivana Portolan Pajić	Grad Zagreb		Ivana.Portolan-Pajic@zagreb.hr
Organizacije civilnog društva			
Mira Davidović	Udruga Pet plus	01/4828-401	info@petplus.hr

DODATAK

**Smjernice za planiranje, praćenje i izvještavanje o
javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga
u Republici Hrvatskoj**

Sadržaj Dodatka

1.	Uvod	100
2.	Planiranje javnih rashoda	101
2.1.	Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	101
2.2.	Nespecificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	105
3.	Praćenje javnih rashoda	106
3.1.	Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po skupinama aktivnosti	106
3.2.	Funkcijska klasifikacija javnih rashoda za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	108
4.	Izveštavanje o javnim rashodima	109
4.1.	Pokazatelji rezultata i učinaka	109
4.2.	Izveštaj o izvršenim javnim rashodima	111
5.	Primjer unapređenja proračuna u području suzbijanja zlouporabe droga	111
6.	Primjer otvaranja nove aktivnosti u proračunu	121
7.	Literatura	123
8.	Prilozi	123

Popis tablica

Tablica 1.	Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	105
Tablica 2.	Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po skupinama aktivnosti	108
Tablica 3.	Međunarodna klasifikacija funkcija države	108
Tablica 4.	Funkcijska klasifikacija specificiranih aktivnosti u proračunu, koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	109
Tablica 5.	Pokazatelji rezultata i učinaka za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama	110
Tablica 6.	Primjer cjelovitog programa u proračunu Ministarstva zdravlja	114
Tablica 7.	Primjer cjelovitog programa u proračunu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje	116
Tablica 8.	Primjer cjelovitog programa u proračunu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo	117
Tablica 9.	Primjer cjelovitog programa u proračunu Grada Zagreba	119

Popis slika

Slika 1.	Shematski prikaz hijerarhijske strukture cjelovitog programa u proračunu javnog tijela	103
----------	--	-----

Popis okvira

Okvir 1.	Primjer otvaranja nove aktivnosti u državnom proračunu	121
----------	--	-----

1. Uvod

U prosincu 2010. potpisan je, a u listopadu 2012. godine ratificiran Sporazum Republike Hrvatske i Europske unije o sudjelovanju Republike Hrvatske u radu Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction – EMCDDA). Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske (Ured) kao nacionalna kontaktna točka te agencije Europske unije dužan je preuzeti sve obveze koje proistječu iz Sporazuma. Uz obavezu dostave standardiziranih podataka koji se odnose na ključne epidemiološke i druge pokazatelje, Ured je preuzeo obvezu izvještavanja i o ostalim područjima od posebnog interesa za EMCDDA. Jedno od njih je i analiza javnih troškova na području suzbijanja zlouporabe droga, kao i pokazatelja koji se odnose na praćenje sredstava koja država godišnje utroši na suzbijanje zlouporabe droga i njihovu opravdanost u odnosu na postignute rezultate.

Hrvatska je preuzela obvezu izrade godišnjih nacionalnih izvještaja o stanju problematike droga u Republici Hrvatskoj koji se pripremaju za EMCDDA. Na temelju preuzetih obveza prema EMCDDA-u, Ekonomski institut, Zagreb je na inicijativu Ureda tijekom 2012. proveo projekt “Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj”. Navedeni projekt predstavlja prvo sveobuhvatno istraživanje te vrste u Hrvatskoj jer, uz specificirane javne rashode, utvrđuje metodologiju za procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Projekt je rezultirao procjenom utrošenih javnih sredstava (specificiranih i nespecificiranih) za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2012.

Iskustva proizašla iz suradnje s Uredom, ministarstvima, javnim tijelima na državnoj razini, županijama i organizacijama civilnog društva tijekom rada na projektu sadržana su u ovim Smjernicama za planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj.

Jedan od ciljeva Smjernica jest otkloniti uočene probleme. Među njima treba naglasiti to što javna tijela u svom proračunu uglavnom nemaju izdvojen cjelovit program i potprogram (aktivnosti, projekte) u okviru kojeg se planiraju rashodi namijenjeni aktivnostima za suzbijanje zlouporabe droga. Izdvajanje javnih rashoda koji se odnose na aktivnosti i mjere usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u poseban projekt ili aktivnost u okviru potprograma ili programa cilja na povećanje transparentnosti planiranja, praćenja trošenja i izvještavanja o potrošenim javnim sredstvima u području droga. Osim toga, takav pristup omogućava praćenje postignutih ciljeva i učinaka trošenjem javnih sredstava.

Istraživanje javnih rashoda u razdoblju 2009. – 2012. pokazalo je da su nespecificirani javni rashodi 8 do 10 puta veći od specificiranih. Unapređenje praćenja javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga može se ostvariti tako da svi relevantni dionici uključeni u planiranje i trošenje javnih sredstava (specificiranih i nespecificiranih) za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama (Vladin Ured, ministarstva, javna tijela na državnoj razini, županije i organizacije civilnog društva) u narednom razdoblju pokušaju barem jedan

dio nespecificiranih rashoda identificirati kao specificirane i izdvojiti ih u poseban projekt, aktivnost u okviru novog cjelovitog potprograma i programa ili ih pribrojiti postojećim specificiranim rashodima u postojeći projekt ili aktivnost u okviru postojećeg potprograma ili programa.

Cilj je Smjernica unaprijediti planiranje, praćenje i izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga, a to vodi krajnjem cilju, odnosno unapređenju praćenja uspješnosti ostvarivanja općih i posebnih ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj, usmjeravanju javnih politika i efikasnijoj koordinaciji svih dionika kako bi se postigli utvrđeni strateški ciljevi u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

Smjernice su podijeljene u šest dijelova. Nakon uvodnog dijela, u drugom se dijelu opisuje način planiranja javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u Republici Hrvatskoj. Preporuke su usmjerene Uredu, ministarstvima, javnim tijelima na državnoj razini, županijama, gradovima i općinama, javnim tijelima na lokalnoj razini te organizacijama civilnog društva koje planiraju te vrste javnih rashoda.

Treći dio sadrži preporuke za unapređenje praćenja, a četvrti dio smjernice za izvještavanje o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

U petom se dijelu Smjernica daju primjeri unapređenja proračuna Ministarstva zdravlja, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Grada Zagreba u području suzbijanja zlouporabe droga.

U šestom se dijelu Smjernica daje primjer otvaranja nove aktivnosti u državnom proračunu s ciljem unapređenja planiranja proračuna i definiranja ciljeva.

Smjernice sadrže priloge i popis korištene literature.

2. Planiranje javnih rashoda

2.1. Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

Specificirani javni rashodi (engl. *labelled expenditures*) su svi javni rashodi koji u svom nazivu imaju ključne riječi “suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama” i slične aktivnosti koje su navedene kao posebni programi, aktivnosti ili projekti u državnom proračunu, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, financijskim planovima javnih tijela te proračunima ostalih institucija koje se u svojim aktivnostima bave problematikom droga.

Za razliku od njih, većina javnih tijela u svojim proračunima nema posebno specificirane javne rashode za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama te u sklopu svojih proračuna nema posebno izdvojene programe, aktivnosti i/ili projekte i plan alociranja odgovarajućih

sredstava za aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, već se njihovo financiranje provodi u sklopu redovitih aktivnosti. To su **nespecificirani javni rashodi** (engl. *unlabelled expenditures*).

Cilj je prepoznati aktivnosti usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama u svim ostalim programima, aktivnostima i/ili projektima koje javna tijela planiraju u svojim proračunima. Rashode za te aktivnosti treba "priključiti" pojedinim programima, aktivnostima i/ili projektima koji u svom nazivu imaju ključne riječi "suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama" i sličnim aktivnostima kojima se provode ciljevi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i koji su operacionalizirani u Nacionalnom akcijskom planu. Na taj je način proces izrade proračuna javnih tijela u funkciji provođenja nacionalnih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

U planiranju javnih rashoda javna tijela polaze od svojih zadaća u provođenju nacionalnih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

Javna tijela planiraju programe, aktivnosti i/ili projekte koji pridonose smanjenju potražnje za drogama što uključuje:

- prevenciju ovisnosti djece i mladih na svim razinama, ali i prevenciju ovisnosti na razini lokalne zajednice,
- prevenciju ovisnosti na radnom mjestu,
- liječenje i psihosocijalni tretman uključujući mjere tretmana ovisnika u kaznenom sustavu,
- smanjenje šteta,
- resocijalizaciju i društvenu reintegraciju ovisnika.

Javna tijela planiraju programe, aktivnosti i/ili projekte koji pridonose smanjenju ponude droga što uključuje:

- suzbijanje ponude i dostupnosti droga,
- suzbijanje ilegalne proizvodnje i prometa prekursora,
- kaznenu politiku u području droga.

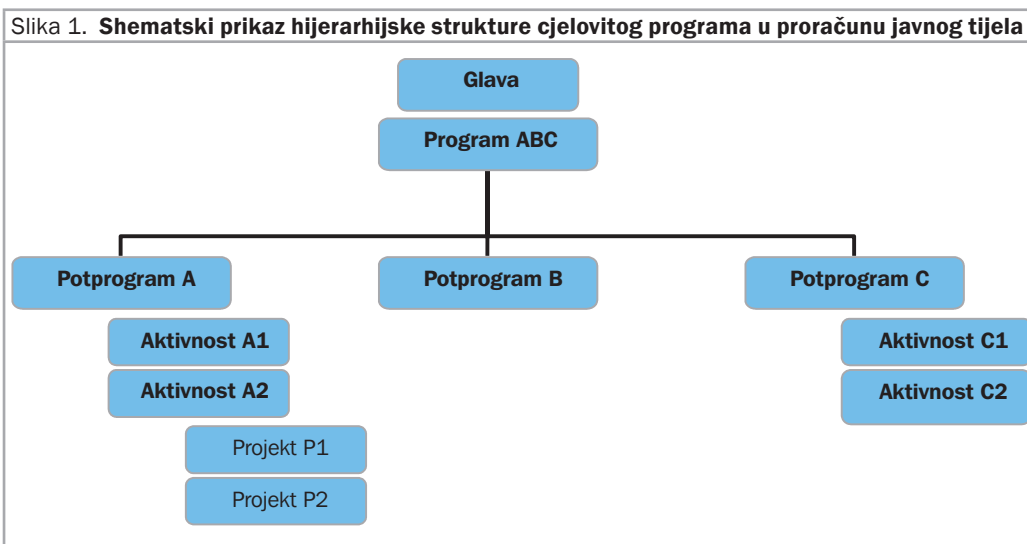
U proračunu svakog javnog tijela javni rashodi trebaju biti objedinjeni u cjelovitom programu, koji može imati dva ili više potprograma, s navedenim pojedinim aktivnostima i projektima.

Ukoliko se radi o javnom tijelu koje u svom proračunu planira javne rashode za suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama koji su nedovoljno značajni po iznosu (u usporedbi s javnim rashodima za ostale projekte i aktivnosti u proračunu javnog tijela) da bi se izdvojili u poseban potprogram ili program, unapređenje procesa planiranja, praćenja trošenja i izvještavanja o trošenju javnih sredstva u području droga postići će se ako se ti javni rashodi izdvoje u poseban projekt u okviru postojeće ili nove aktivnosti u već postojećem potprogramu ili programu u proračunu javnog tijela.

Cjelovit program skup je povezanih aktivnosti u proračunu, koje izvršava jedna ili više organizacijskih jedinica javnog tijela radi postizanja nacionalnih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama za koje je odgovorno javno tijelo. Cjelovit program prikazan je slikom 1.

Program treba sadržavati sljedeće elemente:

- naziv,
- svrhu,
- cilj,
- sadržaj (opis aktivnosti),
- hijerarhijsku strukturu organizacije programa,
- izvore i resurse (ljudski, financijski),
- odgovorne osobe (nositelji aktivnosti),
- načini praćenja realizacije,
- vrijeme.

Izvor: sistematizacija autora.

Tako planiran proračun prati prihode i rashode tijekom višegodišnjeg razdoblja, što omogućuje praćenje ostvarivanja ciljeva Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine.

Javna tijela svoje javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga planiraju koristeći tablice 1.1. do 1.4. koje se nalaze u Prilozima ovih Smjernica.

Tablica 1.1. sadrži planirane i izvršene javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga za 2013. godinu.

U tablici 1.1. se u prvom stupcu navodi naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata čija se sredstva planiraju u državnom proračunu Republike Hrvatske u razdjelu javnog tijela, a koja se tiču aktivnosti na suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

U drugom se stupcu opisuju svrha i cilj programa, potprograma, aktivnosti i projekata kojima će se potrošiti javna sredstva u području suzbijanja zlouporabe droga.

Sadržaj, odnosno detaljan opis svih aktivnosti sadržanih u okviru programa, potprogramima, aktivnostima i projektima opisuje se u trećem stupcu. U tom dijelu sadržan je i opis načina praćenja realizacije aktivnosti odnosno projekta i okvirno vrijeme potrebno da se planirana aktivnost odnosno projekt realizira.

Četvrti stupac sadrži imena odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti, u okviru cjelovitog programa u području suzbijanja zlouporabe droga. To znači da je svakom potprogramu, aktivnosti i projektu u okviru programa javnog tijela za područje suzbijanja zlouporabe droga pridružena osoba odgovorna za provođenje planiranih aktivnosti.

Planirani rashodi u okviru programa, odnosno za pojedine potprograme, aktivnosti i projekte sadržani su u petom stupcu.

Šesti stupac sadrži izvore financiranja pojedinih aktivnosti i projekata kojima se ostvaruje program i potprogram u području suzbijanja zlouporabe droga. Mogući izvori financiranja su: državni proračun, županijski proračun, lokalni proračun, pomoći Europske unije, ostali izvori (javno-privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora).

Sedmi stupac sadrži izvršene rashode u okviru programa, odnosno za pojedine potprograme, aktivnosti i projekte.

Osmi stupac sadrži indeks ostvarenja planiranih u odnosu na izvršene rashode za pojedine potprograme, aktivnosti i projekte.

Iste informacije sadrže i tablice 1.2. do 1.4. U tim tablicama nema sedmog i osmog stupca, odnosno izvršenih rashoda u okviru programa, za pojedine potprograme, aktivnosti i projekte budući da se tablice 1.2. do 1.4 odnose na godine 2014., 2015. i 2016.

Tablica 1. sadrži prikaz specificiranih javnih rashoda za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama koji su u Prilozima ovih Smjernica dodatno razrađeni u tablicama 1.1. do 1.4.

Tablica 1. Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama							
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije aktivnosti i projekta	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	Planirani rashodi	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi	Planirani /izvršeni rashodi
1	2	3	4	5	6	7	8
Program:							
Potprogram:							
Aktivnost:							
Projekt:							

Izvor: sistematizacija autora.

Napomena: U tablicama u Prilozima ovih Smjernica dan je primjer programa suzbijanja zlouporabe droga u području zdravstva.

U Prilozima su tablice 1.1. do 1.4. (Tablice_Planirani i izvršeni rashodi_2013-2016) koje javna tijela popunjavaju u skladu s ovim Smjericama, čime se pridonosi ostvarivanju utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

2.2. Nespecificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

Osim specificiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga koje javna tijela redovito planiraju u svojim proračunima, postoji i veći dio nespecificiranih javnih rashoda koje javna tijela troše u okviru svojih redovitih aktivnosti, a jedan dio njih odnosi se i na aktivnosti i projekte usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Nespecificirane javne rashode koje javna tijela troše na različite mjere suzbijanja zlouporabe droga treba procjenjivati. Procjena se obavlja pomoću sljedeće formule:

$$\text{Nespecificirani rashodi} = \text{pokazatelj} \times (\text{ukupni rashodi} - \text{specificirani rashodi})$$

Za izbor pokazatelja koriste se prvenstveno podaci sadržani u javno dostupnim međunarodnim bazama podataka kako bi se istom metodologijom i korištenjem istovrsnih pokazatelja mogli procjenjivati nespecificirani javni rashodi u narednim godinama u području suzbijanja zlouporabe droga kako u drugim zemljama tako i u Hrvatskoj.

Primjeri baza podataka za izbor pokazatelja su baze podataka Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), podaci iz publikacija Vijeća Europe, podaci drugih europskih statistika, statistički izvori Državnog zavoda za statistiku te podaci i informacije različitih javnih tijela u Hrvatskoj.

Procjenu nespecificiranih javnih rashoda u području droga prema metodologiji Ekonomskog instituta, Zagreb razvijenoj u okviru projekta "Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj" trenutno provodi Ured, dok je u budućnosti potrebno uspostaviti sustav koji će omogućiti da tijela uključena u provedbu politike droga, samostalno procjenjuju nespecificirane javne rashode sukladno utvrđenoj metodologiji.

3. Praćenje javnih rashoda

3.1 Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po skupinama aktivnosti

Javna tijela prate izvršavanje svojih planiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga koristeći tablice 2.1. do 2.4. koje su u Prilozima ovih Smjernica.

Tablica 2.1. sadrži prikaz izvršenih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga za 2013. godinu. Javna tijela prate izvršenje ukupnih rashoda za specificirane aktivnosti u svojim proračunima koji se odnose na programe, potprograme, aktivnosti i projekte čiji je cilj suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Njih treba grupirati u skupine aktivnosti i to: (i) prevenciju ovisnosti, (ii) tretman, (iii) socijalnu reintegraciju, (iv) programe smanjenja štete i (v) kazneno-represivni sustav.

Prevenција ovisnosti podrazumijeva aktivnosti kojima je cilj preveniranje, odgađanje ili smanjivanje uporabe droga i/ili njihovih negativnih posljedica u općoj populaciji i specifičnim populacijskim skupinama. Preventivne intervencije dijele se na univerzalne (usmjerene na opću populaciju ili cijelu populacijsku grupu koja nije identificirana na temelju individualnog rizika), selektivne (usmjerene na pojedince ili skupine populacije čiji su rizici za razvoj poremećaja znatno viši od prosjeka) i indicirane intervencije (usmjerene na visoko rizične pojedince kod kojih je identificiran minimalan, ali vidljiv znak ili simptom poremećaja). Preventivne intervencije najčešće se provode u obiteljskom i školskom okruženju te lokalnoj zajednici.

Tretman obuhvaća liječenje i psihosocijalni tretman u zdravstvenom sustavu; tretman, odvikavanje i psihosocijalnu rehabilitaciju u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi te tretman u zatvorskom sustavu. Liječenje i psihosocijalni tretman ovisnika u zdravstvenom sustavu provode se organizirano u bolničkom i izvanbolničkom liječenju unutar zdravstvenog sustava Republike Hrvatske (farmakoterapija, psihoterapija, briga o somatskom zdravlju i drugo) te ih uz liječnike, provode i stručnjaci drugih "pomažućih" profesija. Tretman, odvikavanje i psihosocijalna rehabilitacija u terapijskim zajednicama i domovima socijalne skrbi obuhvaćaju pružanje usluga socijalnog i savjetodavnog rada, psihosocijalne pomoći i podrške, radne terapije i radno-okupacijskih aktivnosti te brige o zdravlju ovisnika o drogama. Tretman u zatvorskom sustavu obuhvaća medicinsku, psihosocijalnu, edukativnu i radno-okupacijsku komponentu putem zdravstvene skrbi, opće i posebne programe te pripremu prihvata poslije otpusta iz zatvora. Liječenje, kao dio tretmana ovisnika u zatvorskim ustanovama, provodi se po jednakim načelima i uvjetima kao i u javnom sustavu zdravstva.

Socijalna reintegracija ovisnika o drogama podrazumijeva intervencije s ciljem socijalnog uključivanja ovisnika o drogama u život u zajednici nakon završenog liječenja u zdravstvenoj ustanovi, odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora u zatvorskom sustavu, a koje uključuju psihosocijalnu podršku, završetak školovanja,

prekvalifikaciju i zapošljavanje, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja ili organiziranog stanovanja liječenih ovisnika (stambene zajednice).

Programi smanjenja šteta (engl. *harm reduction*) primarno se bave smanjenjem šteta koje nastaju kao posljedica zlouporabe droga, ovisnosti i rizičnog načina života. To se prije svega odnosi na sprječavanje širenja zaraznih bolesti hepatitisa B, hepatitisa C, HIV-a/ AIDS-a organiziranim aktivnostima kao što su besplatne i anonimne podjele šprica i igala za intravenozne ovisnike, zaprimanje i uništavanje upotrijebljenog pribora za injektiranje, dijeljenje kondoma i informativnih materijala te savjetovanje usmjereno na promjene mišljenja i navika ciljane populacije.

Kazneno-represivni sustav na području suzbijanja zlouporabe droga obuhvaća intervencije propisane kaznenim i prekršajnim propisima, koje su usmjerene na suzbijanje posjedovanja, proizvodnje i trgovine drogama i prekursorima te provedbu zakonskih mjera postupanja, procesuiranja i sankcioniranja počinitelja kaznenih djela i prekršaja na području zlouporabe droga odnosno prema počiniteljima kaznenih djela koji su ujedno i ovisnici.

U tablici 2.1. u prvom se stupcu navodi naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata čija su sredstva planirana i potrošena u državnom proračunu Republike Hrvatske u razdjelu javnog tijela, a koji se tiču aktivnosti na suzbijanju zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Od svih planiranih javnih rashoda unutar pojedinog programa ili potprograma prati se izvršenje javnih rashoda za pojedine aktivnosti i projekte i ti se javni rashodi trebaju grupirati po skupinama aktivnosti u skladu s definicijama i objašnjenjima toga što koja aktivnost obuhvaća danim u ovim Smjernicama.

Važno je naglasiti da javna tijela trebaju rasporediti ukupne javne rashode cjelokupnog programa koji se odnosi na aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Aktivnosti se raspoređuju u stupce 2-6 u skladu s namjenom planiranih i potrošenih javnih sredstava: javni rashodi namijenjeni prevenciji ovisnosti (stupac 2), tretmanu (stupac 3), socijalnoj reintegraciji (stupac 4), programima smanjenja štete (stupac 5) i kazneno-represivnom sustavu (stupac 6).

Tablica 2. sadrži prikaz specificiranih javnih rashoda za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po skupinama aktivnosti koji su u Prilozima ovih Smjernica dodatno razrađeni u tablicama 2.1. do 2.4.

Tablica 2. Specificirani javni rashodi za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po skupinama aktivnosti					
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Izvršeni javni rashodi po skupinama aktivnosti				
	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno-represivni sustav
1	2	3	4	5	6
Program:					
Potprogram:					
Aktivnost:					
Projekt:					

Izvor: sistematizacija autora.

Napomena: U tablicama u Prilozima ovih Smjernica dan je primjer programa suzbijanja zlouporabe droga u području zdravstva.

U Prilozima su tablice 2.1. do 2.4. (Tablice_Izvršeni rashodi_aktivnosti_2013-2016) koje javna tijela popunjavaju u skladu s ovim Smjernicama, čime se pridonosi ostvarivanju utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

3.2. Funkcijska klasifikacija javnih rashoda za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

Javna tijela prate izvršavanje svojih planiranih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga koristeći tablice 3.1. do 3.4. koje su u Prilozima ovih Smjernica.

Tablica 3.1. sadrži prikaz izvršenih javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga za 2013. godinu. Javna tijela prate izvršenje ukupnih rashoda za specificirane aktivnosti u svojim proračunima koji se odnose na programe, potprograme, aktivnosti i projekte čiji je cilj suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama. Njih treba grupirati prema javnim funkcijama i to u sljedeće javne funkcije: (i) opće javne usluge, (ii) javni red i sigurnost, (iii) zdravstvo, (iv) obrazovanje i (v) socijalna zaštita, koje se dalje dijele na nižu razinu klasifikacije, što se navodi u tablici 3.

Tablica 3. Međunarodna klasifikacija funkcija države	
Funkcija	Klasifikacija
01 Opće javne usluge	014 Osnovna istraživanja
03 Javni red i sigurnost	031 Usluge policije
	033 Sudovi
	034 Zatvori
07 Zdravstvo	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema
	072 Službe za vanjske pacijente
	073 Bolničke službe
	074 Službe javnog zdravstva
	075 Istraživanje i razvoj
09 Obrazovanje	091 Osnovno obrazovanje
	092 Srednjoškolsko obrazovanje
	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju
	096 Dodatne usluge u obrazovanju
10 Socijalna zaštita	105 Nezaposlenost
	106 Stanovanje
	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom

Izvor: sistematizacija autora u skladu s međunarodnom klasifikacijom funkcija države.

Brojčane oznake i nazivi funkcijske klasifikacije preuzeti su iz međunarodne klasifikacije funkcija države (COFOG) Ujedinjenih naroda – Klasifikacija rashoda u skladu s namjenom koja je u skladu s Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama (NN 26/10).

Važno je naglasiti da javna tijela trebaju rasporediti ukupne javne rashode cjelokupnog programa suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama iz domene djelatnosti javnog tijela. Aktivnosti se raspoređuju u stupce 2-17 u skladu s namjenom planiranih i potrošenih javnih sredstava: javni rashodi namijenjeni općim javnim uslugama (stupac 2), javnom redu i sigurnosti (stupci 3-5), zdravstvu (stupci 6-10), obrazovanju (stupci 11-14) i socijalnoj zaštiti (stupci 15-17).

Tablica 4. sadrži prikaz specificiranih javnih rashoda za programe, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama po funkcijskoj klasifikaciji koji su u Prilozima ovih Smjernica dodatno razrađeni u tablicama 3.1. do 3.4.

Tablica 4. Funkcijska klasifikacija specificiranih aktivnosti u proračunu, koje se odnose na područje suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama																
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Izvršeni javni rashodi po javnim funkcijama															
	01 Opće javne usluge	03 Javni red i sigurnost			07 Zdravstvo					09 Obrazovanje				10 Socijalna zaštita		
	014	031	033	034	071	072	073	074	075	091	092	095	096	105	106	107
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Program:																
Potprogram:																
Aktivnost:																
Projekt:																

Izvor: sistematizacija autora.

Napomena: U tablicama u Prilozima ovih Smjernica dan je primjer programa suzbijanja zlouporabe droga u području zdravstva.

U Prilozima su tablice 3.1. do 3.4. (Tablice_Izvršeni_rashodi_funkcije_2013-2016) koje javna tijela popunjavaju u skladu s ovim Smjernicama, čime se pridonosi ostvarivanju utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Hrvatskoj.

4. Izvještavanje o javnim rashodima

4.1. Pokazatelji rezultata i učinaka

Javna su tijela u obvezi pratiti ostvarivanje cjelovitog programa koje se treba temeljiti na pokazateljima rezultata i učinaka. Javna tijela u suradnji s Uredom grade sustav kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja (npr. uspjeh i kvaliteta programa koji se ocjenjuju anketiranjem glavnih dionika) kojima se prati ostvarivanje strateških ciljeva. Pokazatelji uspješnosti, pokazatelji rezultata i učinaka, najčešće su kvantitativne, a puno rjeđe kvalitativne mjere i one omogućavaju praćenje, izvještavanje i vrednovanje uspješnosti u postizanju utvrđenih ciljeva.

Povezivanjem planiranih i utrošenih javnih sredstava (grupiranih po skupinama aktivnosti i po funkcijama) s pokazateljima rezultata i učinaka dolazi se do povezanosti planiranih i potrošenih sredstava s izvorima sredstava za provođenje mjera i praćenje ostvarivanja utvrđenih strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga.

Primjer pokazatelja rezultata za praćenje ostvarivanja općeg cilja smanjenja potražnje za drogama u aktivnosti prevencije jest broj provedenih edukacija, radionica i seminara za provoditelje aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga, broj provedenih programa edukacije djece, mladih i roditelja o štetnosti i utjecaju droga, kao i o problemu ovisnosti u odgojno-obrazovnim institucijama te udio maloljetnika konzumenata droge u ukupnom broju konzumenata.

Primjer pokazatelja učinaka za praćenje ostvarivanja općeg cilja smanjenja potražnje za drogama jest smanjenje broja ovisnika u ukupnoj populaciji te udio novopridošlih ovisnika o drogama registriranih u sustavu za bolnički i ambulantni tretman u ukupnom broju ovisnika.

Ovaj se dio izvještaja sastoji od opisnog (tekstualnog) i tabličnog dijela.

U opisnom se dijelu ukratko opisuju postignuti konkretni rezultati provedenih aktivnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u izvještajnom razdoblju pomoću pokazatelja rezultata. Potrebno je izabrati jedan do tri ključna pokazatelja rezultata.

Tablica 5. daje primjer pokazatelja rezultata provedbe aktivnosti i projekata u području suzbijanja zlouporabe droga. Za svaki je pokazatelj rezultata potrebno navesti naziv, opis (kratku definiciju), jedinicu mjere, izvor podataka za konkretan pokazatelj, polaznu vrijednost pokazatelja u 2012., trenutnu vrijednost u 2013. te ciljane vrijednosti u 2014., 2015. i 2016. godini.

Opći cilj	Posebni cilj	Program u državnom proračunu	Pokazatelji učinaka	Način ostvarivanja posebnog cilja	Aktivnost/projekt u državnom proračunu	Pokazatelji rezultata
Opći cilj 1	Posebni cilj 1.1.	PROGRAM ABC	Pokazatelji učinaka	Aktivnost/mjera 1.1.1.	Aktivnost A Aktivnost B Projekt 1	Pokazatelji rezultata 1.1.1.1.
Opći cilj 2	Posebni cilj 2.1.	PROGRAM XYZ	Pokazatelji učinaka	Aktivnost/mjera 2.1.1.	Aktivnost X Aktivnost Y Projekt 1	Pokazatelji rezultata 2.1.1.1.

Izvor: sistematizacija autora u skladu s Uputom Ministarstva financija.

Napomena: Pokazatelji rezultata definiraju se u skladu s Uputom za izradu strateških planova za razdoblje 2014.-2016. Ministarstva financija iz travnja 2013.

4.2. Izvještaj o izvršenim javnim rashodima

Ured je preuzeo obvezu izrade godišnjih nacionalnih izvještaja o stanju problematike droga u Republici Hrvatskoj koji se pripremaju za EMCDDA. Na temelju preuzetih obveza prema EMCDDA-u Ured godišnje prikuplja od javnih tijela izvještaje o izvršenim javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga i priprema cjelovit nacionalni izvještaj o postizanju strateških ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga.

U skladu s preporukama sadržanim u studiji projekta "Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj" prijedlog je ministarstvima i ostalim javnim tijelima da u planiranju, izvršavanju i izvještavanju o javnim sredstvima u području suzbijanja zlouporabe droga koriste postojeći Anketni upitnik za specificirane javne rashode koji je izrađen u sklopu projekta i istraživanja javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga. Ovim su Smjericama prihvaćene preporuke unapređivanja postojećeg obrasca Anketnog upitnika s informacijom o izvorima sredstava (državni, županijski ili gradski proračun, sredstva EU-a i drugi izvori).

5. Primjer unapređenja proračuna u području suzbijanja zlouporabe droga

Rezultati projekta "Istraživanje javnih troškova i uspostava sustava pokazatelja uspješnosti u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj" ukazali su na visoke razine nespecificiranih javnih rashoda u državnom proračunu, proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, financijskim planovima javnih tijela te proračunima ostalih institucija koje se bave problematikom suzbijanja ovisnosti o drogama. Cilj ovog dijela Smjernica je da se na primjeru Ministarstva zdravlja, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo te Grada Zagreba prikaže proces unapređenja planiranja proračuna te praćenja i izvještavanja o javnim rashodima u području suzbijanja zlouporabe droga, a na temelju dosad iznesenih preporuka u Smjericama.

U Nacionalnom akcijskom planu suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. detaljno je naveden niz mjera i aktivnosti za ostvarivanje glavnih ciljeva suzbijanja zlouporabe droga.

Mjere za ostvarivanje ciljeva temelje se na sljedećim područjima iz Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za razdoblje od 2012. do 2017. godine:

1. Smanjenje potražnje, što uključuje:
 - 1.1. prevenciju ovisnosti djece i mladih na svim razinama (univerzalnu, selektivnu i indiciranu), ali i prevenciju ovisnosti na razini lokalne zajednice
 - 1.2. prevenciju ovisnosti na radnom mjestu
 - 1.3. liječenje i psihosocijalni tretman uključujući mjere tretmana ovisnika u sklopu kaznenog sustava

- 1.4. smanjenje štete
- 1.5. resocijalizaciju i društvenu reintegraciju ovisnika
2. Smanjenje ponude droga, što uključuje:
 - 2.1. suzbijanje ponude i dostupnosti droga
 - 2.2. suzbijanje ilegalne proizvodnje i prometa prekursora
 - 2.3. kaznenu politiku u području droga
3. Edukacija
4. Nacionalni informacijski sustav
 - 4.1. praćenje
 - 4.2. istraživanja
 - 4.3. evaluacija
5. Koordinacija
6. Međunarodna suradnja.

Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014., između ostalog, sadrži i detaljan opis ciljeva, mjera, provedbenih aktivnosti, nositelja i suradnika u provedbi tih aktivnosti. Tako definirana područja predstavljaju kvalitetnu polaznu osnovu za identificiranje i grupiranje programa, projekata i aktivnosti vezanih uz suzbijanje zlouporabe droga u proračunima ministarstava, županija, gradova i općina, javnih tijela na državnoj i lokalnoj razini te organizacija civilnog društva, a što je nužno za unapređenje planiranja proračuna u području suzbijanja zlouporabe droga. Pri tome je važno napomenuti da dio ministarstava i drugih javnih tijela u svojim proračunima već imaju jasno definirane programe, aktivnosti ili projekte koji u svojim nazivima sadrže ključne riječi "suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama" ili slično.

Naredne tablice daju primjere unapređenja proračuna Ministarstva zdravlja, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Grada Zagreba. U tim su tablicama prikazani načini unapređenja proračuna kako bi se prepoznale i grupirale aktivnosti koje su usmjerene na suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama, a koje se nalaze u različitim programima, aktivnostima i/ili projektima koje Ministarstvo zdravlja, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Grad Zagreb planiraju u svojim proračunima.

Proces unapređenja proračuna napravljen je na sličan način u svim primjerima, a detaljnije se opisuje na primjeru Ministarstva zdravlja. Proces unapređenja proračunskog planiranja provodi se kroz nekoliko koraka.

U prvom koraku potrebno je definirati jedan cjeloviti program u okviru kojeg će se grupirati sve aktivnosti vezane uz problematiku suzbijanja zlouporabe droga. Tako je u državnom proračunu u okviru glave Ministarstvo zdravlja potrebno definirati program Suzbijanje zlouporabe droga.

U drugom koraku potrebno je definirati potprograme u okviru kojih će se grupirati aktivnosti i projekti. Pri tome aktivnosti i projekti trebaju biti usklađeni sa strateškim ciljevima u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama.

U trećem se koraku identificiraju rashodi za sve aktivnosti koje u svom nazivu imaju ključne riječi “suzbijanje zlouporabe droga i ovisnosti o drogama” i slične aktivnosti kojima se provode ciljevi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i koje su operacionalizirane u Nacionalnom akcijskom planu.

Ministarstvo zdravlja treba planirati javne rashode u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama na temelju svojih zadaća u provođenju nacionalnih strateških ciljeva. Dva su osnovna nacionalna strateška cilja smanjenje potražnje za drogama i smanjenje ponude droga, a Ministarstvo zdravlja sudjeluje u ostvarivanju strateškog cilja smanjenja potražnje za drogama. Stoga su program Suzbijanje zlouporabe droga i potprogrami definirani na temelju glavnih područja definiranih Nacionalnom strategijom suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine u okviru strateškog cilja suzbijanja potražnje za drogama.

Program Suzbijanje zlouporabe droga Ministarstvo zdravlja može planirati kroz četiri potprograma: Prevencija ovisnosti, Liječenje i rehabilitacija, Edukacija i Istraživanje. U svakom od tih potprograma navedene su glavne aktivnosti, a koje su identificirane na temelju podataka i informacija navedenih u Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine i Nacionalnom akcijskom planu suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014. gdje se kao nositelj aktivnosti navodi Ministarstvo zdravlja. Uz to identificirani potprogrami su i rezultat obavljenih intervjua s predstavnicima Ministarstva zdravlja. U svakom potprogramu identificirane su aktivnosti na temelju ciljeva postavljenih i mjera definiranih strateškim dokumentima, te su na temelju provedbenih aktivnosti identificirani projekti Ministarstva zdravlja u području suzbijanja zlouporabe droga. Tako su u okviru potprograma Prevencija ovisnosti projekti grupirani u tri aktivnosti, a to su prevencija ovisnosti mladih, prevencija ovisnosti na radnom mjestu i udruge.

Primjenom istog postupka izrađeni su primjeri unapređenja proračuna i definiran je cjelovit program u području suzbijanja zlouporabe droga za Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo te Grad Zagreb. Primjeri su prikazani u narednim tablicama.

Tablica 6. Primjer cjelovitog programa u proračunu Ministarstva zdravlja							
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	Planirani rashodi u 2013. godini	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2013. godini	Planirani/izvršeni rashodi u 2013. godini
1	2	3	4	5	6	7	8
GLAVA: MINISTARSTVO ZDRAVLJA							
Program SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA							
Potprogram PREVENCIJA OVISNOSTI							
Aktivnost: Prevencija ovisnosti djece i mladih							
Projekt: Preventivni programi u odgojno-obrazovnom sustavu i sustavu socijalne skrbi te provođenje edukacija o prevenciji ovisnosti							
Projekt: Provođenje nacionalne kampanje borbe protiv ovisnosti o drogama							
Projekt: Provođenje savjetodavnog rada s djecom, mladima i roditeljima u institucijama koje se bave obiteljskim savjetovanjem i službama za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti te službama školske medicine pri zavodima za javno zdravstvo							
Aktivnost: Prevencija ovisnosti na radnom mjestu							
Projekt: Planiranje, provođenje i praćenje provedbe mjera i aktivnosti u području prevencije i suzbijanja zloporabe droga na radnom mjestu, posebice na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada							
Aktivnost: Udruge							
Projekt: Financijska potpora udrugama za provedbu programa, edukacija i drugih aktivnosti vezanih uz prevenciju ovisnosti							
Potprogram LIJEČENJE I REHABILITACIJA							
Aktivnost: Programi za liječenje ovisnika o drogama							

Tablica 7. Primjer cjelovitog programa u proračunu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje							
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	Planirani rashodi u 2013. godini	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2013. godini	Planirani/izvršeni rashodi u 2013. godini
1	2	3	4	5	6	7	8
GLAVA: HRVATSKI ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE							
Program SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA							
Potprogram PREVENCIJA OVISNOSTI							
Aktivnost: Prevenција ovisnosti djece i mladih							
Projekt: Savjetodavni rad s djecom, mladima i roditeljima u institucijama koje se bave obiteljskim savjetovanjem i službama za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti te službama školske medicine pri zavodima za javno zdravstvo							
Aktivnost: Prevenција ovisnosti na radnom mjestu							
Projekt: Mjere i aktivnosti u području prevencije i suzbijanja zloporabe droga na radnom mjestu, posebice na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada							
Potprogram LIJEČENJE I REHABILITACIJA							
Aktivnost: Programi za liječenje ovisnika o drogama							
Projekt: Mjere poboljšanja kvalitete liječenja bolesti ovisnosti te rada s konzumentima i ovisnicima uključujući nadzor nad provođenjem specifične farmakoterapije, savjetovanišni rad s obiteljima ovisnika i konzumenata i primjena znanstveno dokazanih kliničkih praksi u liječenju ovisnika							
Aktivnost: Lijekovi							
Projekt: Financiranje lijekova							

Izvor: sistematizacija autora.

Tablica 8. Primjer cjelovitog programa u proračunu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo							
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije aktivnosti i projekta	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	Planirani rashodi u 2013. godini	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2013. godini	Planirani/izvršeni rashodi u 2013. godini
1	2	3	4	5	6	7	8
GLAVA: HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO							
Program SUZBIJANJE ZLOUPORABE DRUGA							
Potprogram PREVENCIJA OVISNOSTI							
Aktivnost: Prevencija ovisnosti djece i mladih							
Projekt: Preventivni programi u odgojno-obrazovnom sustavu i sustavu socijalne skrbi te provođenje edukacija o prevenciji ovisnosti							
Projekt: Savjetodavni rad s djecom, mladima i roditeljima u institucijama koje se bave obiteljskim savjetovanjem i službama za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti te službama školske medicine pri zavodima za javno zdravstvo							
Potprogram LIJEČENJE I REHABILITACIJA							
Aktivnost: Programi za liječenje ovisnika o drogama							
Projekt: Mjere poboljšanja kvalitete liječenja bolesti ovisnosti te rada s konzumentima i ovisnicima uključujući nadzor nad provođenjem specifične farmakoterapije, savjetovanišni rad s obiteljima ovisnika i konzumenata i primjena znanstveno dokazanih kliničkih praksi u liječenju ovisnika							
Aktivnost: Programi rješavanja socijalne problematike							
Projekt: Provedba mjera obiteljsko-pravne i socijalne zaštite							

Tablica 9. Primjer cjelovitog programa u proračunu Grada Zagreba

Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	Planirani rashodi u 2013. godini	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2013. godini	Planirani/izvršeni rashodi u 2013. godini
1	2	3	4	5	6	7	8
GLAVA: GRAD ZAGREB							
Program SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA							
Potprogram PREVENCIJA OVISNOSTI							
Aktivnost: Prevencija ovisnosti djece i mladih							
Projekt: Preventivni programi u odgojno-obrazovnom sustavu i sustavu socijalne skrbi							
Projekt: Stručne radionice, seminari i konferencije							
Projekt: Sportske igre mladih							
Projekt: Udruge							
Aktivnost: Promidžbena kampanja borbe protiv ovisnosti o drogama							
Projekt: Međunarodni dan borbe protiv zloporabe droga i nezakonitog prometa drogama i Mjesec borbe protiv ovisnosti							
Aktivnost: Savjetodavni rad s djecom, mladima i roditeljima u obiteljskim centrima i službama za mentalno zdravlje, prevenciju i liječenje ovisnosti te službama obiteljske medicine pri zavodima za javno zdravlje							
Projekt: Edukacijske i informativne aktivnosti							
Potprogram LIJEČENJE I PSIHOSOCIJALNI TRETMAN							
Aktivnost: Unapređenje sustava i programa za liječenje ovisnika o drogama							
Projekt: Unapređenje kvalitete liječenja bolesti ovisnosti te rada s konzumentima i ovisnicima							
Projekt: Tretman ovisnika u zatvorskom sustavu							

6. Primjer otvaranja nove aktivnosti u proračunu

U cilju unapređenja planiranja proračuna javnog tijela u sljedećem okviru dan je primjer podnošenja zahtjeva Ministarstvu financija Republike Hrvatske radi otvaranja nove aktivnosti u državnom proračunu.

Okvir 1. Primjer otvaranja nove aktivnosti u državnom proračunu
----- Naziv korisnika državnog proračuna ----- Adresa (mjesto, ulica i broj) ----- Broj tel./faksa i e-mail adresa
MINISTARSTVO FINACIJA Sektor za pripremu proračuna države i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Katančićeva 5 10000 Z A G R E B
PREDMET: SUGLASNOST za otvaranje novog izvora/aktivnosti/stavke u državnom proračunu za 2014. godinu - daje se
Zakonom o proračunu (Narodne novine, br. 87/08, 136/12), propisano je:
Članak 50.: <ul style="list-style-type: none">• Stavak 2: Uplaćene i prenesene, a manje planirane pomoći, donacije i prihodi za posebne namjene mogu se izvršavati iznad iznosa utvrđenih u državnom proračunu, a do visine uplaćenih, odnosno prenesenih sredstava;• Stavak 3: Uplaćeni i preneseni, a manje planirani namjenski primici od zaduživanja mogu se izvršavati iznad iznosa utvrđenih u proračunu, a do visine uplaćenih, odnosno prenesenih sredstava, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, odnosno upravnog tijela za financije;• Stavak 4: Uplaćene i prenesene, a neplanirane pomoći, donacije, prihodi za posebne namjene i namjenski primici od zaduživanja mogu se koristiti prema naknadno utvrđenim aktivnostima i/ili projektima u proračunu, uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, odnosno upravnog tijela za financije.
Članak 52. : <ul style="list-style-type: none">• Stavak 4: Uplaćeni, a neplanirani vlastiti prihodi mogu se koristiti prema naknadno utvrđenim aktivnostima i/ili projektima u proračunu uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija, odnosno upravnog tijela za financije.
Zahtjev je podnesen prema članku ____, stavku _____, a radi odobrenja otvaranja nove aktivnosti _____ -----
Obrazloženje: ----- -----

Sukladno navedenom, daje se suglasnost za otvaranje:

1. NOVE AKTIVNOSTI/PROJEKTA

Naziv i oznaka (A, K ili T) aktivnosti/projekta:

Šifra razdjela/ glave	Šifra programa	Šifra aktivnosti	Izvor	FP	Lokacija	Stavka

2. NOVOG IZVORA I/ILI STAVKE NA POSTOJEĆIM AKTIVNOSTIMA/PROJEKTIMA:

Naziv i šifra aktivnosti/projekta:

Šifra razdjela/ glave	Šifra programa	Šifra aktivnosti	* Izvor	FP	Lokacija	* Stavka

* U kolonama Izvor i Stavka (u prvu kućicu) upisati "N" ako se radi o novom matičnom podatku.

- Ova Suglasnost ujedno je podloga za probijanje navedene proračunske adrese.

Klasa:

Urbroj:

Datum podnošenja zahtjeva

M.P.

Potpis odgovorne osobe

Ministarstvo financija
Državna riznica

Datum davanja suglasnosti

Potpis odgovorne osobe

7. Literatura

Budak, Jelena, Dubravka Jurlina Alibegović, Sunčana Slijepčević i Sandra Švaljek, 2013, Analiza javnih rashoda za praćenje ostvarivanja ciljeva u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj, Zagreb: Ekonomski institut, Zagreb i Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske.

Ministarstvo financija, 2013, Uputa za izradu strateških planova za razdoblje 2014.-2016., <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Uputa%20za%20izradu%20strateskih%20planova%20za%20razdoblje%202014.-%202016..pdf>.

Pravilnik o proračunskim klasifikacijama, Narodne novine, br. 26/2010.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, 2012, Nacionalna strategija suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2017. godine, http://www.uredzadroge.hr/wp-content/uploads/2013/02/Nacionalna_strategija_suzbijanja_zlouporabe_droga_2012.-2017._final.pdf.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, 2012, Nacionalni akcijski plan suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2012. do 2014., http://www.uredzadroge.hr/wp-content/uploads/2013/02/NAP_2012_2014_final.doc.pdf.

8. Prilozi

Tablice 1.1. do 1.4. (Tablice_Planirani i izvršeni rashodi_2013-2016)

Tablice 2.1. do 2.4. (Tablice_Izvršeni rashodi_aktivnosti_2013-2016)

Tablice 3.1. do 3.4. (Tablice_Izvršeni rashodi_funkcije_2013-2016)

Planirani i izvršeni rashodi koji se odnose na aktivnosti suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

1.1.				Planirani rashodi u 2013.	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2013.	Planirani / izvršeni rashodi
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije i aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	(u kunama)		(u kunama)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Program							
Potprogram							
Aktivnost							
Projekt							
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)							
Ukupno							

1.2.				Planirani rashodi u 2014.	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2014.	Planirani / izvršeni rashodi
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije i aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	(u kunama)		(u kunama)	
Program							
Potprogram							
Aktivnost							
Projekt							
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)							
Ukupno							

1.3.				Planirani rashodi u 2015.	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2015.	Planirani / izvršeni rashodi
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije i aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	(u kunama)		(u kunama)	
Program							
Potprogram							
Aktivnost							
Projekt							
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)							
Ukupno							

1.4.				Planirani rashodi u 2016.	Izvori financiranja pojedinih aktivnosti i projekata	Izvršeni rashodi u 2016.	Planirani / izvršeni rashodi
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekata	Svrha i cilj javnih rashoda	Detaljan opis aktivnosti i projekata te načina praćenja realizacije i aktivnosti i projekata	Ime odgovornih osoba, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata	(u kunama)		(u kunama)	
Program							
Potprogram							
Aktivnost							
Projekt							
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)							
Ukupno							

Komentar:

Specificirani javni rashodi za programe, potprograme, aktivnosti i projekte u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama grupirane u skupine aktivnosti

2.1. Izvršeni rashodi po skupinama aktivnosti u 2013. (u kunama)					
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
1	2	3	4	5	6
Program					
Potprogram					
Aktivnost					
Projekt					
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.2. Izvršeni rashodi po skupinama aktivnosti u 2014. (u kunama)					
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
Program					
Potprogram					
Aktivnost					
Projekt					
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.3. Izvršeni rashodi po skupinama aktivnosti u 2015. (u kunama)					
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
Program					
Potprogram					
Aktivnost					
Projekt					
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

2.4. Izvršeni rashodi po skupinama aktivnosti u 2016. (u kunama)					
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	Prevenција ovisnosti	Tretman	Socijalna reintegracija	Programi smanjenja štete	Kazneno represivni sustav
Program					
Potprogram					
Aktivnost					
Projekt					
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)					
Ukupno					

Komentar:

Funkcijska klasifikacija specificiranih javnih rashoda u proračunu u području suzbijanja zlouporabe droga i ovisnosti o drogama

3.1. Izvršeni javni rashodi po javnim funkcijama u 2013. (u kunama)																						
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	01 Opće javne usluge	03 Javni red i sigurnost				07 Zdravstvo					09 Obrazovanje							10 Socijalna zaštita				
	014 Osnovna istraživanja	031 Usluge policije	033 Sudovi	034 Zatvori	035 Istraživanje i razvoj	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	072 Službe za vanjske pacijente	073 Bolničke službe	074 Službe javnog zdravstva	075 Istraživanje i razvoj	091 Predškolsko i osnovno obrazovanje	092 Srednjoškolsko obrazovanje	093 Poslije srednjoškolsko, ali ne visoko obrazovanje	094 Visoka naobrazba	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	096 Dodatne usluge u obrazovanju	097 Istraživanje i razvoj obrazovanja	101 Bolest i invaliditet	105 Nezaposlenost	106 Stanovanje	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom	108 Istraživanje i razvoj socijalne zaštite
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	21	22
Program																						
Potprogram																						
Aktivnost																						
Projekt																						
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)																						
Ukupno																						

3.2. Izvršeni javni rashodi po javnim funkcijama u 2014. (u kunama)																						
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	01 Opće javne usluge	03 Javni red i sigurnost				07 Zdravstvo					09 Obrazovanje							10 Socijalna zaštita				
	014 Osnovna istraživanja	031 Usluge policije	033 Sudovi	034 Zatvori	035 Istraživanje i razvoj	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	072 Službe za vanjske pacijente	073 Bolničke službe	074 Službe javnog zdravstva	075 Istraživanje i razvoj	091 Predškolsko i osnovno obrazovanje	092 Srednjoškolsko obrazovanje	093 Poslije srednjoškolsko, ali ne visoko obrazovanje	094 Visoka naobrazba	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	096 Dodatne usluge u obrazovanju	097 Istraživanje i razvoj obrazovanja	101 Bolest i invaliditet	105 Nezaposlenost	106 Stanovanje	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom	108 Istraživanje i razvoj socijalne zaštite
Program																						
Potprogram																						
Aktivnost																						
Projekt																						
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)																						
Ukupno																						

3.3. Izvršeni javni rashodi po javnim funkcijama u 2015. (u kunama)																						
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	01 Opće javne usluge	03 Javni red i sigurnost				07 Zdravstvo					09 Obrazovanje							10 Socijalna zaštita				
	014 Osnovna istraživanja	031 Usluge policije	033 Sudovi	034 Zatvori	035 Istraživanje i razvoj	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	072 Službe za vanjske pacijente	073 Bolničke službe	074 Službe javnog zdravstva	075 Istraživanje i razvoj	091 Predškolsko i osnovno obrazovanje	092 Srednjoškolsko obrazovanje	093 Poslije srednjoškolsko, ali ne visoko obrazovanje	094 Visoka naobrazba	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	096 Dodatne usluge u obrazovanju	097 Istraživanje i razvoj obrazovanja	101 Bolest i invaliditet	105 Nezaposlenost	106 Stanovanje	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom	108 Istraživanje i razvoj socijalne zaštite
Program																						
Potprogram																						
Aktivnost																						
Projekt																						
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)																						
Ukupno																						

3.4. Izvršeni javni rashodi po javnim funkcijama u 2016. (u kunama)																						
Naziv programa, potprograma, aktivnosti i projekta	01 Opće javne usluge	03 Javni red i sigurnost				07 Zdravstvo					09 Obrazovanje							10 Socijalna zaštita				
	014 Osnovna istraživanja	031 Usluge policije	033 Sudovi	034 Zatvori	035 Istraživanje i razvoj	071 Medicinski proizvodi, pribor i oprema	072 Službe za vanjske pacijente	073 Bolničke službe	074 Službe javnog zdravstva	075 Istraživanje i razvoj	091 Predškolsko i osnovno obrazovanje	092 Srednjoškolsko obrazovanje	093 Poslije srednjoškolsko, ali ne visoko obrazovanje	094 Visoka naobrazba	095 Obrazovanje koje se ne može definirati po stupnju	096 Dodatne usluge u obrazovanju	097 Istraživanje i razvoj obrazovanja	101 Bolest i invaliditet	105 Nezaposlenost	106 Stanovanje	107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programom	108 Istraživanje i razvoj socijalne zaštite
Program																						
Potprogram																						
Aktivnost																						
Projekt																						
(Molim, dodati redaka koliko je potrebno)																						
Ukupno																						

Komentar:

STUDIJE

Ocjena učinkovitosti javnih rashoda u području suzbijanja zlouporabe droga u Republici Hrvatskoj

eioz ekonomski
institut,
zagreb

75
GODINA
1939-2014

ISBN 978-953-6030-43-9 (PDF)

Vlada Republike Hrvatske
Ured za suzbijanje zlouporabe droga

ISBN 978-953-7916-03-9 (PDF)